Ендрю Томас

Шамбала Оаза світла

Уславленому Мор'і, мудрецеві Шамбали

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Це художнє дослідження базується переважно на тібетських буддійських текстах —найбільш вірогідних джерелах щодо Шамбали, хоча для паралелей залучалося й чимало інших книг.

Природно, що найперше запитання, яке постає, стосується самої назви Шамбала-що вона значить і коли виникла. Слово шам у санскриті означає "спокій", "мир", тож цілком можливо, що саме від нього й походить назва Шамбала. Література пуран згадує острів Шамбалу з благословенними гаями, розташований посеред нектарного озера. Індійські пурани датуються приблизно тим самим часом, коли складався і Новий Завіт.

Назва Шамбала часто згадується на сторінках тібетських буддійських книг. Навіть до появи буддизму в Тібеті (VII ст. до н.е.) країна Шамбала позначена на географічній карті в тібетській книзі релігії Бон, що налічує понад два тисячоліття.

Багатотомні "Ганжур" і "Данжур", "Біла Вайдур'я", "Блакитні аннали", "Шлях до Шамбали", "Сфера Шамбали" й чимало інших тібетських трактатів містять достатньо матеріалу для стислої характеристики Шамбали.

У буддистській системі махаяна Шамбала розглядається як чудесна земля, подібна до тієї, яку ми подибуємо в "Утопії" Томаса Мора, "Новій

Атлантиді" Френсіса Бекона та "Місті Сонця" Томмазо Кампанелли, де доброчесність і мудрість творять ідеальне суспільство.

Писати про Шамбалу без вивчення вищезгаданих тібетських текстів (а це незначна частка тібетської релігійної літератури)-все одно що множити прикрі непорозуміння й помилки. Тривале життя на Далекому Сході дозволило авторові цих рядків уникнути хибних висновків, властивих представникам Заходу, а тому й допомогло відчути суть вчення Шамбали.

На Заході навряд чи знали щось певне про Шамбалу до публікації О. П. Блаватської, яка відкрила стародавню мудрість Сходу не підготовленому належно європейському та американському читачеві у вікторіанську епоху. Втім, першими з європейців у нові часи розповіли про Шамбалу двоє католицьких місіонерів--Стефан Каселла й Джон Кабрал ще триста п'ятдесят років тому. Можливо, Шамбалу знади в Європі й трохи раніше, але під іншою назвою, оскільки є вагомі підстави пов'язувати східну традицію з середньовічними легендами про Святий Грааль і пресвітера Іоанна.

Згідно з традицією, встановленою шість сторіч тому главою тібетського буддизму Цзонкабою, з Шамбали на початку останньої чверті кожного століття лунає заклик до миру й терпимості. Отож цією книжкою мені хотілося б зробити свій скромний внесок до цього гуманного послання у XX столітті.

ВСТУП

Незвичайна тема потребує і нетрадиційного підходу до неї, тобто, як казав Піфагор, "ступити на неходжені стежки". Новий задум, хоч він і незвичний, мусить усе ж використати всі накопичені досі знання. Він повинен підтверджуватися фактами, а не витати в царині спекулятивних розмірковувань. Та й, крім усього, він мусить мати і якесь практичне значення, інакше вся праця виявиться марною.

За часів Крішни мудрець Нарада застерігав від поквапних висновків щодо свіжих думок: "Ніколи не кажи "я цього не знаю, а тому це — неправда". Треба вивчати, щоб знати, знати, щоб розуміти, розуміти, щоб судити". Нетерпимість у сучасній науці свідчить, якими хибними є заперечення нових концепцій і невипробуваних підходів.

В атмосфері розумової обмеженості й переслідувань за часів Кромвеля прогресивні вчені Англії заснували Невидимий Коледж, що виріс у найвищу наукову інституцію —Королівське Товариство. Та майже нічого невідомо про інше "невидиме" наукове та філософське товариство, що провадить дослідження у величній самотині Гімалаїв. А воно отримало відповіді на найбільш складні наукові питання.

Сліди цього філантропічного й філософського братства знаходимо в історичних записах від найдавніших часів і дотепер.

Численні свідчення підтверджують, що справді існували видатні постаті як у минулому, так і сьогодні, хоч інформація про те, де вони жили, неоднозначна.

Скептицизм діє, як двосічний меч. З одного боку, він руйнує нікчемні теорії, а з іншого —губить розумні, але передчасні гіпотези. І цей меч слід заносити обачно, аби не згубити такого підходу, яким через певний час можна скористатися. Історія науки рясніє такими трагічними прикладами.

1838 року один паризький лікар переконував свою пацієнтку, що хобі її чоловіка —ловити тіні людей на мідну пластинку —певна ознака божевілля. Лікар настійливо радив цій жінці на прізвище Дагерр примістити мосьє Дагерра в паризьку божевільню.

На щастя для Луї Дагерра, Французька академія наук уберегла винахідника від цієї сумної долі, визнавши його відкриття фотографії.

Що таке реальність? Скажімо, повітря —воно реальне чи просто ніщо? Але ж коли цим "ніщо" напомпувати шину, вона стає твердою, як дерево. У дітей, що граються —одна реальність, а зовсім інша —в дорослих; одна —у ядерного фізика, що має справу з безмежно малим світом атома, і зовсім інша —у нефахівця, що стикається з чималими предметами; одна —в астронома, що вивчає гігантські зоряні світи, а інша —у звичайної людини, що спостерігає "малі зірочки" на небі; одна —в історика, що бачить перебіг подій і розвиток суспільства упродовж століть, і інша —у пересічної людини, що живе теперішнім днем і не здатна уявити життя людства загалом. У наш релятивістський вік реальність залежить від спостерігача. І ця книга має справу з предметом, який можна означити, як "неординарна реальність".

Що правда для одного, те неправда для іншого. А оскільки в цьому велетенському світі багато правд, нам треба вміти слухати один одного, щоб мати користь від обміну ідеями навіть тоді, коли вони видаються вкрай химерними.

Ця книга проводить думку, що на землі існує оаза космічної культури, представники якої, немов провідна зірка, століттями ведуть людство до вищого ступеню розуміння, вищої моралі і повнішого втілення ідеї про братерство людей. Майбутнє покаже, чи зуміє сучасне суспільство нашої критичної епохи піти за цією провідною зіркою.

Є два різновиди людей: одні розпізнають правду відразу, а інші лише в останню чергу. Саме перші є провідниками передової культури й цивілізації, як це нам засвідчує історія науки, мистецтва й філософії. Не зажили слави ті, хто заперечував кулясту форму Землі, відкидав теорію відносності, не вірив у пароплави, аероплани чи космічні кораблі, а творцям сміливих ідей стоять пам'ятники. І нехай теза про закрите братство довершених людей, що сприяють розвиткові людства, належить поки до сфери припущень —вона все ж варта уваги. Адже висміювала ж, до запуску першого супутника, більшість людей саму ідею про підкорення космосу! А вона виявилася правдивою. Отож нехай

читач прочитає ці сторінки і спробує збагнути те, про що на них мовиться.

1. ДАВНІ МІСТЕРІЇ

На Далекому Сході існує давня і досить поширена віра в існування плеяди видатних умів, що живуть відлюдно в невідомій області Азії. Про це писали історики й філософи Стародавньої Греції та Риму. Вважається, що великий Піфагор відвідав Індію.

Філострат описує подорож Аполлонія Тіанського в Трансгімалайський регіон, що може бути лише Тібетом.

Добре відомо, що Піфагор і Аполлоній були знайомі з дуже

давньою системою посвячення, відомою як Великі містерії. В той час, як Малі містерії являли здебільшого народні культи. Великі містерії призначалися для обмеженого кола освічених людей, здатних піднятися над посередністю мас.

Цельс у II столітті писав про допуск до цих містерій:

"Нехай у них візьме участь той, чиї руки чисті, а слова мудрі".

Запис античного автора про втаємничених мовить, що вони були здатні розуміти значення загадки існування, осягаючи його мету і межі, як то визначиш Зевс". Ці слова —хороший ключ до філософської суті Великих містерій.

Дев'ятнадцять віків тому Філон Александрійський написав про Великі містерії такі знаменні рядки: "О ви, втаємничені, чиї вуха очищені, прийміть це в свої душі, як таємницю, щоб ніколи її не втратити! Не відкривайте її профанові! Оберігайте її в собі, як нетлінний скарб —не як золото чи срібло, а як щось куди цінніше, куди вартісніше від будь-якої

речі, бо це —знання Великої Причини, Природи і того, що вони обоє зродили".

У Єгипті, Греції, Вавілоні й Індії втаємничені розмірковували про безмежне зоряними ночами, чекаючи на одкровення. Так Піфагор відкрив сім нот у музиці і "музику сфер", філософський сенс чисел і кулясту форму Землі. Так само й Платон установив, що абстрактні ідеї творять свій власний невидимий світ. Одвічну природу всесвіту відкрив Геракліт Понтійський. Більша частина грецької філософії бере початок з Єгипетських містерій. Піфагор і Платон навчалися у верховних жерців країни на Нілі.

І видатний історик античності, Геродот, говорив про містерії з видимою повагою: "Я зберігаю глибоке мовчання про ці містерії, з більшістю яких я познайомився".

Містерії завжди користувалися зашифрованою мовою, щоб зберегти таємні знання. Цей дивний звичай підтверджує Платон у листі до Діонісія Молодшого: "Я мушу писати тобі загадками, щоб, коли моє послання буде перехоплене на землі чи на морі, його не зрозумів той, хто його прочитає". Потайна символіка Великих містерій робила їхнє вчення "незрозумілим для дурнів", як казали втаємничені. Упродовж історії ці вищі люди багато слухали, мало говорили й активно діяли.

"З найдавніших часів існує таємний міжнародний код символів, яким користуються втаємничені, що мають ключ до цих окультних доктрин. Ці знання досі ретельно оберігають релігійні братства в Індії, Тібеті, Китаї, Монголії та Японії" (В. 1.

Еванс-Вентц. Тібетська книга смерті.--Оксфорд, 1927).

Схоже, існував постійний обмін знаннями між групами втаємничених Азії та Середземноморського басейну, попри великі відстані, що їх розділяли. Це пояснює, чому вчення про перероджeння раптово

з'являється в піфагорійців Кротони (Італія). Хоча його знали і в Єгипті, не виключено, що його привіз з Індії саме Піфагор.

За Ціцероном і Вергілієм, містерії виходили з доктрини переродження і вчили, що нещастя й лиха цього життя є спокутою за вчинки й гріхи минулого життя. Ця ідея могла бути запозичена в Індії, з якою Стародавня Греція та Рим підтримували культурні й торговельні зв'язки.

Допуск до Великих містерій вимагав складних процедур, що називалися ініціації. З праць класичних авторів відомо, що під час цих ритуалів мали місце незвичайні явища. У "Федрі" Платон так описує свої враження: "Ми стали свідками цілісних, простих, незмінних і благословенних видінь, що складалися з чистого світла". Прокл (V ст.) додає, що "боги прибирали різноманітних форм, постаючи в різних подобах, а інколи навіть у вигляді безформного сяйва".

Сократ нібито мусив визнати, що "ті, хто встановив містерії, були людьми винятково геніальними". Найосвіченіші уми давнини —Піндар, Платон, Плутарх, Евріпід, Арістофан, Ціцерон, Епіктет, Марк Аврелій і багато інших —дали найвищу оцінку містеріям. Твори цих великих мислителів засвідчують їхню глибоку повагу до містерій. Історична істина полягає в тому, що велика наука, глибокі знання і висока філософія шкіл єгипетських містерій надихали найвидатніших представників класичної епохи.

Найпоширенішими з містерій були містерії Ізіди, Орфея, Діоніса, Елевса, Церери й Мітри. Ініціації відбувалися вночі, переважно в печерах, лабіринтах чи пірамідах. Виразно прозирає космічний характер і зміст Великих містерій, що випливають з основної засади: Земля для людини лише місце вигнання, а справжня її оселя —зоряний простір.

Цю всесвітню асоціацію мудреців було створено на світанку цивілізації, і вона успішно зберегла давню мудрість упродовж

тисячоліть. Існував тісний зв'язок між наукою, особливо астрономією, і Великими містеріями —такий висновок напрошується з астрономічної символіки, вживаної в містеріях.

Людство постійно стикається з примарою фанатизму й забобонів. Ці примари видаються гідними уваги лише для тих, чий погляд прикутий до них, і для кого вони —частка психологічного багажу. Та для умів, що зводяться неад посередністю мас, ці страхіття неспроможні приховати своєї справжньої личини. Так вважають адепти і їхні послідовники.

Вважалося неможливим допускати навіть до Малих містерій осіб сумнівної вдачі. Так, попри всю свою владу, імператор Нерон не зміг бути присутнім на елевсинських містеріях після того, як стратив власну матір. Імператор Константин мусив відмовитись від участі в таких самих містеріях після вбивства одного сина Кріспа, а тоді й дружини Фаусти. А проте навіть грецька церква виявилася менш нетерпимою, канонізувавши його після смерті! Ці історичні факти свідчать, що учасник містерій мусив мати незаплямовану репутацію.

Вкрай важливі свідчення наводять перші Вітці церкви.

Клемент Александрійський (II ст.) писав, що вчення Великих містерій стосується переважно Природи й Усесвіту. "Тут кінчаються всілякі вказівки,-пояснював він.-Природа й усі явища стають видимими й зрозумілими". Містерії були ближчими до науки й філософії, аніж визнана релігія, яка призначалася для тих, чий інтелект і моральність не досягли достатнього рівня.

Втаємниченому відкривалися знання, часто у вигляді символів чи криптограм, до яких прості смертні не мали ключа.

Через секретність упродовж віків годі відтворити картину цих давніх ініціацій. Ось що тільки каже Луцій Апулей (II ст.): "Не сумніваюсь, допитливий читачу, що ти хочеш дізнатися, що ж сталося, коли я

увійшов. Якби мені було дозволено сказати тобі про це, а тобі дозволено вислухати, то ти дізнався б про все; але тоді язик мій постраждав би від надмірної балакучості, а твої вуха —від надмірної цікавості".

Ці недомовки інтригують, але не більше. Філон Александрійський (I ст.) усе ж повідомляє нам, що "містерії розкривали таємниці Природи".

З давніх історичних повідомлень випливає, що школи містерій не лише відкривали очі на найвище "Я" і підносили людину до рівня космічної свідомості, а й давали їй наукові вказівки й дані про невідому історію людства. Доказ цього знаходимо в "Тімеї" Платона, де Солон заявляє, що єгипетські жерці розповіли йому про хронологію, започатковану в дев'ятому тисячолітті до його епохи. Це дозволяє припустити, що в Давньому Єгипті існували архіви, що охоплювали значні періоди історії.

Так звані маги, або Мудреці Сходу, поза сумнівом, входили до всесвітньої школи містерій. Святий Жером (IV ст.) визначає їх як "Учителів, що розмірковують про Всесвіт" і приписує їм глибоке знання астрології. Питання про магів було в теології досить лоскітливим і суперечливим. Найпершими знали про пришестя Христа ангельські вісники, які з'явилися перед Йосифом і Дівою Марією. Цих трьох (чи й більше) Мудреців хтось попередив про майбутнє народження Ісуса, інакше вони б не залишили своєї далекої країни за кілька місяців до очікуваної події. Навіть кращі тогочасні астрологи не могли передбачити точно, де й коли у світ прийде месія. Лише дар передбачення міг привести магів до Палестини. Теологи вважають спекуляціями всілякі розумування про природу Зорі Віфлеємської. Якщо вважати вірогідним розповідь про святого Матвія, то зоря та не могла бути планетою, зіркою чи кометою, бо вона надто швидко рухалася по небу. З іншого боку, той рух був надто повільним як для

метеорита. То чи не був то апарат, створений давньою наукою, якою володіли маги?

Цю таємницю може прояснити давня легенда, що вочевидь іде від магів: "Що ж то за зірка вела магів? Безумовно, то було веління Братства: привітати Ісуса, вберегти нужденну сім'ю і принести їй якийсь прожиток. Ми йшли по Землі, не знаючи достеменного місця. Вказівки Терафіма направляли і вели нас день у день. Коли ми чули: "Вже близько", ми не бачили жодного сліду житла. Чи міг хто-небудь отримати чудо такого небаченого попередження серед посліду верблюдів і ревіння віслюків?" Мудреці мусили бути провіщені про народження Ісуса, якщо вирушили в тривалу подорож, коли Марія була вагітна. То звідки ж прийшли маги? Хто послав їх? І куди вони пішли потім? Ці питання, схоже, залишаються без відповіді, та принаймні знаменний факт, що вони знали про грядущу подію, їхнє знання про зорі, їхнє володіння паранормальними здібностями, які проявилися в попередженні, що явилося уві сні, підтверджує Новий Завіт.

Єврейський історик Філон Александрійський (30 р. до н.

е.-10 р. н.е.), можливо, краще за інших визначив слово "маг", бо був сучасником Ісуса: "Маги були святими людьми, що трималися осторонь усього земного, споглядали божественні доброчесності і розумілися на сутності богів та духів. Вони усе життя підтримували постійний зв'язок із цими невидимими істотами, а також посвячували інших у свої таємниці".

Це пояснення, певно ж, куди цінніше, ніж усі церковні тлумачення слова "маг", бо його дає вчений епохи Ісуса. За Філоном, маги були не лише прийшлими з Персії астрологами, про що мовлять теологічні джерела, а й великими втаємниченими. До всього, це історичне свідчення дає зрозуміти, що маги належали до містичного Братства.

Якими ж були ідеали й засади цього давнього братства та його послідовників, що і сьогодні провадять Великі містерії? На це запитання досить чітко відповідає англійський автор Уолтер Оуен: "Члени Братства ні всемогутні, ні деспотичні. Вільна воля, ця суть особистості людини — недоторканна. Вони лише впливають, спонукують, переконують,

стримують. їхнє знаряддя —закони природи, а матеріал, з яким вони працюють,-це бажання, себелюбство, надії, страхи, сумніви, пристрасті, антипатії і ненависть, які ще залишаються ідеалами Театру, Барлогу, Ринку й Племені, воля яких —це "брутальний імпульс" патологічних схильностей, що в духовному розумінні не набагато перевищують спонуки мисливців за мамутами. Люди, свідомість яких відкрита, співпрацюють із ними, але їх вкрай обмаль. Вони випускники Університету Людяності".

В Індії ще збереглася традиція осіб, що закінчили Університет Людяності; їх там називають ріші. Давній трактат "Аватаншака-сутра" свідчить, що з початку цивілізації людство змішало істину й брехню. Тоді була створена вища система знань алая-віджняна. Але хто володіє цими знаннями? Давні тексти відповідають: "Великі Вчителі Гімалаїв". Доктор Еванс-Вентц, відомий сходознавець, так визначає їхні цілі й діяльність:

"Невидимі для звичайних людей, ці істоти видимі для пророків і чистим серцем можуть спілкуватися з ними. Як мовчазна сторожа вони з божественним співчуттям споглядатимуть з Гімалайських відрогів на Землю, поки ніч каліюги завершить свою довгу путь й настане День Пробудження над усіма народами".

Згідно з "Веданта-сарою", істинним учителем, або гуру, є людина, уславлена чеснотами, яка мечем мудрості обтяла гілки й корені дерева зла, яка світлом розуму розвіяла щільну темряву неуцтва, в яку поринуло людство.

Містики Заходу також знали про існування цих магів. Один із них, Карл фон Еккартсхаузен (1752--1813), так писав у своїх "Викриттях магії": "Вони живуть у різних місцях Землі. Хто в Європі, хто в Африці, але їх пов'язує гармонія душ, тому вони —одне ціле. Вони розуміють один одного, хоч і розмовляють різними мовами, бо мова мудреців — духовне сприйняття". В іншій книзі цей самий автор каже, що ця "Школа Мудрості" схована від світу і підлягає лише божественному урядуванню.

Нема нічого неймовірного в припущенні, що в минулому мудреці й провидці об'єдналися в постійне співтовариство, аби протидіяти невігластву й посередності, властивих масам, та ще нетерпимості існуючих культів. Думати не так, як більшість —завжди вкрай ризиковано, бо служителі ідолів зла завжди нетерпимі до сміливців, що здатні виявляти більшу мудрість, аніж вони самі. Ось чому в давні часи освічені люди об'єднувалися в групи, щоб займатися філософськими й науковими розробками й уникнути протидії зовнішніх сил. Іноді в своїх країнах вони опинялися в лоні панівної релігії, належали до її еліти. Іноді діяли поза цими межами, зовсім невідомі для невтаємничених.

Школи містерій Єгипту, Індії, Греції, Китаю та інших країн античності можуть бути прикладом збереження Давнього Знання. Як повідомляють класичні історики й письменники, давні тексти —учасники Великих містерій були людьми широких поглядів, високої моралі і глибокої свідомості. Вони вивчали не лише людину, а й усесвіт, де людина складає лише мізерну частку. Між усіма центрами світу існував зв'язок, і коли якась цивілізація мала отримати поштовх, то інші гілки цього всесвітнього Братства відразу сприяли цьому. Цим пояснюється швидке, несподіване виникнення нових ідей за певних історичних періодів і докорінні зміни, які вони викликали.

Поява християнства —приклад цієї вражаючої роботи містерій, що ведеться у світі за певним планом. Йому не змогли завадити зусилля ессенів, що вчили християнству до християнства, або, навпаки, зводили його до догматичної релігії й оволодіння сучасною наукою. І навіть якщо деякі з намірів Мудреців випадково зазнавали невдачі, бо не було узгодженості мас, навряд чи варто сумніватися, що самі ці задуми були чудові, бо похопили від тих хто володів глибокою мудрістю, збереженою у віках і тисячоліттях. Легендарні махатми Гімалаїв це не усамітнені посвятники, а члени Братства за духовне відродження людства. Зрештою, саме в цьому і полягає суть віри народів Індії й Тібету.

2. ДОЛИНА БЕЗСМЕРТНИХ

Стало вже звичним вважати міф гарним, але неправдивим уявленням первісних народів про походження світу й людини. Це слушно лише до певної міри. Однак є міфи, які розповідають про легендарні міста й легендарних героїв. Але усна й писемна традиція знає чимало випадків, коли ці міфи виявлялися правдою.

Коли Генріх Шліман заявив, що вірить Гомеровій "Іліаді" і вирушає на пошуки легендарної Трої, вчені кола підняли його насміх, бо Троя вважалася лише гарною казкою. А Шліман відкрив не одну, а цілих дев'ять Трой —одна на одній, поглинутих землею! Він знайшов інкрустовані слоновою кісткою шкатулки, повні золотих браслетів, чаш, сережок —щедра винагорода за його першопрохідництво в археології!

Згодом Шліман вирішив повторити шлях Агамемнона, переможця Трої, назад до Греції. Дослідник прагнув знайти ті військові трофеї, що їх греки захопили в переможеному місті. Отак Шліман потрапив до Мікен, де й відкопав цілі скарби золотих і срібних речей. І хоча вони належали не Агамемнону, а іншому цареві, Шліман довів реальність стародавньої легенди про Трою. Його дослідження остаточно революціонізували історію й археологію.

Артур Еванс і собі допустив раціональне зерно в легенді про кріського Мінотавра. Його розкопки відкрили світові велетенський палац царя Міноса, з яким тепер захоплено знайомляться тисячі туристів, що приїздять на Кріт.

Вавілонські таблички й пізніші тексти Біблії оповідають про Вавілонську вежу. 1898 року Роберт Кольдевей відкопав місто в Месопотамії і відкрив там давній зіккурат. І ще один міф став, історичним фактом.

Вчені й хроністи Стародавнього Китаю з винятковою точністю фіксували астрономічні явища, такі як сонячні плями, нові зірки, комети тощо. Така ж точність властива і їхнім історичним записам, навіть коли

здається, що в них просто неймовірні факти. Згадаймо, що 547 р. до н. е. один китайський історик відмовився всупереч істині прославляти свого імператора і за це

був страчений.

Згідно з найдавнішими китайськими текстами, Ну і Куа, азіатські прототипи Адама та Єви, народилися в горах Куньлуня в пустельному районі Центральної Азії. Важко збагнути, чому китайський Едем розташувався в такому малопридатному місці. А проте є дані, що в далекі часи пустеля Гобі, можливо, була внутрішньою водоймою серед родючих земель. Тоді цілком правомірно, що китайці мусили оселити перших людей на Землі в провінції Шаньдун чи в долині ріки Янцзи. Це повір'я має глибоке коріння й постійно повторюється в хроніках і текстах Піднебесної імперії.

Величний Куньлунь, вершини якого вкривають лід і сніг, у китайській міфології вважався оселею Безсмертних. Азіатським Олімпом правила Сі-ван-му, Мати-володарка Заходу. Китайські вчені не можуть пояснити, чому їхній Олімп знаходиться так далеко від власне Китаю. До недавнього часу мало який китаєць наважувався на подорож у цю віддалену малонаселену провінцію, де жили вороже настроєні до них тібетці й монголи. Чи можна вірогідно пояснити цю легенду?

Дев'ятиповерховий палац Сі-ван-му, за описами, був з чистого нефриту. Його оточував прекрасний сад, де росло персикове дерево Безсмертя. Воно цвіте й родить лише раз на шість тисяч років. Тільки найрозумніші та найморальніші чоловіки й жінки могли споживати ці чудесні фрукти, що оберігають від смерті і дають вічну молодість. Чарівна музика повнила палац, а його мешканці пили еліксир молодості з водограю вічного життя. Так запевняють китайські оповідачі.

У цьому гірському масиві, згідно з легендою, лежить прекрасна долина, захищена від стужних вітрів. Для того, хто добувався долини,

колесо перероджень зупиняється, і вони досягають нірвани —кажуть північні буддисти. Сі-ван-му має ще інше ім'я —її називають Гуаньінь, або богинею милосердя. У Китаї та Японії її часто зображають тисячорукою і тисячоокою, що має символізувати її прагнення допомогти людству. Гуаньінь іноді називають "Та, що дослухається до крику Світу", "Богиня, що звертає погляд на Світ", "Милосердна захисниця". Для буддистів вона —подруга Авалокітешвари, саме вона дала людству молитву серця "Ом мані падме хум ("О ти, скарбе в лотосі)". У Тібеті й Непалі її часто називають Білою Тарою, або Долмою.

Китайці кажуть, що помічники Сі-ван-му довершені істоти, які не старіють і не вмирають. Вони сповнені мудрості й міці, допомагають Золотій Матері в її гуманній діяльності.

Вважається, що Безсмертні здатні мандрувати своєю волею по Всесвіту, з одного світу в інший і навіть жити на віддалених зірках. Досить дивна концепція як для давнини, бо вона, по суті, відтворює сучасну ідею космічних мандрів. З іншого боку, якщо ця концепція — проекція розуму на далеку космічну систему, то не менш дивно, що стародавні китайці взагалі могли уявити собі таку можливість, оскільки в їхню епоху ніщо не свідчило про безконечність космосу.

Стародавні книги Піднебесної описують легендарну епоху Синів Неба, що з'явились як зичливі носії культури в третьому тисячолітті до нової ери. Саме тоді мали місце дивні астрономічні явища, як, скажімо, падіння великої зірки на Острів Квітів, що його радянський філолог 1. Лисевич розміщує в пустелі Гобі ("Азия й Африка сегодня", 1974, No 11).

Радянський учений вважає, що цей міф відбиває дійсний спуск на світанку історії космічного корабля з інопланетними посланцями в Центральній Азії. Ця легенда зі старовинного китайського тексту стає ще більш значущою, коли ми взнаємо про Білий Острів, де перебували безсмертні йоги, про яких згадують індійські джерела.

Легенда про обитель Безсмертних досить дивна. Ще великий мудрець Лао-цзи, який народився близько 604 р. до н.е. і написав класичну книгу "Дао де цзін", основу даосизму, як вважають, наприкінці свого довгого життя полишив Центральний Китай і подався в країну Сі-ван-му. І сьогодні існує безліч статуеток великого мудреця, що на спині буйвола вирушає у легендарну країну на Заході. Можливо, це пояснює, чому жоден китайський історик не знає, де і коли помер цей уславлений мудрець.

З історичних записів випливає, що не лише Лао-цзи вирушав у подорож до далекого Куньлуня через Гобі. Згідно з давньокитайськими джерелами, імператор Му з династії Чжоу (1001--946 рр. до н. е) прославився тим, що удостоївся аудієнції в богині Сі-вань-му на березі Яшмового озера в горах Куньлуня. Інша хроніка оповідає про раптову появу богині Заходу в палаці імператора Ву-Ті з династії Хань (140--86 рр. до н.е.).

Ко Юань, або Цю Янь, вчений даосист III сторіччя, пише про власні філософські відкриття. Він підкреслює, що таємне знання ніколи не було доступним для просто цікавих з-посеред освічених людей цього грішного світу, і каже, що потрібно знестися над Землею, аби зрозуміти це вчення. Крім того, він знав, де знаходиться джерело даосизму —воно, на його думку, прийшло з царства божественної володарки Заходу.

Протягом століть легенду про землю Матері-володарки Заходу, де перебувають велети духу, постійно повторюють китайські автори. А чи не алегорія це ізольованої місцини в Центральній Азії, де живуть досконалі люди? Вивчення історії і літератури Китаю справді допускає таку можливість.

Архіви Ватікану зберігають чимало донесень католицьких місіонерів про таємничі депутації за останні півтори сотні років, що їх відправляли китайські імператори до Духів гір.

Вважалося, що ці загадкові істоти мешкають у Наньшані або горах Куньлунь. Їх описують як таких, що мають щільне видиме тіло, проте без плоті та крові. Чи не є вони штучними надлюдьми з кристалізованої матерії, інакше кажучи —богами, породженими духом? Індійські тексти також говорять про можливості, що ними володіють божественні істоти,-ставати важчими й щільнішими, чи, навпаки, легшими й ефірнішими.

Про цю загадку повідомляє і єпископ Делаплас у своїх "Анналах поширення віри", опублікованих понад сто років тому.

Депутації виряджалися з Пекіна імператором, як правило, в кризові роки, коли він вагався прийняти остаточне рішення.

Хроніки, що описують ці посольства мандаринів і священиків двору імператора Піднебесної до Геніїв гір, читаються більш ніж дивно. Кого сподівалися зустріти посланці імператора на снігових вершинах Куньлуня? Навряд, щоб вони гналися за недосяжним. Частка правди, певно, схована між рядків цих історичних документів. Якщо це так, то фантастичні, поетично прикрашені описи палацу Сі-ван-му в країні Безсмертних можуть виявитися такою ж реальністю, як і описи Палацу Неба в Пекіні.

В III і II ст. до н. е. китайські імператори посилали великі, добре споряджені експедиції углиб Центральної Азії —шукати схованих від світу Безсмертних і Царицю-Матір Заходу.

Щоб зрозуміти відрегульованість державної машини Давнього Китаю і точність записів ЇЇ чиновників, наведемо такий приклад з життя Піднебесної: за переписом 1--II вв. н. е., в Китаї жило 59 594 978 громадян. І якщо записи про імператорські депутації в Долину Безсмертних удвічі перебільшені, усе ж вони заслуговують на пильну увагу.

Китайський пантеон мав чітку ієрархію богів, напівбогів і смертних. Скажімо, Цінь-жень був чоловіком, що випив еліксир безсмертя й пішов у гори. Саме ім'я Цінь-жень означає "горець".

Західний Рай, що називався Сі Тієн, був місцем, де осяяні душі уникали колеса перероджень. Це країна розкошів і блаженства. У місцевих віруваннях Сі-ван-му, Цариця-Мати Заходу, часто ототожнюється з Гуаньінь, богинею милосердя, а також з Авалокітешварою Милосердним. Попри різні імена й атрибути цих божеств, Західний Китай з його високими горами вважається місцем Добра і Мудрості.

Даосисти вірять в існування країни Тебу, найпрекраснішої в світі, захованої між Сичуанем і Тібетом, де снігові хребти оточують вузькі долини з стрімкими потоками й водоспадами. В святому місці Безсмертних фізичний світ стикається з невидимою реальністю богів, і ті, кому випало щастя потрапити туди, живуть одночасно в двох світах —матеріальному і духовному.

Вони мають довершені тіла і найчистіші, найблагородніші душі.

Окремі деталі цих китайських легенд вражають конкретністю.

Це втаємничене місце населяють істоти, доти звичайні чоловіки й жінки. Вони досягли священної країни завдяки своєму духовному злету. Більше того, туди й сьогодні може попасти гідний щукач правди, якщо він подолає в собі егоїстичні нахили.

Так виглядає ця вікова традиція Китаю, що викликає благоговіння у його великих філософів. Ця давня віра в існування Долини Безсмертних повинна мати реальний грунт, який, звісно, численні покоління прикрасили всілякими подробицями.

Якщо мудреці об'єднались і створили в давні часи центр в пустельній частині Азії, тоді міф про Безсмертних стає зрозумілим, їхня доктрина може бути спадком якоїсь зниклої цивілізації. І хоча самих мудреців може бути зовсім небагато, важливість їх Давнього Знання важко переоцінити.

Реальність цієї обителі охоронців давньої традиції стане ще відчутнішою, коли уважно ознайомитися з історичними хроніками і повідомленнями дослідників Азії.

3. ОСТРІВ ШАМБАЛА

Народи Індії, як і Китаю, вірять, що існує обитель досконалих людей, яку вони називають Калапа, або Катапа.

"Бгагавата-пурана" й санскритська енциклопедія "Вачаспатья" розміщують цю обитель на північних схилах Гімалаїв, тобто в Тібеті. Легендарна земля Ар'яварша, звідки індуси чекають появи майбутнього спасителя Калькі, міститься на північ від гори Кайласа в Західному Тібеті. Вважається, що Долина посвячення Будди розташована саме там.

Згідно з "Курма-пураною, колись у північному морі існував острів Шветадвіпа, або Білий острів, де жили великі Йоги.

Вважається, що пустеля Гобі-дно цього давнього моря, а острів сьогодні —масив високих гір, порізаних глибокими долинами.

Цілком імовірно, що Мудрі Йоги ще живуть у цьому районі, захованому серед гірських лабіринтів Азії.

Пуранічна література змальовує острів Шамбалу, розташований посеред нектарного озера, з палацами і розкішною зеленню. Потрапити на цей острів можна лише тоді, коли "золотий птах" перенесе вас туди на своїх крилах.

У тібетських рукописах цей таємничий центр називається ще "Шамбала", або "Дежюнг". Отець Каселла, португальський єзуїт-місіонер, підтверджує існування цієї "знаменитої країни" в своїх звітах. Певно, в нього вистачало часу, аби переконатись у цьому, бо двадцять три роки він прожив у Шігадзе, де й помер 1650 року. Лами так поважали цього священика, що навіть запропонували провести його в це потаємне місце —Північну Шамбалу. Оскільки на північ від Бенаресу в Індії є місто під назвою Шамбала, то місцезнаходження Просвітлених за Гімалаями називають Північною, або Чанг-Шамбалою.

Колега Каселли Кабрал писав 1625 року: "Шамбала, на мою думку, не Катхей (старовинна назва Китаю), а те, що на наших картах називається Великою Тартарією". Ці два місіонери першими з європейців подали документовані повідомлення про Шамбалу.

Князівство Шамбала позначено й на карті XVII століття, виданій католицькими властями в Антверпені. Угорський філолог Ксома де Корос, що провів чотири роки в буддійському монастирі в Тібеті (1827--1830 рр.), географічно розташовує Шамбалу між 45° і 50° північної широти за Сирдар'єю.

У 60-і роки тібетські емігранти в Індії переклали й видали чимало книг з давньої тібетської релігії Бон. Одна із цих священних книг містить карту, де позначено багато стародавніх країн, таких як Персія, Бактрія, Вавілон, Іудея та Єгипет.

Виходячи з цього, карта може датуватися 1 ст. н.е. ("Байкал", 1969, No 3). І серед країн, вказаних на цій карті, є Шамбала, з позначкою, що тут зародилася релігія Бон. Таким чином, давність цієї географічної карти підтверджує давній переказ, пов'язаний із Шамбалою.

Близько півстоліття тому німецький філолог А. Х. Франке не сумнівався, коли вказував саме цей район у своїх публікаціях.

Він навіть писав, що реальність Шамбали настільки жива в його провідників, що під час мандрів по Азії вони іноді відмовлялись іти маршрутом, наміченим його експедицією. А йшли іншим, щоб не порушити священних кордонів забороненої території.

Подібні випадки понад сто років тому описував і російський мандрівник М. М. Пржевальський. Ось як він пише щодо Шамбали:

"Інша дуже й дуже цікава легенда стосується Шамбалінга —острова в далекому північному морі. Там багато золота, а пшениця неймовірної висоти. В тій країні не знають злиднів; справді, молоко й мед течуть у Шамбалінгу".

Рідкісні тібетські прапори, як і зображений у цій книзі, відтворюють місто Шамбалу. На них воно в центрі оази, оточеної кільцями гір зі сніговими вершинами. Води ріки чи озера омивають священну землю. Цим пояснюється одна з назв царства богів —Острів Шамбала.

Внаслідок систематичних досліджень італійський тібетолог Джузеппе Туччі розміщує країну Шамбалу в басейні ріки Тарим, що бере початок у гірському масиві Алтин Таг (Д. Туччі. Тібетські кольорові сувої. —-Т. 1.-Рим, 1949). Вивчаючи тібетські манускрипти, професор Туччі виявив, що з незапам'ятних часів династія мудрих правителів небесного походження правила царством Шамбала, і саме від них започаткувалася калачакра —містична наука езотеричного буддизму.

"Ганжур" (книга VII) мовить про цю країну Шамбалу на Півночі. І справді, одна з книг "Ганжура" містить навіть текст, що вважається копією рукопису, отриманого безпосередньо з Шамбали. Санскритська назва цього тексту неймовірно довга:

"Бгагаван-вайдхара-пані-губ'я-бгідешатантрараджа".

"Данжур" (Калапар-югпа) окреслює межі шляху, що веде в Шамбалу, тоді як "Блакитні Аннали" згадують про "духовний палац Північної Шамбали". Зібрані докупи, як частини мозаїки, ці сторінки дають опис обителі, що вважалася просто міфом. Але не забуваймо про Трою, відкриту Шліманом! І Шамбала може виявитися другою Троєю.

Слід зазначити, що доктрина Шамбали тісно пов'язана з монастирем Таші Лхунпо, заснованим 1447 року неподалік від Шігадзе. До захоплення маоїстами Тібету цей ламаїстський монастир містив храми, учбові класи й приміщення для чотирьох тисяч ченців, що свідчить про його значні розміри.

1923 року шостий Панчен, або Таші Лама (Панчен —скорочення від Пандіт Чен-по, "Великий вчений"), глава тібетського езотеричного буддизму, що доти перебував у величній монастирській цитаделі Таті Лхунпо, мусив з політичних мотивів емігрувати в Китай. Його мали за єдиного верховного ламу в Тібеті, що мав право "давати перепустку" до Шамбали найдостойнішим ламам. Цей Панчен-лама був видатною особою; це про нього сер Чарлз Белл, експерт з тібетських питань, якось висловився: "Добре, що. в Тібеті є така людина". Його обізнаність в окультних науках була загальновідомою, а про його чудеса ходили легенди. Скажімо, коли 1915 року він заклав храм для велетенської статуї Майтрейї, грядущого Будди, у всій долині Цзангпо зібрали небувалий врожай. І навпаки, коли 1923 року Панчен-лама полишив Тібет, страхітливі снігопади обрушилися на країну, вигублюючи народ.

Коли Панчен-лама відвідував Індію, в нього поцікавились, чи правда, нібито в тібетських лам виняткові психічні можливості. Його святійшество лише мовчки посміхнувся на це, а тоді зненацька мов розтанув. Усі спроби знайти його виявилися марними. Лише одного гостя, що прийшов пізніше, вразило незвичайне видовище: Панчен-лама сидів у садку під деревом, тим часом як індійські господарі ходили довкола нього й не бачили.

У своїй книзі "Тварини, люди й боги" доктор Фердінанд Оссендовський посилається на монгольського Тушегун-ламу, який розповів йому про чудеса, що їх творив Панчен-лама, коли лампи й свічки в храмах самі по собі запалювались, а зображення на танках (релігійних стягах) промовляли й віщували.

Після прибуття Панчен-лами в Китай у багатьох містах були організовані вражаючі процесії. Підлітком я бачив його святійшество на одній з урочистостей і досі пам'ятаю монотонний спів ченців і дзеленчання дзвіночків на тлі автомобілів, рикш та велосипедів. Моє тривале життя на Далекому Сході неабияк допомогло мені збагнути дух Сходу. А без цього досвіду я і не

брався б за цю книгу.

Професор Микола Реріх, якого я вважав своїм учителем, відколи зустрів його в Шанхаї 1935 року, пише в "Серці Азії":

"Якщо ви хочете збагнути Азію і щоб вас у ній прийняли як бажаного гостя —вимовте господарям найсвященніше слово:

Шамбала!" Олександра Девід-Ніл, що прожила багато років у Тібеті, й собі згадує Шамбалу у книзі "Надлюдське життя Гесера з Лінга".

Торкаючися теми, що перебуває на межі історії та легенди, відчутного на дотик і невідчутного, істотно уточнити джерела, на які я посилаюсь. Як зазначилося в передмову це дослідження переважно грунтується на буддистських книгах махаяни. Проте дослідження не обмежується тібетським буддизмом, виявляючи паралельні традиції не лише в азіатських, таких як Індія та Китай, а й у європейських країнах.

На книгах і картинах Миколи Реріха я перевіряв правильність своїх висновків. Праці його сина Юрія Реріха, сходознавця, що скінчив Гарвард і Сорбонну, допомогли мені з'ясувати чимало сумнівних питань.

Твори й листи Олени Реріх, учениці гімалайських учителів, також неабияк прислужилися мені.

Родина Реріхів жила в гімалайській долині Кулу, біля кордону Західного Тібету. І я певний час мешкав у цій долині.

Саме тут, де колись було створено "Махабгарату", Реріхи служили посередниками Мудрецю Сходу, відомому як махатма Мор'я, якого за сотню років до того вперше згадувала О. П. Блаватська.

Цей Гімалайський Учитель створив серію книг з "Агнійоги", Йоги вогню. Одна з книг має поетичну кінцівку, яка розкриває, де перебуває цей провісник Давньої Мудрості: "Дано в долині Брахмапутри, яка бере свій початок з Озера Великих Нагів".

Санскритський текст цих книг не становив жодних труднощів для філолога Юрія Реріха.

Так звані "Листи Махатм" до А. П. Сіннетта, писані наприкінці минулого століття, є ще одним першоджерелом, що прямо виходить із замкнутого кола Мудреців Сходу.

Образ загадкового царства Шамбали дещо прояснюють послання махатм В одному з листі Сіннетту 1881 року, великий махатма Мор'я так описує таємний край: "У певній місцевості, про яку не кажуть абикому, є ущелина з легким містком через неї, сплетеним із рослинних волокон. Внизу вирує бурхливий потік. Найсміливіші ваші альпіністи навряд чи наважаться перейти по тому містку —він видається ветхим і неміцним, як павутина. Проте насправді це не так, і той, хто наважиться, потрапить у долину небаченої краси, в одне з наших місць, до кількох із нас, про кого нічого не відають європейські географи. На відстані кидка каменю від старого ламаїстського монастиря стоїть стародавня башта, надра якої породили не одне покоління бодісатв".

У "Дорозі до Шамбали", рідкісній тібетській книзі XVIII століття, третій Панчен-лама пише, що царство Шамбала розташоване в гірському районі, захищеному з усіх боків могутніми засніженими масивами. Цього Панчен-ламу глибоко поважав Джордж Богль із Ост-індської компанії; він був першим британцем, що проник у Тібет. Книга, перекладена на німецьку професором А. Грюнведелем, містить довгий перелік географічних місць і назв ламаїстських монастирів, умисне так переплутаних, що лише вкрай ерудовані тібетські вчені, добрі знавці давніх і сучасних назв місцевостей, здатні розв'язати цю шараду й означити на своїх картах шлях до Шамбали. Але закон залишається той самий: "Небажаний не дійде!" Лише той, хто чув клич "Калагіяі", посланий "вітром" чи телепатично Великими Учителями, може сподіватися, що успішно досягне Долини Наймудріших на землі.

Микола Реріх розповідає про одного сибірського ламу, що мусив повзти вузькою підземною галереєю, аби втрапити в священну місцину. Він пише також про тібетські надгробки, що вказували межі забороненої землі.

"Ламо! У Турфані й Туркестані нам показували печери з довгими недослідженими переходами. Чи можна дійти до ашрамів (святилищ) Шамбали цими дорогами?" —спитав Реріх під час своєї експедиції. Лами пояснили йому, що святі люди не бажають, аби їх турбували дослідники чи просто ґаволови, тому їхня територія всіляко захищена. На перешкоді навіть стає стіна отруйних газів, що струменить із тріщин у землі. Відомо, що тварини й люди, наблизившись до певних місць, починають труситися, мовби їх б'ють невидимі промені.

Мешканці цих комун і самі підтверджують, що ніхто не пройде до них без дозволу: "Ви вже чули від мандрівників, вартих довіри, як іноді провідники відмовляються вести їх у певному напрямку. Вони воліють краще вмерти, аніж. провести вас далі. Це справді так. Провідники перебувають під нашим психологічним впливом. Та коли все ж якийсь необачний мандрівник ступить на цей заборонений шлях, то тоді перед ним загримлять обвали. Подолати й цю перешкоду йому не вдасться, бо

град каміння остаточно зупинить його. Небажаний не досягне своєї мети".

Цей захисний кордон став можливим завдяки гігантським гірським пасмам, льодовикам і безмежним пустелям Азії. Проте, Махатми запевняли Сіннетта, що "ті, кого вони хочуть бачити, знайдуть нас на самому пограниччі".

Величезні відстані розділяють ці общини втаємничених: вони тягнуться від хребта Каракорум до Калгана поблизу Пекіна і від озера Манасаровар у Тібеті до озера Лобнор у пустелі Гобі. Саме На цій території трапляються дивні випадки, які свідчать при присутність вищих істот.

Останні чверть століття Китай систематично досліджувався.

Колись безлюдна провінція Цінхай тепер усіяна тисячами нафтових вишок. На озері Лобнор провадилися китайські атомні випробування. Обидві ці місцевості входять у територію Шамбали.

Проте найперші вчені світу зуміли захиститися від цих небезпек, відступивши в свої гірські катакомби.

Дослідники Азії, як-от Микола Реріх, писали про невідомі долини, загублені серед велетенських засніжених гір Тібетського плато. Його експедиція бачила гарячі джерела, що живили буйну рослинність у цих невідомих долинах, довкола яких тяглися лише скелі й лід.

Атож, нелегко знайти в цій розлогій гірській країні Обитель Братства. Один прочанин може вирушити в пустелю Гобі до комуни Вартових Людяності, тоді як інший з тією ж метою видиратиметься на величні Гімалаї. Вони зречуться всього, аби отримати собі світ. Хоч і бідно вдягнені, вони багатші й благородніші за індійських радж. Серце такого подвижника палає співчуттям до людства. Його розум осяває

невидиме світло, що лине з космічних глибин. Холодний розум, гаряче серце, полум'яна воля —ось пропуск до Шамбали, до володінь Гуаньінь, богині всезагального милосердя.

З незапам'ятних часів азіатські народи вірили, що заборонена територія ретельно охороняється. Багато десятиліть тому індійська газета "Стейтсмен" вмістила кореспонденцію про випадок з одним британським майором, що помітив високу, легко вдягнену людину з довгим волоссям. Спираючись на великий лук, він озирав долину. Помітивши майора, незнайомець зістрибнув із вертикальної стіни і зник. "Сахіб бачив одного із снігових людей, що стережуть Священну землю",- спокійно пояснили місцеві жителі. На одній із своїх картин Микола Реріх зобразив "снігову дівчину" на тлі снігу та скель: вона також тримає лук.

Попри сніг і лід навкруги, вона майже гола, немов якась тепла аура захищає її від холоду.

Тут доречно зважити, що ці осередки вищої культури мусять мати і свою технологію. Бо логічно припустити, що ті, хто більшу частину свого життя присвятив науці, рано чи пізно мусять винайти всілякі технічні засоби.

Є чимало підстав гадати, що Братство використовує широку мережу галерей, печер і катакомб. Ось думка про це Миколи Реріха: "На гімалайських схилах є безліч печер, і, кажуть, що від цих печер розгалужені підземні ходи ведуть глибоко під Канченджангу. Дехто бачив навіть кам'яні двері, які ніколи не відкривалися, бо ще не настав час. Ці підземні ходи ведуть у чарівну долину". Як видно зі слів великого дослідника Азії, "чарівна долина" —то Долина Безсмертних, або Шамбала.

Доктор Оссендовський повідомляє цікаві випадки під час

його важкої подорожі по Центральній Азії. Монгольський лама розповів йому не лише про цілу мережу тунелів, а й про дивовижні машини, що рухаються в них. Лише опанувавши високу технологію з могутнім джерелом енергії, можна спорудити мережу тунелів, що, за деякими даними, тягнуться на сотні кілометрів.

Що ж до апаратів, які рухаються під землею з великою швидкістю, то можна припустити існування технології надзвичайно високого рівня.

У статті, написаній 1935 року в Центральній Азії, Реріх мовить про численні зустрічі з місцевими жителями, які й розповіли йому про Вартових: "Коли вони з'являються серед пустелі, то кожен відразу думає: а звідки ж вони прийшли у цей віддалений безводний район і як вони це зробили? Але дивні, довгі печери без кінця знайдено". Без таких тунелів поява Вартових у серці Гобі справді була б загадкою.

Що ж до апаратів, які мчать в підземних галереях під пустелями й горами, то це схоже на наукову фантастику. Це тим дивніше, що традиція відносить такі розповіді до часів, коли ще Захід взагалі не знав ніяких машин; видаються неймовірними й повідомлення про повітряні кораблі, бачені іноді в районі Шамбали. Коли експедиція Реріха підійшла до Каракорумських гір у 1926 році, учасники побачили якось у чистому ранковому небі диск, що сяяв над цим засушливим районом. Його політ спостерігали за допомогою трьох сильних біноклів. Зненацька апарат змінив курс з півдня на південний захід і зник за сніговими вершинами хребта Гумбольдта. Жоден літак, жодна повітряна куля не могли 1926 року літати над цією ізольованою частиною Західного Китаю. Лише літальні машини невідомого типу могли виконати ті повітряні маневри, що їх описує Реріх.

Побачивши в небі той диск, лами, учасники експедиції, вигукнули: "Це знак Шамбали!" 1933 року англійський альпініст Френк Сміт бачив подібне на горі Еверест: два темних об'єкти летіли в небі на висоті 9000 м. Один із них мав короткі крила, інший —щось схоже на дзьоб. Ці два повітряних чи космічних кораблі оточувало пульсуюче сяйво. Альпініст

був украй здивований побаченим, особливо коли ототожнив піки й льодовики довкола —він упевнився, що це не галюцинація. Чи були літаючі об'єкти, які бачили Реріх і Сміт, повітряними чи космічними кораблями з Шамбали? Принаймні таке пояснення я свого часу дав у Шанхаї 1935 року, і сьогодні воно слушне за браком іншого, більш задовільного. Подібний диск, що крутився і був схожий на той, що його спостерігав Микола Реріх, бачили біля Шіллонга в Ассамі 1967 року. Летів він на висоті лише двохсот метрів над землею, а тоді зненацька пірнув у річку, викликавши великий водоворот, супроводжуваний страшенним гуркотом. Потім він піднявся й зигзагом полетів над джунглями, швидко розтаючи в повітрі ("За рубежом", Москва, 29.12.1967 р.).

Легенда про Долину Безсмертних і Острів Шамбалу набуває життєвості після описів їх географічних характеристик і навіть ознак високої технології. Та все ж вирішального значення набувають розповіді тих, хто побував у цьому казковому Місті Знання. Наприклад, Микола Реріх у "Серці Азії" згадує подорож, що її здійснив китайський військовий лікар і непальський йог у Долину Шамбали:

"Не так давно в "Шанхай тайме", а тоді й у багатьох інших газетах з'явилася велика стаття за підписом доктора Лао Цзіня, який розповів про свою подорож у Долину Шамбали. Жвавою мовою доктор повідує багато цікавих подробиць про свої важкі мандри з непальським йогом через монгольські пустелі й суворі нагір'я до Долини, де вони виявили обитель численних йогів, що осягали Вищу Мудрість. Його опис лабораторій, храмів, а також знаменитої башти надзвичайно збігається з описами цього незвичайного місця в інших джерелах. Автор розповідає про безліч наукових чудес і складні досліди на психічному рівні й телепатію на надзвичайно великі відстані".

Концепцію про замкнуту общину ідеалістів в Азії використав Джеймс Хілтон у своєму бестселері "Втрачений горизонт", за яким було створено й кіносценарій. Слід віддати належне авторові, що він зумів надати цій колони філантропів відчутної реальності, хоча і його Шангрі-Ла мало

схожа на Шамбалу, бо він не заглибився у стародавні перекази Азії. Сучасніші джерела, як-от книги Оссендовського і Реріха, містять вражаючі подробиці щодо особливостей цієї відособленої общини. Оссендовський наводить розмову з освіченим монгольським ламою, за яким багато хто побував у забороненому царстві Агхарта1. Але ніхто з них не обмовився, що ж він там побачив, бо обоє були пов'язані обітницею мовчання.

Польський дослідник розповідає про одного мисливця, який проник у закурену печеру, а звідти потрапив до підземних приміщень. Після повернення він почав розповідати, що він там бачив, але лами негайно відтяли йому язика, щоб він не розголосив таємницю таємниць. Цей мисливець, безумовно, зберіг незабутні враження про свої відвідини, бо на старість повернувся до цієї печери, зник у ній і більше його ніхто не бачив.

У Монголії втаємничені лами запевняли Фердінанда Оссендовського, що в Атлантиці й Тихому океані геологічні катаклізми знищили цілі континенти. Його неабияк вразила звістка, що частина мешканців тих невідомих цивілізацій врятувалася у заздалегідь споруджених підземних сховищах великої місткості і з яскравим штучним освітленням. Цілком можливо, що в кельтській легенді про "божеств у порожнистих горах" відбилася народна пам'ять про народ, що врятувався від катастрофи в Атлантиці.

"У підземних печерах особливе світло дозволяє вирощувати злаки й овочі, забезпечує людям довге життя без недуг",-пише Ф. Оссендовський після виснажливої подорожі до Центральної Азії, де він зустрічав багатьох вчених лам. Вони твердили, що управителі цих підземних колоній, як і Сини Сонця в Єгипті чи Південній Америці, зберігають вірність Учителям Шамбали.

Віра в існування нагів, різновиду змій, які живуть у казкових печерах, освітлених коштовним камінням, надзвичайно стійка у народів Індії. Вони мають людські обличчя неймовірної краси, здатні літати в

небі, коли з'являються з Патали, нижнього світу, і славляться винятковою муАрістю. Наги й нагіні одружуються з людьми, переважно з великими царями, царицями й мудрецями, проте, як вважають, не схильні спілкуватися з людьми низької духовності.

Столиця Країни Нагів —Бхогаваті, де рубіни, смарагди, діаманти сяють повсюди й освітлюють катакомби. Вважається, що царевич Арджуна, учень Крішни, відвідав Паталу.

Буддійська "Праджняпараміта-сутра" ("Думки Гаутами Будди") зберігалася у Палаці Змій доти, доки великий пандіт Нагарджуна, засновник махаяни (помер бл. 194 р. н.е.), не спустився в Царство Нагів, щоб узяти й опублікувати буддійські тексти.

Багато індійців та тібетців мали нагоду побувати у велетенських печерах нагів, з'єднаних галереями і схожих на мурашник; вони тягнуться на сотні кілометрів під гірськими кряжами. Озеро Манасаровар у західній частині долини Цангпо відоме ще як Озеро Великих Нагів. Це найвище прісноводне озеро в світі, розташоване на висоті приблизно 4700 м над рівнем моря.

Жителі цих пустельних місць розповідають про великі лотоси на поверхні цього вкрай холодного озера і про раптову появу на цих квітах постатей, що сидять, обрамлені сяйвом. Марево?

Можливо, проте тібетці схильні вважати, що то святі з Країни Нагів.

Віра в таємне Царство Мудреців існує в Азії споконвіку.

Причому є докази, за яких ці химерні легенди стають реальним фактом.

Азіатські общини втаємничених, куди входили і європейці, не були численними, й іноді вони використовували свої старі катакомби з

кондиційованим повітрям, зведені ще в часи до катаклізму. Братство Шамбали очолює невеличка ієрархія вищих істот, яких часто порівнюють з махатмами, що на санскриті означає "Великі Душі". Ці надлюдські істоти володіють надприродною силою; вони завершили свою еволюцію на цій планеті, але лишилися з людством, щоб сприяти його духовному поступу. Буддійська філософія чітко визначає ці великі душі,

яких вона називає архатами по-санскритськи або лохань по-китайськи. Архат —це людина, що впродовж своєї довгої планетарної еволюції звільнилася від усіх земних пристрастей і від усіх боргів карми. Ця еволюція має чотири фази: "Шротапаті" —"Той, хто входить в Потік"; "Шакрдгамін" —"Той, хто народжується один раз"; "Анагамін" —"Той, хто не повертається" і "Архат" —"Осяяний" (жіноча іпостась--Тара).

Згідно з буддійськими текстами, дві заповіді архата —це пошуки бодги (або осяяння) і вдосконалення людини. Коли архат входить у потік, що веде до нірвани —океану космічної свідомості,-він отримує трансцендентальні здібності, завдяки яким може зробити своє тіло легшим або важчим, меншим або більшим. Він стає володарем матерії, часу й простору і може з'являтися будь-коли в будь-якому місці. Архат знає про всі явища і зберігає згадки про всі попередні життя. Він завершив земний цикл розвитку й не відроджується більше на Землі.

Архат, що вирішив залишитися на Землі, посвячує себе на благо людства, автоматично стаючи бодісатвою, спасителем, який, будучи видимим чи невидимим, допомагає людству в його духовному сходженні. Силою кріяшакті (волі) бодісатва здатен створити собі видиму оболонку з елементарної атомарної речовини, яка може здаватися щільною і реальною, але може залишатись невидимою і приєднатися до "народу Вогненного Туману".

Цих надістот насправді бачили, навіть європейці. Сер Х'ю Райс Ренкін, шотландський баронет, що навчався в Харроу і служив офіцером Королівських драгунів, став буддистом і багато років сповідував махаяну. Ось що він казав 1959 року: "Ми знаємо, що п'ять бодісатв

(досконалих людей) контролюють долю світу. Раз на рік вони зустрічаються в гімалайській печері, щоб прийняти рішення. Один із них постійно живе у Високих Гімалаях, другий —у шотландських горах Кайрнгормс. Ми з дружиною виразно бачили цього бодісатву близько десяти років тому, коли перетинали перевал Ларіг Гру".

Деякі з архатів перевтілюються в людину для того, щоб мати тісні взаємини з земною людністю, але ця група надто нечисленна. Їхні тіла існують майже безмежно, бо Колесо перероджень для них зупинилось.

Братство комун Шамбали складають сотні посвячених —від "того, що входить у Потік" і до архата. їх можна вважати за постійних мешканців, тоді як незначна кількість помічників із зовнішнього світу приходять отримати вказівки, плани філантропічної діяльності чи повчитися в архаїчних музеях; вони, отже, тимчасові гості.

Причина буддійської термінології, що вживається щодо Шамбали, вкрай проста: географічна близькість Тібету до общини магів і давні зв'язки святих лам із цим центром. Зовнішні співробітники Шамбали, учні східних і західних шкіл Білих містерій, що теж здатні поєднувати свою свідомість зі свідомістю Великих Космічних Учителів, порівняно нечисленні, хоч і можуть обчислюватися тисячами.

Філологи й сходознавці спроможні зібрати цінні дані про фольклор Шамбали. У своєму дослідженні, виданому Йєльським університетом, "Стежки в глибинну Азію" Юрій Реріх оцінює достовірність переказів про Шамбалу: "Шамбала розглядається не лише як буддійський центр окультних знань. Це —провідна засада кальпи, майбутньої космічної ери. Вважається, що вчені ченці й медитуючі лами перебувають у постійному зв'язку з цим містичним братством, що керує долею буддійського світу.

Західний споглядач схильний применшувати значення цього означення чи відносити розлогу літературу про Шамбалу, і ще розлогішу

усну фольклорну чи міфологічну традицію, але кожен, хто вивчав літературний і народний буддизм, зна, яку велику силу має воно у численних буддистів гірської Ази".

В іншій науковій праці, опублікованій у Радянському Союзі під егідою Академії наук, Юрій Реріх згадує текст "Ганжура", рукопис якого, вважається, походить із самої Шамбали і в якому сказано, що упродовж віків тібетські святі прагнули до духовного єднання з Главою Шамбали. Ці пандіти склали тексти, в яких вони стверджують, що кілька видатних лам "відправлялись у Шамбалу в пошуках знань бодісатв", попри винятково важкий шлях.

Аби зрозуміти глибину почуттів лам щодо Шамбали, слід вдатися до іншого авторитетного джерела: книги "Тібет" Тхубтен Джігме Норбу, старшого брата нинішнього Далай-лами. Ця цікава праця, видана К. Торнбуллем, базується на давніх тібетських рукописах про країну Шамбалу, розташовану серед засніжених гір десь північніше Лхаси. Ця давня традиція поширилася аж до Монголії. У своїй "Новітній історії Монголії" К. Р. Бавден мовить про народну віру в існування Шамбали, яку він виявив у цій країні.

Обитель Мудреців стає ще менш легендарною, коли знайомишся із свідченнями про її реальне існування, які наводять тамтешні знавці. Махатма Мор'я змальовує життя однієї такої общини: "Наш друг, хімік В., бажає займатися новим дослідженням променів —ніхто йому не заважає. Наш друг К. прагне вдосконалити радіо за рахунок нових хвиль —ніхто йому не перешкоджає. Наша сестра П. займається соціальною проблемою сусідньої країни —вона не осуджується. Наша сестра У. цікавиться сільським господарством і пропонує чимало пристосувань — ніхто їй не чинить перепон. У сестри О. лежить душа до лікарських рослин і освітніх проблем —будь ласка. Брат Х. винайшов цікавий станок, а також працює над реорганізацією общин. Брат М. займається історичними дослідженнями. А наш швець пише чудові філософські статті".

Ця єдність у розмаїтті —рівновага між індивідуальною волею і колективізмом —складає утопію, відтворити яку ми можемо хіба в мріях. В іншій книзі махатма визначає мету своєї общини і називає її "Містом науки". "Можна тільки уявити, які відкриття чекають при спільній координації усіх галузей науки!",-каже він. Так що розповіді про швидкісні транспортні засоби й літаючі апарати в Шамбалі цілком можуть бути правдою.

Махатма Мор'я з ледь відчутною іронією, властивою йому, пише: "Географ може бути спокійним —ми займаємо на землі цілком певне місце. Змовники можуть не хвилюватись: у різних частинах світу ми маємо достатньо співучасників". З того ж джерела дізнаємося про іншу важливу деталь: "У нашій общині можна зустріти багато національностей і різноманітні професії".

Мудрець дає зрозуміти, що в їхніх сховищах є надзвичайно давні споруди й бібліотеки. Вони розташовані під землею в недоступних людям печерах, щоб уберегти художні скарби не лише від грабіжників, а й від геологічних зрушень. Не зайве нагадати, що Захід почав споруджувати великі бібліотеки всього три століття тому. Наскільки ж повинен випереджати нас цей крихітний центр цивілізації зі своїми тисячолітніми бібліотеками!

Якщо спадщина затонулої Атлантиди зберігалась у колоніях під орудою Шамбали, то навряд чи можна сумніватись у тому, що безперервний поступ тривав в цих закритих общинах, захищених велетенськими гірськими пасмами Ази й Америки. Тож закид махатми Кут Хумів листі до Сіннетта, мовляв, "ви —варвари зі всією вашою пихатою цивілізацією" може бути цілком слушним. Ми маємо перед собою цікаве поле досліджень. Воно стосується ідеології цієї загадкової спільноти, яка може прояснити її мотиви й цілі —"Кожен діамант, кожен кристал, кожна росяна і кожна зірка, як і кожна людина чи тварина, має свою індивідуальну душу",-пише Махатма Кут Хумі в іншому лист. Це твердження дуже близьке до діалектичної філософії, яка має матерію за основу життя і свідомості. Допускаючи існування в безконечному

космосі безлічі вищих зоряних і планетарних надістот, шанований махатма ще в одному листі рішуче заперечує існування антропоморфного бога. Не слід забувати, що мільйони буддистів й собі не визнають Творця чи персональне божество, а в індуїзмі парабрахман є безмежним Абсолютом. "Ми знаємо, що матерія вічна,-каже Мудрість Сходу,-бо матерія —це сама природа". Деякі з цих постулатів співпадають з діалектичним матеріалізмом, але розходяться з ним у питанні про незнищенність свідомості.

Мудреці стверджують, що головна мета Братства —звільнити людство від кошмару забобонів, прищепити любов до доброчесності заради доброчесності, а не заради винагороди. "Листи Махатм" наголошують, що вони не атеїсти чи агностики, а пантеїсти в найширшому розумінні слова. Слід зазначити, що й нині чимало

вчених і мислителів доходять подібних висновків перед лицем безконечного Всесвіту. Етичні ідеали Втаємничених підсумовує один із їхніх адептів: "Термін "Всесвітнє Братство" —не пуста фраза,-це єдина надійна засада світової моральності".

Забобони, егоїзм і жорстокість —страхітливі монстри, що тягнуть людство у безодню духовного забуття. Всі вони породжені незнанням єдності життя. Коли це стане загальновизнаним, людина перестане бути руйнівником. Мудреці Гімалаїв відкриють тоді свою концепцію найвищої людяності, "коли всі стануть співтрударями природи". Людина зараз чинить жахливий злочин, оскверняючи і руйнуючи планету Земля. Коли ж вона нарешті стане другом Природи?

Концепція космічної еволюції —основа Таємної Доктрини.

Не дивно, що ідея перероджения —лише частина філософії Стражів Людства. Вивчення цієї ідеї було включено в давні містерії. Цей принцип сприйняли видатні філософи —Піфагор, Емпедокл, Платон і Плотін. Перші двоє навіть запевняли, що пам'ятали свої попередні життя. Як і

Аполлоній Тіанський. Перші Вітці церкви, як-от Оріген чи Климент Александрійський, зробили в це і свій внесок.

У нас час найпіднесеніше сформулював цю концепцію переродження Бенджамін Франклін. Він склав таку епітафію для свого надгробка в Філадельфії: "Тут спочиває пожива для червів —тіло Б. Франкліна, друкаря, наче обкладинка ветхої книги з вирваними сторінками. Та праця не буде марною, бо вона, як він вірить, з'явиться знову у новому, елегантнішому виданні, вичитана й виправлена Автором".

Християнство віру в переродження оголосило єрессю лише в VI ст., а доти її визнавали навіть Вітці церкви. Зате в Азії, нехай то Бірма, Індія чи Японія, віра в переродження —невід'ємна частка національної свідомості.

Філософія космічної еволюції —безперервного поступу інтелекту й свідомості в безмежному Всесвіті —відтворює картину ієрархічної драбини надлюдських форм життя, її втілення включає почуття відповідальності за нижчі форми життя. З фундаментального вчення про єдність космічного життя випливає Доктрина Серця з її заповіддю всеосяжної любові до природи.

Зайве казати, що ця засада вкрай далека від антропоі егоцентричної поведінки людини на нашій планеті.

Психологія наших Старших Братів незмірне різнобічніша, ніж наша власна. Інтереси людини спрямовані лише на себе. Архати ж розглядають людину лише як ланку в безконечній космічній еволюції, де співіснують як нижчі, так і вищі форми. Мільйони років наша планета існувала без жодного "гомо сапієнса", та для більшості людей, не наділених цим баченням всесвітнього життя, жахлива сама думка, що Земля може існувати без них.

Важко уявити собі той величезний труд, що його взяло на свої плечі Братство Шамбали. Його архати більше схожі на солдатів у битві проти невігластва, забобонів та егоїзму, аніж на співців священних гімнів. Перед ними —інертна маса людства, яку треба позбавити замшілості і надати довершеної форми за законами еволюції. Архати використовують позитивний підхід через впровадження ідеалів у всі види творчості:

мистецтво, науку, релігію, музику й соціологію.

Усі значні культурні й наукові здобутки людства —з прагненням загального добра в серці —надихав або підтримував Космічний Розум. Однак легше дати благородні ідеали людству, аніж позбутися заціпеніння апатичної свідомості, поганого смаку чи фальшивих цінностей. Найважча з усіх проблем —прояснити свідомість, затьмарену забобонами й хибними уявленнями.

У Планетних Стражів є певна програма, аби дійти мети на цьому конкретному витку еволюції. Певно, мав слушність німецький філософ Ніцше, коли казав: "Вдалині від правителів, вільні від усіляких пут, живуть найвищі люди, а правителі —це їхнє знаряддя".

Проблеми Ієрархії Світла куди складніші, аніж ті, що постають перед будь-яким сучасним урядом світу. Серед їхніх титанічних завдань — нагляд і часткова нейтралізація (через невідомі науці коливання) ментальної негативної аури Землі, що містить випромінювання шкідливих думок, накопичені споконвіку.

Годі й казати, наскільки ці випромінювання значні. У цьому силовому полі лунають зойки розпачу, прокльони поранених і конаючих у всіх жорстоких війнах, які знало людство2. Вібрацій високої духовної природи замало, аби протистояти цим негативним хвилям. А пам'ять нашої Матері-Природи, яку стародавні індійські книги називають акаша, фіксує все, що відбувається в світі, і ніщо з неї не стирається. Ця шкідлива оболонка над планетою жахає. Лише людство може

нейтралізувати чорні хмари ментальних вібрацій, які саме створило. Стражі Землі благають нас бодай не додавати більше бруду й крові й так украй недужій планеті.

Той, хто вважає ці висновки спірними, може познайомитись із останніми науковими дослідженнями чутливості рослин до людських думок. Якщо квітка може зав'янути від гніву людини, то хіба не може підкосити всю планету ненависть, випромінювана в глобальних масштабах?

Езотерична наука Сходу мовить про зіткнення підземного вогню Камадуро з Вогнем Космічним, яке спричинює спустошливі геологічні катаклізми, якщо ці два вогні не врівноважаться.

Реріхи на власні очі бачили в одній з лабораторій Шамбали прилади для вимірювання тиску цих обох вогнів. Саме психічна енергія може й повинна очистити ауру Землі, забруднену хмарами цих випарів ненависті, егоїзму, жадібності і пристрастей.

Архати вважають, що людство може підірвати планету навіть без ланцюгової ядерної реакції. Лише нейтралізувавши потоки негативних думок глобальним випромінюванням миру й любові, можна покращити стан хворої Землі. Якби людство щодня вділяло кілька хвилин для синхронної медитації про мир і братерство, воно б запобігло катастрофі, яка насувається.

Численних співтрудівників архатів більше обходить цілісність планети, аніж виживання людської раси, бо для Матері-Природи потрібно було п'ять мільярдів років, щоб сформувати Землю, і лише кілька мільйонів років, щоб створити людину. Серед цих співтрудівників є і Брахма Джйоті з Делі; вона перебуває у постійному контакті з надістотами Гімалаїв, які контролюють світ могутньою силою своєї думки. Ця жінка вважає: колективна карма людства настільки кепська, що лише загибель половини землян може очистити повітря від отруйних

вібрацій і захистити планету. Індійці, а особливо вчені-брахмани, непохитно вірять в існування Великих Ріші, мудрих захисників людства, що, мов ті громовідводи, беруть на себе левову частку гніву, який мав би впасти на людство; однак, і їхні можливості не безмежні. За теперішньої каліюги, в якій живемо, сили зла особливо розкошують у столичних містах, де вкрай успішно зводять людину до рівня тварини. Саме вони спричиняють розумове отруєння атмосфери, про яке кажуть індійські містики. Із сказаного випливає, що проблеми, яким протистоять адепти, мають планетарний характер.

Можна зрозуміти скептицизм освіченого читача, викликаний тим, що таке давнє братство вчених і філантропів чомусь залишилося поза увагою дослідників. Але слід мати на увазі, що ніякий дослідник ніколи не виявить цього замкнутого братства, якщо сам не буде заодно з його великими умами і не усвідомить їхньої безкорисливої діяльності.

З іншого боку, історик має безліч даних, з якими може працювати, і ця книга теж наводить достатньо доказів достовірності цієї спільності. Коли будуть відкриті —а це станеться ще до кінця нашого століття — надзвичайно давні тайники з науковими артефактами під Сфінксом і пірамідами Гізи, постане питання: хто ж їх заховав? І тоді буде доведено, що в доісторичну епоху існували вчені, а думка про їх безперервне існування в таємних центрах почне сприйматися всерйоз.

Перекази про сховані скарби дуже живучі в Азії. Засновник тібетського буддизму Падмасамбгава обіцяв: "Сховані скарби стануть знаходити один за одним, коли цього потребуватиме поступ людства". Давня сага про Гесерхана каже: "У мене багато скарбів, та лише у визначений день я роздам їх моєму народу —справжнє багатство прийде лише з людьми Північної Шамбали".

У XIX столітті відомий архат Джвал Кул подарував Блаватській малюнок пензлем одного ашраму (святилища) Вчителів

у Південному Тібеті, де зображено входи до підземного музею, в якому зібрані експонати про розвиток людства на землі за мільйони років. Ліворуч на малюнку зображено махатму Мор'я верхи на коні, а сам махатма Джвал Кул стоїть у річковому потоці. Поки що годі сподіватися, що наших учених допустять в цей незвичайний музей, який зараз допомагає учням зі Сходу й Заходу осягати таємну науку. Проте вчених допустять у єгипетські підземні сховища, і того, що вони там побачать, вистачить, аби збити їх з пантелику.

Зауваження, з якими звернувся професор Микола Реріх до тібетського лами, засвідчують його безпосереднє знайомство з Шамбалою: "Нам відомо, що деякі верховні лами побували в Шамбалі і що на своєму шляху туди вони спостерігали незвичайні явища. Більше того, ми самі бачили білий прикордонний стовп, один із трьох стовпів Шамбали". Хіба таке зауваження не може стосуватися легендарного місця? Під час експедиції в Центральну Азію один учений лама розповів Реріху і його сину Юрію, що у Лхасі під Паталою (фортецею-резиденцією Далай-лами) є потайні галереї, а під головним храмом —печера із стовпом, доступна лише для найвищих втаємничених лам. Усі ці таємні місця пов'язані з загадкою Шамбали. Іншого разу відомий лама з монастиря Кумбум зустрів Миколу Реріха в Північному Тібеті і вітав його знаком Шамбали. Кумбум —це місце, куди прийшов Цзонкаба реформувати буддизм у Тібеті і спорудити велетенський ламаїстський храм Таші Лхунпо, твердиню тібетської йоги.

А ще якось Микола Реріх бачив тібетську книгу, видану Панчен-ламою, яку складали молитви до Шамбали. Азія упродовж століть глибоко вірила в існування Північної Шамбали. "Бог Шамбали живе й дихає у серці сонця",-писав один гімалайський махатма. Якщо звести докупи всі уривки інформації щодо Шамбали, то постає виразна картина реального існування цієї обителі вищих істот, для яких час і простір не становлять перепон. На жаль, окремі натяки нечіткі, хоча мають вони неабияку вагу. Ця неясність і спричинює труднощі, з якими стикається кожен, хто прагне знати всю правду про Шамбалу —місто бодісатв. Ця

неясність збільшується і тим, що ламаїстські мудреці воліють замовчувати цю таємницю, найсвященнішу в езотеричному буддизмі.

1920 року в Урзі (нині Улан-Батор, Монголія) можна було чути, як монгольські вершники співають військову пісню про війну Північної Шамбали. Коли Реріх подарував свою картину "Рігден Джапо, Правитель Шамбали" урядові Монголії, її прийняли з глибокою пошаною, і було навіть вирішено збудувати для неї спеціальний храм. І хоча відомо, що міфи впливають на народ, чи не додає сказане дечого до поширеної в Азії віри? Колись Далай-лама їхав із Лхаси в Монголію. В одному місці люди й тварини почали труситися без видимої причини. Далай-лама пояснив це тим, що експедиція зайшла в заборонену зону Шамбали, психічні вібрації якої занадто сильні для мандрівників.

Є думка, що навіть деякі європейці досягали Шамбали. У 1860 році один учений і член Національного географічного товариства відвідав Індію. Повернувшись у Європу, він був присутнім на придворній церемонії, а тоді знову подався на Схід, де й зник. Чи не отримав він перепустку в Шамбалу від Панчен-лами з монастиря Таші Лхунпо поблизу Шігадзе? Всі ці повідомлення недостатньо переконливі, аби робити з них однозначні висновки. Але вони, звичайно, додають певної виразності території, реальність якої відома хіба втаємниченим Сходу і Заходу. Відомо, що настоятель монастиря Фу-Тайшань у Китаї написав книгу "Червоний шлях до Шамбали", перекладу якої на жодну мову немає. Найбільш освічені лами з монастиря Морулінг у Лхасі час від часу відвідують віддалене місце в Гімалаях, звідки вже не повертаються.

Наведені факти щодо Шамбали стосуються різних народів і країн: Монголії, Тібету, Індії та Китаю. Поза сумнівом, сфера впливу Шамбали величезна, а її вік украй давній. Вже цього досить, аби надати конкретності цьому переказу.

Наступні розділи книги подадуть історичні факти, які ще чіткіше окреслять реальність Міста Мудрості.

4. ЧЕРЕЗ АЗІЮ

Вивчення записок мандрівників дозволяє досить певно окреслити контури Обителі Мудреців. У вересні 1935 року мені пощастило зустрічати Миколу Реріха в Шанхаї, коли він повертався з експедиції в Центральну Азію. Він розповідав мені про Гобі. Море чорного гравію тягнеться за обрій. Нестерпна спекота сліпучого сонця вдень, іній на землі вночі. Те схоже на мандрівку по Місяцю. В імлі над ними виднів Молочний Шлях. З настанням ночі зорі сяяли як лампи на темному небі, таке сухе й прозоре було повітря. Та бували дні, коли здіймалася стіна пилу й укривала світ, наче ковдрою. Через цю запону сонце видавалося червоною кулею. Коли здіймалася піщана буря, тварин і людей охоплювало сум'яття.

Мандрівник подолав тисячі кілометрів і нарешті завершив свою дослідницьку працю. Він повернувся до цивілізації і розповів про свої враження недовірливому слухачеві. Поведінка його якоюсь мірою зрозуміла: оповідач прибув із зовсім іншого світу, а все нове, дивне й незвичне завжди сприймається з сумнівом.

Скажімо, раптова поява витончених пахощів, мовби якогось фіміаму, але не в храмі, а в серці Гобі, в кам'яній пустелі, що простяглася на сотні кілометрів навсібіч. Ніде й сліду храму чи житла, проте всі учасники експедиції одночасно відчувають ці пахощі. Реріх розповідав, що таке траплялося кілька разів і що годі це якось пояснити.

Відома орієнталістка Олександра Девід-Ніл і собі згадує пам'ятний випадок, що стався в місті Дзекундо (Східний Тібет), у пустельній місцевості. Там вона зустріла одного барда, про якого подейкували, ніби він час від часу зникає у засніжених горах, де немає ніяких сіл і легко загинути від голоду й холоду. Коли той чоловік так само знову несподівано з'являвся, то на всі розпитування відповідав, що в горах він бачився з "богами". Якось шановна Девід-Ніл напівжартома попрохала його передати Вчителеві гір скромний дарунок —букетик китайських паперових квітів.

Після чергових відвідин правителя загадкової місцевості тібетець приніс французькій дослідниці чудову блакитну квітку —такі розквітають у липні на півдні Тібету. То був подарунок у відповідь від Вартового гір. А в Дзекундо тоді якраз стояли двадцятиградусні морози, ріку вкривав шестифутовий лід, а земля наскрізь промерзла. "Де він роздобув ту квітку?" —запитує Девід-Ніл. Так що справді можуть у цій місцевості з арктичним кліматом існувати ізольовані теплі долини, одна з таких долин і прихистила колонію магів.

Дослідники Пржевальський і Франке відзначають у своїх дорожніх щоденниках дивну поведінку тубільців, які навідріз відмовлялися іти в певні райони. Один російський учасник експедиції Реріха розповідав мені, що їхній караван зустрівся з таким самим явищем у глибинах Азії, коли без видимої на те причини тібетці, монголи й китайці відмовлялися перетинати деякі місця в Північному Тібеті. Він зізнавався, що невідь-чому й сам не відчував особливого бажання іти далі —те було вкрай дивно й незрозуміле.

Сам Микола Реріх подався в ту місцевість верхи на поні.

Його не було кілька днів, а коли він повернувся, азійці попадали перед ним на коліна, вигукуючи, що він —бог. Мовляв, ніхто не може проникнути в Шамбалу без божественного дозволу. І це лише одна з дивовижних історій, почута мною в Китаї. На початку 30-х років тут тралився випадок, невідомий на Заході.

Одного американського чиновника, що мав певне урядове доручення, вкрай тепло приймали лами в Монголії. Благородна душа й щирий інтерес до цього вчення Азії дали йому змогу побувати в царстві Гуаньінь. Але малоймовірно, щоб він бодай словом прохопився в своєму звіті для Вашінгтона про набутий тут духовний досвід.

Через неозорі обшири Азії, через її пустелі й гори тягнуться прочани до Фонтану мудрості. Хто визначить, скільки їх, чи назве їхні імена? Самі

ж вони не розповідають про свої мандри і про зустрічі з мудрецями Сходу. Реріх теж здійснив таку прощу. У Сінцзяні, північніше Каракорумського хребта, він

почув, що "за цими горами живуть святі люди, які рятують людство своєю мудрістю: багато хто прагнув побачити їх, та марно: хто зумів подолати хребет, збивався з дороги". Місцевий провідник розповідав Реріхові на Каракорумському перевалі, що в горах є величезні печери, де зберігаються скарби з першопочатків історії. А ще зазначав, ніби там час від часу з'являються високі білі люди, які потім зникають у підземних галереях під скелями.

У Турфані (Сінцзян) експедиція Реріха чула розповіді про високу чорношкіру жінку з напрочуд виразним обличчям, яка виходила з глибоких печер, аби допомогти тим, хто втрапив у біду —вона викликала шанобливе благоговіння навіть у чоловіків цього мусульманського міста Китаю. Саме там розповідали й про вершників, які зі смолоскипами в руках зникають у підземних катакомбах.

"Справді, справді люди Шамбали час від часу приходять на світ,- довірчо казав лама Реріхові. —Вони зустрічають земних співтрудівників Шамбали й задля блага людства роздають коштовні подарунки, виняткові реліквії". Реріхові розповідали також про раптову появу в певних монастирях самого правителя Шамбали —Рігден Джапо. Щойно він з'являється у храмі, як свічки запалюються самі собою. Таке сталося, наприклад, у монастирі Нарабанчі Кур'ін у Західній Монголії 1890 року. Зимової ночі на монастирське подвір'я в'їхало кілька вершників і звеліли ламам зібратися в храмі. Потім на трон настоятеля піднявся незнайомець і відкинув з голови каптура —лами побачили осяйне обличчя самого володаря Шамбали. Він сотворив молитву, благословив ченців, потім пророк грізне віщування і зник разом із своїми супутниками.

1920 року в цьому ж монастирі сталася дивовижна пригода з Ф. Оссендовським. Під час розмови з верховним ламою Хутукту той мовив

йому: "У мене таке відчуття, ніби ви тривожитеся за тих, кого любите: я хочу помолитися за них". Польський учений, що мусив емігрувати з Росії, справді залишив там сім'ю і дуже переживав за її долю. "Погляньте на темний простір за статуєю Будди, і ви побачите своїх рідних",-мовив настоятель. Ф.

Оссендовський та його супутники побачили спершу пасма диму від курив, що звивалися в повітрі, а тоді в тій імлі стали прозиратися люди й предмети. Оссендовський раптом побачив свою дружину, причому настільки виразно, що розрізняв навіть деталі її одягу. Побачив він і інших членів своєї родини, які натоді переховувалися у далекому місті.

"Ламо, скажи мены, чи бачив ти особисто Рыгдена Джапо?" — поцыкавився якось Микола Реріх. "Ні, втіленого Вчителя я не бачив,- відповів той. —Але чув його голос. І глибокої зими, коли гори вкривав сніг, він прислав мені у дарунок троянду —квітку з далекої долини".

Однієї темної ночі Микола Реріх бачив спалахи й світляні стовпи в небі. У Трансгімалаях ясної зоряної ночі то не могло бути ні полярним сяйвом, ні електричними розрядами. Що ж то було? "Це променить Башта Шамбали",--відповіли лами й пояснили: то світло від каменя на башті, що сяє, мов діамант.

Варто трохи зупинитися на легенді про цей камінь, що утвердилася в ламаїзмі. У санскриті він зветься Чінтамані, а по-тібетському —Норбу Рінпоч. Більша частина його міститься в Башті Шамбали. Найбільш вражає в легенді те, що цей камінь нібито доставив на Землю космічний посланець. У Тібеті вірять, що за правління Тхо-тхо-рі Няньцяна 331 року з неба впала скринька з чотирма священними предметами в ній, серед них і камінь Чінтамані. В легенді згадується і крилатий кінь Лунг-та, що приніс на своїй спині цей скарб. Художники увічнили цю легенду про Пегаса з коштовним каменем. Через багато років по тому, як упала скринька, перед царем раптом постало п'ятеро іноземців і пояснили, навіщо всі ті предмети. Після чого чужинці зникли. Чи не з Шамбали вони приходили?

У Тібеті впродовж віків побутують усні перекази про далекі польоти тібетських царів і святих на крилатому коні Лунг-та.

Кінь цей вважається посланцем богів і він нібито має здатність облітати Всесвіт. Чи не алегорія космічного корабля цей кінь?

Інше повідомлення ще фантастичніше. З версії, яку я почув від професора Реріха, виходить, що камінь Чінтамані доставив на Землю космічний посланець. Це мінерал з іншого світу, > можливо, із зоряних систем у сузір'ї Оріон, хоча б із того ж Сіріуса, віддаленого від нас на дев'ять світлових років. Не дивно, що у фольклорі він вважається скарбом світу. Фантазія?

Можливо. Але уявімо на мить, що ядерна війна знищила нашу цивілізацію. Чи віритимуть у цьому випадку наші далекі нащадки, що зразки каміння з Місяця доставили на Землю американські космонавти? Очевидно, що цей факт відіб'ється лише у міфах.

Вважається, що "внутрішнє серце", або випромінювання каменя Чінтамані, "сильніше радію", але діє назовсім інших частотах. А коли точніше, то якраз на тих, що відповідають ментальним вібраціям людини. Стародавні хроніки Азії повідомляють, що божественний посланець небес дав уламок цього каменю Тазлаву, імператорові Атлантиди. За незапам'ятних часів великий шматок каменю помістили в Башту Шамбали, а невеличкі осколки час від часу надсилаються в ту чи іншу частину Землі, де настає нова ера або зароджується нова цивілізація. Однак ці маленькі шматочки Чінтамані підтримують постійний зв'язок з основним каменем, що перебуває в Азії.

Один із таких осколків описується як шматочок розміром у мізинець, має форму якогось плоду чи навіть серця, світло-сіруватого кольору, з незрозумілим ієрогліфом, викарбуваним на ньому. Кажуть, що коли камінь темнішає, то збираються хмари, коли важчає, то ллється кров, коли потріскує, то наближається ворог. Коли камінь займається вогнем,

світ спостигають небачені потрясіння. Та коли над каменем сяє зірка, настають мир і благополуччя.

Богдо-геген, ламаїстський першосвященик в Урзі, якому на початку 20-х років підлягало щонайменше шістдесят тисяч лам, зачитав Ф. Оссендовському такий уривок з давньої хроніки:

"Коли Гушіхан, правитель олетів і калмиків, завершив війну проти "червоних шапок" у Тібеті, то вивіз звідти загадковий "чорний камінь", що його свого часу надіслав Далай-ламі Володар світу". За цим повідомленням, камінь певний час переховувався в Урзі, і то був напрочуд сприятливий для Монголії час, поки камінь не щез. Лами розповідали, що жерці-правителі Монголії, переважно тібетці, могли передбачити майбутнє завдяки каменю Норбу Рінпоч, бо іноді на його поверхні проступали знаки й літери, що їх розуміли верховні лами. І ці пророцтва могли стосуватися цілих народів. Окультні перекази Азії говорять, що чимало царів і правителів у минулі історичні епохи володіли цим каменем —серед них згадуються Акбар у Індії, Соломон в Іудеї і один з імператорів Китаю.

Невеличкий шматочок космічного каменю було надіслано і в Європу, аби посприяти утвердженню Ліги Націй. І хоча ця спроба скінчилася невдачею, вона все ж украй показова після страхіть першої світової війни.

Із Європи камінь той повернув до Шамбали саме Микола Реріх — наприкінці 20-х років. "Ми усвідомлюємо провіщену долю каменю, що повертається в рідну оселю",-мовиться в одній східній легенді. Вірш Миколи Реріха присвячено поверненню Чінтамані в Шамбалу під час його виснажливої експедиції через Центральну Азію; у вірші навіть згадуються імена китайських та тібетських носіїв:

Фу, Ло, Хо, Камінь несіте.

Воздайте сильним, Віддайте вірним.

Єнно, Гуйо, Дья —Прямо ідіть!

Ті з небагатьох, кому пощастило відчути випромінювання цього каменю, свідчать, що він спричинює могутній приплив космічної енергії і змінює свідомість.

Картина Реріха "Чінтамані" зображає поні, який везе на спині скриньку, оточену ореолом. Саме у цій скриньці й везли камінь у Башту Шамбали через глибоку ущелину, серед велетенських скель, що стриміли обабіч. Охоронцям експедиції було наказано якнайпильніше охороняти саме цю безцінну поклажу.

І попри напади бандитів та люті холоди, що косили в'ючних тварин, камінь усе ж було благополучно доставлено до його витоку. "Немов діамант, сяє світло на башті правителя

Шамбали",-мовить східна книга. Історія каменю, доставленого на Землю з далеких світів, справді видається фантастичною. Але саме так говорять тібетські й монгольські перекази про істот з віддалених зірок. А перекази ці виникли задовго до нашого космічного віку.

Ф. Оссендовський пише в своїй книзі, як учителі-лами вводили учнів у летаргічний стан, потім занурювали у відвар із спеціальних трав, через що тканини тіла твердли, не руйнуючись.

їх сповивали, наче єгипетські мумії, після чого псевдозакам'янілі молоді лами під дією психічної енергії втаємниченого ставали невагомими й з величезною швидкістю злітали в небо. У такому стані учні не відчували холоду, вони не потребували кисню, а проте мали здатність запам'ятовувати все, що бачили. Молоді лами подорожували до інших планет, а коли через кілька років поверталися, їх оживляли і вони розповідали про бачене в інших світах.

Олександра Девід-Ніл побачила свого першого "літаючого ламу" на плато Чантан у Тібеті. Вона певний час спостерігала за ченцем, що робив велетенські стрибки, відштовхуючися від землі, як м'яч. Його широко розплющені очі немов прикипіли до якоїсь неймовірно віддаленої точки в небесному просторі —на гурт французьких дослідників він не звернув анінайменшої уваги.

Дослідниця також згадує про лам, які могли ставати невидимими або, навпаки, раптово з'являтися невідомо звідки.

Одна з картин Миколи Реріха являє собою криптограму.

Називається картина "Рігден Джапо, Правитель Шамбали", а зображено на ній піщанисту долину, довкола якої зводяться стрімкі скелі —типовий краєвид у Цайдамі. В печері зображено вогненну буддоподібну постать, що віддає наказ кінним гінцям перед собою. Якщо покласти картину на правий бік, то в її верхньому лівому кутку можна розрізнити бородатий профіль Реріха серед обрисів гір. А серед нагромадження скель у центрі композиції вгадується контур ракети чи фюзеляж Тібетський прапор, невідомий на Заході. На ньому зображено Володаря Шамбали в своїй столиці серед засніжених гір. Жіноче й чоловіче божества допомагають його завданню трансформувати людину в надлюдину; вони тримають численні дарунки для майбутнього людства. Внизу легіони Світла атакують орди Темряви: це —тібетська версія біблійного Армагеддона.

Читається ця криптограма так: "Реріх літав на цьому апараті"?

Таке припущення підтверджують слова махатми Мор'ї у післямові до "Агні-Йоги": "Струмені цього вогню обпалювали Камінь у його великому польоті перед лицем Сонця". Якщо ці слова стосуються каменю Чінтамані, то чи не слід це сприймати так, що Микола Реріх здійснив космічну подорож до внутрішніх планет і Сонця? Чи не мчав його в міжпланетну подорож Лунг-та, тібетський Пегас?

Оскільки ми розглядаємо артефакти з інших світів, варто мати на увазі ще одну чудову тібетську легенду. Тібетці вірять, що в прадавні часи поблизу монастиря Сера у Лхасі з неба впав жезл. Цей золотий жезл, або доржі, зберігається вже в монастирі кілька віків. Більше того. Далай-лама має титул Володаря Блискавки, бо доржі, вважається, здатен вивергати блискавки.

Кажуть, що під час деяких релігійних відправ жезл той випромінює сліпуче світло. Доржі має коротке руків'я, з обох кінців якого розташовуються округлі бутони лотоса. Срібні, бронзові або залізні копії цього жезла можна бачити в більшості тібетських монастирів. Хоча можна й подумати, що доржі —специфичний елекричний пристрій, сферичні кінці якого слугують катодом і анодом, верховні лами відкидають таке припущення. Він може діяти під впливом невідомої сили, підконтрольної тренованому будійському йогові.

Деякі джерела натякають, що наймогутніший на землі доржі має правитель Шамбали. Його описують, як металевий скіпетр із двома діамантовими кулями на кінцях. Як і Чінтамані, цей Великий доржі здатен фокусувати могутні космічні сили й керувати ними.

Хоча час великих одкровень стародавньої науки й реальної появи Учителів Сходу ще не настав, цікаво було б узнати детальніше про появу їх у монастирі Таші Лхунпо безпосередньо перед китайською окупацією Тібету. Доктор Сейке Вада, що був свідком цієї події, виклав свої враження в американському журналі "Космічна зірка":

"Учителі не мають якогось певного розкладу, коли вони повинні з'являтися. Іноді вони постають перед своїми учнями, щоб проголосити проповідь, іноді приділяють увагу кільком обраним чи й навіть одному. З Учителів, яких найбільше знають західні учні, послідовники окультизму, доктор Вада бачив Кут Хумі, Мор'ю та Джвалу Кула. Час, проведений ним біля стіп Учителів, був осяяний світлом високої духовності".

Слід зазначити, щодо 30-х років гурти лам, званих кутхум-пас, нерідко збиралися в долині Цангпо. То були лами-учні архата Кут Хумі.

Високість таємної доктрини стане очевидною, коли адепти дадуть переконливі докази невідомої історії людства, їхні велетенські підземні бібліотеки й музеї добре убезпечені, а входи до них ретельно замасковані. Століття тому Олена Блаватська казала, що немає підстав побоюватися, що їх знайдуть навіть тоді, коли "цілі армії вторгнуться в ці піщані простори". І справді, тисячі солдат і робітників уже проникли на територію Шамбали, щоб добувати нафту в Цайдамі. Та таке було давно передбачено.

У чому ж секрет цього осередку космічної культури?

Доброта, взаємоповага, здоровий спосіб життя, ретельно продумане планування, ієрархічна дисципліна, безкорисливість і прагнення співпрацювати з матір'ю-природою. Інтереси цього ерудованого Братства охоплюють науку, філософію, релігію, мистецтво й музику в найширшому розумінні. Це зовсім не рай для лінивих і байдужих, не сонливий Шангрі-Ла. Це —серце людства, яке упродовж віків самовіддано бореться з невіглаством, жертвуючи заради цього своїми найблагороднішими членами. Але справжньої історії цих мучеників за правду ще не написано.

У цій спільноті, що грунтується на засадах співробітництва, дисципліни, братерської любові й філософського ідеалізму, якщо і бувають якісь розходження в поглядах, то ніколи не буває розбрату і чвар, бо Шамбала —це синонім гармонії.

На завершення цього розділу не зайве згадати й такий істотний факт, як останнє злиття общин Шамбали; воно мало місце в Тібеті у XIV столітті, а очолив його Цонкаба. Він здійснив свій задум із монастиря Таші Лхунпо поблизу Шігадзе. А. П.

Сіннетт так описує цю визначну подію:

"З незапам'ятних часів у Тібеті існує певний засекречений район, досі зовсім невідомий, досяжний хіба що для втаємничених, але неприступний для звичайних мешканців як цієї країни, так і інших. У цьому таємничому районі живуть адепти.

За минулих часів махатм було значно більше, розсіяних по всьому світу. Поступ цивілізації спричинився до магнетизму, до якого вони прагнули, проте в епоху, про яку мовиться, тобто в XIV столітті, вже почався загальний рух до Тібету частини окультистів, доти розсипаних по всіх усюдах".

У той час, коли лише кілька тібетських лам знають про існування Північної Шамбали й про зв'язок своїх найвищих пандітів із цією оазою бодісатв, найдоброчесніші й найосвіченіші з них зберігають таємну науку, що є, безперечно, спадком самої Шамбали. Наука ця —калачакра, або Колесо часу.

Про неї і піде мова в наступному розділі.

5. КАЛАЧАКРА, НАУКА БОДІСАТВ

Хоча на сьогодні жодного предмета з Шамбали в наших музеях не виявлено, тібетські книги "Ганжур" і "Данжур" містять тексти, нібито скопійовані з манускриптів Шамбали. Крім того, упродовж історії посланці з місіями в зовнішній світ споряджалися Північною Шамбалою. Ці два факти підтверджують достовірність культурного й наукового центра, схованого у відособленому куточку земної кулі.

Ці тібетські тексти мовлять і про науку калачакру, завуальовану символами й алегоріями, яких годі зрозуміти

будь-кому, окрім втаємничених лам. Тібетський буддизм вважає, що знання калачакри відкриває двері до сприйняття таємного вчення бодісатв —істот, які завершили свою земну еволюцію і присвятили себе людству.

До запровадження соціалізму в Китаї у монастирях Таші Лхунпо поблизу Шігадзе й Кум-бум у Північно-Східному Тібеті діяли спеціальні школи, де вивчали калачакру. Багато монастирів у Тібеті й Монголії мали вчителів з цього предмета. Щоб потрапити в школу калачакри, лама мусив провести кілька років у монастирі і заслужити репутацію суворого аскета. Після цього настоятель монастиря міг рекомендувати його в цю школу. Лише найздібніші, найрозумніші й найдоброчесніші лами ставали учнями таких таємних шкіл.

Хоча більшість кандидатів складають жовто-шапкові лами3, прихильники реформованого буддизму Цзонкаби, який загалом заперечує тантричну магію4, калачакра зажила неабиякої слави саме завдяки цим ламам. Історія свідчить, що й сам Цзонкаба був учителем калачакри.

Вивчення калачакри починається з астрономії, астрології та санскриту. Аби зберегти вмисне ускладнений символами письмовий виклад цієї системи, ключ до якої знають лише адепти, істинне вчення калачакри ніколи не ставало набутком громадськості й не перекладалося на європейські мови навіть у криптографічній формі. Та все ж деякі факти щодо цього вчення в Тібеті та Монголії можна з'ясувати з такого джерела, як "Блакитні аннали, або Коментарі до калачакри", написані Бу-стон Рінчен-грубом у Таші Лхунпо 1322 року. Існують і раніші роботи Ра-лоцави з XI століття (перекладені доктором Е. Обермиллером у Гейдельберзі 1931 року).

Ми зупиняємося на вченні калачакри переважно тому, що воно щільно пов'язане з Шамба-лою, звідки ця система традиційно виводиться.

Фахівець з тібетських текстів Юрій Реріх в одній із своїх робіт робить істотне зауваження щодо зв'язку калачакри та Шамбали:

"Питання калачакри найтіснішим чином пов'язане з проблемою Шамбали, загадковою місцевістю, звідки ця система в другій половині X століття прийшла в Індію, та ще з проблемою походження тібетського шістдесятирічного циклу".

На думку Юрія Реріха, пошуки Шамбали й духовного зв'язку з її Правителем і є кінцевою метою послідовників калачакри.

Осяяні ченці склали описи цілячу до Шамбали, де географічні вказівки чергуються з інструкціями щодо духовної підготовки тих, хто прагне ввійти в сферу Шамбали.

Тібетська священна література містить вдосталь даних про походження калачакри. Всі версії згодні, що калачакра вперше зійшла на Будду під час його осяяння біля великої ступи (культова споруда конічної форми) Шрі Дганьякатака в провінції Мадрас. Саме тоді несподівано з'явився Сучандра, цар Шамбали, в супроводі безлічі божественних істот.

Давні тібетські тексти (скажімо, Ра-лоцави, що жив дев'ять століть тому) приливають світло на цілі й історію вчення Колеса часу і на його походження. Витяг із одного його манускрипту полегшить зрозуміти природу шамбальської традиції. "Адепти калачакри, уславлені в науці бодісатв, жили в Індії. Тоді в Оріссі народився пандіт Цілу, великий учитель, що глибоко пізнав усі літаки (компіляції). Ті, хто сподівається досягти стану Будди за одне життя, повинні вивчити мантраяну (знання всіх окультних слів влади), а надто науку бодісатв (калачакру).

Учитель Цілу взнав, що ця наука збереглася в Шамбалі. Цілу, неквапом подорожуючи, досяг вершини гори й зустрів там незнайомця. "Куди ти простуєш?"-запитав його той. Цілу відповів: "У Шамбалу,

пізнати вчення бодісатв". "Шлях туди винятково важкий,-зазначив незнайомець.-Та якщо ти так прагнеш цього знання, то можеш отримати його тут". Тоді пандіт Цілу впізнав у незнайомці втіленого Манджушрі (бодісатву)5 і впав перед ним, запропонувавши йому мандалу (кругову діаграму).

Незнайомець пояснив йому всі таємні вказівки коментарів до "Книги влади". Після цього Цілу вирушив у Східну Індію і навчив калачакрі пандіта Ачар'ядеву, що народився в Барендрі і зрівнявся знаннями зі своїми попередниками і повністю дисциплінував свій розум. Дехто стверджував, що в нього були видіння богині Тари, і все, що він бажав, йому гарантувалося.

Навчений Білою Тарою, він вирушив до Шамбали".

Цей текст XI століття свідчить, що віра в Шамбалу жила серед тібетців упродовж багатьох віків.

Соманатха, кашмірський брахман, приніс калачакру в Тібет 1026 року. Йому ж приписують і впровадження в Тібеті шістдесятирічної календарної системи з дванадцяти тварин і п'яти елементів (у цій системі кожен рік має назву таких тварин: миша, бик, тигр, заєць, дракон, змія, кінь, вівця, мавпа, птах, собака і свиня; у поєднанні з деревом, погнем, землею, залізом і водою вони утворюють шістдесятирічний цикл.

Так, 1977 рік був Роком вогненної змії. Тібетський рік починається з молодого місяця в лютому). Особливе зацікавлення викликає те, що тібетсько-китайські дванадцятирічні цикли науково виходять з тривалості періоду обертання Юпітера навколо Сонця, що складає 11,86 років. Украй істотно, що тібетський календар починається з року впровадження у Тібеті калачакри (1026), який відкрив так звану еру Рабджйоні. Тому. скажімо, 1975 рік є 949-м роком тібетської хронології, що підкреслює виняткове значення калачакри для тібетської культури.

Десята книга "Блакитних анналів", складена Гос Лоцаба Гзоннудпалом між 1476-78 рр., цілком присвячена поширенню калачакри в Тібеті. Про саме вчення відомо обмаль через його езотеричний характер, але такі історичні праці, як "Блакитні аннали", містять натяки на Принципи калачакри. Перша книга "Блакитних анналів" вказує високі цілі для буддійських посвятників: "Я вітаю інтуїтивне, трансцендентальне, неосяжне, що є джерелом радості для мудреців, що поширюється серед блискучого зібрання, що уособлює спокій, що вказало декому Колесо Вчення Найвищого Осяяння, що зрозуміле для йогів, наділених найвищим спокоєм, що важке для сприйняття, важке для дослідження, всепроникне, безпричинне".

Десята книга "Блакитних анналів" наводить такі вказівки учителя калачакри своєму учневі: "Тепер ти прийми таку позу, як і я, і звільни свій мозок від думок". Давній текст згадує два стани медитації: ясність і постійність. Він мовить про рзаємозв'язок між Сонцем, Місяцем, зірками й нервовими центрами тіла, або чакрами. В іншому параграфі сказано, що "мудрість пізнає той, хто уміє контролювати своє дихання", і натякається на "дім кундали, запаленої внутрішнім вогнем", або на кундаліні при основі хребта. "Тоді моє ілюзорне тіло, поглинуте сяючим полум'ям, я скидаю, як змія скидає шкіру",-каже текст. Це, безумовно, означає психічну проекцію або відділення свідомості від тіла.

Розповідаючи про одного вчителя калачакри, рукопис зазначає, що "він займався медитацією і досяг здатності складати нові мантри. Він навчав калачакри і мав багато учнів; помер він вісімдесятирічним у Рік дерев'яного коня (1282)". В іншому місці описується учень йоги: "Він медитував три роки, три півмісяці і три дні за методом йоги, як це радить калачакра. За цей час організм, вважається, зазнає цілковитої зміни". Текст згадує і такі окультні прийоми, як використання учнями дзеркал, щоб отримати видіння і досягти космічної свідомості. Описуються і численні прояви окультних сил великими адептами калачакри.

У житті ченця Грагс-па Сен-ге був випадок, коли вогонь породив коштовні камені. Він помер вісімдесяти дев'яти років (1343 року). Під час кремації його останки дивовижним чином перетворилися на буддійські реліквії.

У житті Ванаратхи ставалися всілякі надприродні феномени, як-от злива з квітів, струмені білої води зі стелі і навіть райдуги в його оселі. Помер він 1468 року доброхіть, коли сидів випростаним на килимі в йогічній позі; під час його кремації увесь Непал осяяло дивовижне покривало райдуг у небі.

Інший адепт калачакри, Бон-дон Рінпоче відомий тим, що сотворив у XII столітті чудо, коли під час церемонії посвячення полум'я свічок перетворилося в вогняні малюнки й символи.

Розповідь про його життя закінчується значуще: "У віці

п'ятдесят одного року він вирушив до Шамбали".

У "Блакитних анналах" можна виявити різні прояви фізичних і телепатичних контактів окремих вчителів калачакри з Шамбалою.

Скажімо, один із них розповідає про випадок з пустельником Калачакрападою: "Він знався на п'яти галузях науки, його благословила сама Тара,-він її виразно бачив. Якось Достославна мовила йому: "У Північній Шамбалі існує багато тантр (формул втаємничення) і коментарів, які склав і провістив Будда,-приходь за ними і слухай їх!" Він вирішив вирушити туди. Дехто казав, що коли він став готуватися до подорожі в Шамбалу, то перед цим побував там у видінні й отримав доктрини Ар'я Авалокітешвари. Останнє твердження слід допустити".

Ці згадки про Тару й калйчакру матимуть істотне значення в контексті розділу "Храмові діалоги".

Микола Реріх був свідком незвичайного феномена, що, безперечно, демонстрував калачакру. Якось на початку 20-х років він із кількома компаньйонами подорожував в автомобілі між Дарджілінгом і Гхумом у Гімалаях. Я теж проїздив тією гірською дорогою. Реріх пише, що водій автомобіля раптом пригальмував, коли на дорозі з'явився паланкін, який несли четверо чоловіків.

Коли автомобіль зупинився, аби пропустити його, пасажири побачили в паланкіні ламу. Він був у червоній з жовтим одежі, на голові мав корону, волосся довге й чорне, коротку чорну бороду, нечасту для лам. Той незвичайний лама посміхнувся і кілька разів кивнув головою гуртові Реріха. Автомобіль продовжив путь, але пасажири його ще не раз озиралися на дивного ламу в паланкіні. Коли Реріх почав розпитувати про цього загадкового ламу, йому відповіли, що в паланкінах носять лише Далай-ламу і Панчен-ламу, а корону надягають тільки під час храмових церемоній. "Ви, певно, бачили ламу з Шамбали!" —висловили здогад ченці в Гхумі.

Дощ, викликаний оракулом Лхаси, теж можна вважати виявом калачакри. Це диво описує Генріх Гаррер у книзі "Сім років у Тібеті". Лама впав у транс і почав пронизливо вигукувати заклинання. Як пише Гаррер, "можна вірити в чудеса або шукати інше пояснення, але факт залишається фактом: відразу після його заклинань пішов дощ".

Закінчити цей розділ я хотів би ще однією згадкою про його святійшество Панчен-ламу, якого я бачив замолоду під час процесії в Китаї. Коли 1916 року новозбудований храм Будди Майтреї в монастирі Таші Лхунпо готувався прийняти велетенську статую, Панчен-лама попрохав свого старого вчителя, пустельника Кйонгбу-рінпоче, керувати церемонією установки статуї.

Перестарілий чернець відмовився, мовляв, здоров'я його надто слабке і смерть близько. Та все ж погодився освятити новий храм.

Через кілька місяців Панчен-лама послав паланкін і почет за Кйонгбу-рінпоче, щоб доправити його в монастир Таші Лхунпо на церемонію. Бачили, як він сів у паланкін, коли прибули носії. Але на церемонії освячення Панчен-лама та інші лами, зайняті богослужінням, були просто вражені, побачивши, що він підходить до монастиря самотою і пішки. На очах людей відлюдник піднявся сходами, увійшов у храм, обійняв статую Майтреї, незбагненним чином злився з нею і зник. Коли згодом прибув паланкін, він виявився порожнім. Очевидно, Кйонгбу-рінпоче виконав свою обіцянку Панчен-ламі з допомогою калачакри.

Звісно, не всяку магію слід відносити до калачакри, а лише ті феномени, що залежать від високої духовності їх виконавців, що вдаються до універсальної сили, схованої у ядрі атома —нею адепти оволодівають через єднання з матір'ю-природою. У цьому секрет калачакри. Певність, що Шамбала є джерелом цієї високої окультної науки, отже, стає зрозумілою.

Слід підкреслити й такий істотний факт. Провідна секта тібетського буддизму гелукпа, представлена Далай-ламою і Панчен-рінпоче, засуджує демонстрування всіляких зорових і слухових психічних феноменів, оскільки прагне зміцнити довіру людини до органів зору й слуху, тоді як буддизм прагне пробудити внутрішнє духовне сприйняття. Заняття калачакрою лише складова частина навчання посвячених, але вона допустима лише в виняткових випадках, коли незвичайні прояви доцільні. Перекази про Шамбалу не обмежуються Тібетом та Монголією, а побутують і в інших країнах, скажімо, в Росії; там вони дещо різняться деталями й відомі під іншою назвою: "Країна Білих Вод".

6. КРАЇНА БІЛИХ ВОД

Серед російських старовірів існує дивне повір'я: той, хто піде зворотним шляхом татар-завойовників до Монголії, знайде Біловоддя, де на відлюдді, вдалині від грішного світу живуть святі люди.

У санскритському переказі Вічна земля, яку нездатні зруйнувати ні вогонь, ні вода, названа Білим островом. Це тим показовіше, що обітована земля російських прочан зоветься Біловоддям.

Як випливає з російського фольклору, фантомне царство Азії має багато потайних печер і надійно захищене велетенськими гірськими кряжами зі сніговими вершинами. Легенда стверджує, що біля володінь мудреців лежить озеро Лопон. І без ґрунтовних географічних знань зрозуміло, що загадкове озеро Лопон —це озеро Лобнор у Гобі, коло хребтів Алтин Тага й Куньлуня, про які стільки мовиться в давніх китайських рукописах. Більше того, поверхню цього озера частково вкриває біла плівка кристалічної солі. Саме воно може бути одним із білих озер Біловоддя.

В оповіданні "Червоні замети" російський письменник В.

Шишков згадує Біловоддя: "Є на світі така дивовижна країна, називається вона Біловоддя. І в піснях про неї співають, і в казках розповідають. У Сибіру вона, за Сибіром, а чи й деінде.

Крізь треба пройти степи, гори, вікову тайгу, все на схід, до сонця, путь свою правити, і, коли щастя від народження тобі дароване, побачиш Біловоддя самовіч. І ця країна нікому не належить, у ній вся воля, вся правда споконвіку живе, ця країна —дивовижна".

Фольклор і література Давньої Русі дають численні свідчення, що за всіма цими фантастичними оповідями може приховуватися правда. Легенда про Біловоддя має багато спільного з легендою про підземне місто Кітеж, куди потрапляє лише праведна людина. Це місто святих людей до певного часу невидиме, каже легенда. Віруючі в Росії колись прикладалися вухом до землі, силкуючись почути, як дзвонять церкви в цьому підземному місті. Напучування, які давали старики тим, хто збирався в Кітеж, полягали в тому, що цієї обителі правди досягне той, у кого сильна воля. Хто зважиться на таке, не повинен повіряти своїх

задумів ні родичам, ні друзям, тільки молитись і роздумувати, поки перед його зором не постане виразний образ священного міста. Як і міф про Біловоддя, цей переказ і собі згадує про шлях монгольських завойовників; ним треба пройти у зворотному напрямку, щоб знайти священне місто в Азії.

Це повір'я схоже на середньовічну легенду про Святий Грааль тим, що шукач мусив мати стійку душу, аби подолати безліч важких випробувань. Та якщо російський прочанин на шляху до святої землі духовно підготовлений, то стражі святого місця вийдуть йому назустріч, коли він до нього наблизиться. Така певність пронизує і міф про Біловоддя.

Протягом віків прочани не раз намагалися знайти легендарне Біловоддя десь у Центральній Азії. Багато шукачів повернулися ні з чим, якщо взагалі повернулися. Вважалося, що вони наклали життям, намагаючись перетнути Гобі чи Тібет. Однак це не зупиняло інших, і побутували чутки, що дехто таки дістався тієї загадкової країни.

Близько шістдесяти років тому в Костромі помер один старий чернець. Хоч і знали, що він побував у Індії, все ж украй дивно було бачити серед паперів цього християнського ортодокса щоденник, який засвідчував його близьке знайомство з доктриною гімалайських махатм.

До тих же народних переказів можна віднести й російську легенду про Чудь, або Країну Чудес. Вона мовить про втечу в підземне місто гурту людей, що рятувалися від утисків царату.

Щойно вони потрапили туди, як проходи, що вели в підземелля,

затулили кам'яні брили. Втікачі обіцяли повернутись і принести нові знання, коли настане час. У цьому переказі багато спільного з розповідями про Шамбалу в Монголії.

Як повідує легенда про Біловоддя, за Білоозером серед найвищих гір лежить чудова долина, обитель святих людей.

Географічні ознаки вказують на озеро Лобнор і хребет Алтин Таг, відгалуження Куньлуня. А саме там, за лаоськими джерелами —обитель Золотої Матері Заходу і її Безсмертних.

Маршрут прочан до Біловоддя неважко нанести на карту.

Найчастіше він починався від ріки Іртиш у Сибіру, після чого мандрівники перетинали гори Тянь-Шань і досягали солоних озер Гобі, біля підніжжя Тібетського плато.

Микола Реріх пише про бесіди з алтайськими старовірами біля кордону з Монголією; це свідчення досить цінне, бо в ньому наведені конкретні місця, які проминали прочани на шляху до Біловоддя: "Після виснажливої подорожі, якщо не зіб'єтеся з путі, то добудетеся солоних озер. Цей перехід украй небезпечний. Потім ви пройдете до гір Богогорж. Звідси починається ще небезпечніша дорога до Коку-ші. А тоді треба йти над самим Ергором, поки не досягнеш Країни Снігів".

Реріх пояснює, що солоні озера —це озера в Цайдамі з його небезпечними переходами. Богогорж він ототожнює з гірським масивом Бурхан Будда. Кокуші —це, безумовно, гірський хребет Кукушілі, а високе нагір'я Ергор —це засніжений Чантанг.

Один старий розповів Реріху про двох своїх дідів, що вирішили знайти Біловоддя. їх не було три роки, а коли повернулися, то розповідали сім'ям про великі дива, які бачили в обителі мудреців. Ця розповідь відомого дослідника Азії заслуговує серйозної уваги, бо показує, що дехто таки досягав Біловоддя, або Шамбали. Так що легенда про Біловоддя, як і легенда про Шамбалу, може бути народною згадкою про давню обитель досконалих людей, які від першопочатків історії вели людство стезею вдосконалення.

У цих блуканнях глибинною Азією багато прочан загинуло, та дехто все ж досяг мети й залишив описи див, бачених у незнаній землі. З цих описів видно, що прочани розповіли б куди більше про досягнення мешканців того таємного місця, якби не поклялися до смерті зберігати таємницю.

Подібна розповідь, що походить з монастирського джерела, була записана у Вишенсько-Успенській обителі біля Шацька Тамбовської губернії 1893 року. На основі давніх записів і усних розповідей, відомих лише найосвіченішим ченцям Росії, настоятель Володимир переказав цю історію юнакові, який після революції емігрував за кордон. Після другої світової війни її опублікувала російська емігрантська газета "Новая Заря" (Сан-Франціско, 24 квітня 1949 р.). Коли професор Юрій Гребенщиков з Південного коледжу (Лейкленд, Флоріда) дослідив хроніку, то дійшов висновку, що вона —переконлива версія однієї з багатьох прощ у Країну Білих Вод —можливо, навіть одна з найбільш ранніх, які знає російська історія.

Сага про Біловоддя походить з монастиря Афон у Греції, відомого своєю стародавньою бібліотекою і суворою дисципліною схильних до містицизму ченців, що живуть на відособленій горі.

Саме тут молодий слов'янський чернець Сергій провів кілька років перед поверненням з Візантії, в перші роки після введення християнства на Русі. Повернувшись у Київ, отець Сергій, якому тоді було не більше тридцяти років, розповів князеві Володимиру легенду про загадкову країну на Сході —Царство Білих Вод, де панують доброчесність і справедливість. То був час, коли руський князь споряджав послів до Візантії та Риму, прагнучи прилучити Русь до християнської цивілізації.

Володимира настільки захопила розповідь про легендарну країну, що 987 року він спорядив і послав велику експедицію на чолі з Сергієм на пошуки цієї азіатської країни. Він виходив з того, що місія може завершитися приблизно за три роки. Проте минули роки й десятиліття, а ніяких звісток від посольства не було, і її сумна доля стала очевидною.

1043 року в Києві з'явився старезний чоловік і заявив, що він і є чернець Сергій, якого Володимир послав шукати Країну Чудес в Азії. Враженим ченцям він повідав дивовижну історію, яка, очевидно, була відповідно записана й збереглася серед християнських містиків у російських монастирях.

Отець Сергій розповів, що наприкінці другого року їхньої виснажливої подорожі на Схід вони вже втратили багато людей і тварин. У пустельній місцевості, яка може бути Казахстаном, караванові тралилася безліч кістяків людей, коней, верблюдів і мулів. Усіх так налякало побачене, що вони навідріз відмовилися йти далі; лише двоє погодилися супроводжувати Сергія. Але і цих двох супутників довелося залишити в одному селі наприкінці третього року, бо вкрай погіршилося їхнє здоров'я. Сам отець Сергій украй виснажився, проте вирішив або продовжити путь, або вмерти.

Чутки серед місцевих жителів у районах, які він проминав, свідчили, що загадкова країна насправді існує. Один провідник, певно, монгол, запевняв його, що знає дорогу в священне царство, яке ще називали Заповідною Землею, Землею білих вод і високих гір. Землею осяяних душ, Землею живого вогню. Землею живих богів і Землею чудес.

Ще через три місяці отець Сергій досяг кордонів Біловоддя —білого озера, вкритого шаром солі. Його останній провідник відмовився іти далі, боячись невидимих стражів снігових гір Руський чернець залишився один, не боячися смерті і вірячи в існування святах людей. Та й надто він був виснажений, аби повернутися назад.

Через кілька днів дороги перед ним раптом постало двоє незнайомців. Він їх розумів, хоча вони розмовляли незнайомою мовою. Потім Сергія відвели в село, де після відпочинку йому дали роботу. Незабаром його переправили в інше селище, де його прийняли, як брата.

Минали місяці й роки. Слов'янський чернець оволодівав усе новими й новими знаннями. Він був безмежно щасливий, що нарешті знайшов терплячих, співчутливих, всевидющих мудреців, що трудилися на благо людства. Самі невидимі, вони знали все, що робиться в зовнішньому світі.

Отець Сергій казав, що багато людей з різних країн марно намагались дістатися сюди. Тут існував закон, за яким лише семеро осіб за століття могли відвідати це місце. Шестеро з них мусили повернутися в мирський світ, отримавши таємні знання. А один залишався, і він не старів, бо час для нього зупинявся.

Ця сага перегукується з оповіддю про царство пресвітера Іоанна, яку я розповім далі. Заповідна земля, або Земля живих богів може бути лише Тібетом, який має такі назви й сьогодні.

Отже, фольклор Давньої Русі засвідчує реальність общини натхненних людей в серці Азії, що зоветься Країною Білих Вод.

Поза сумнівом, це —інша версія переказів про Шамбалу.

7. СВІТЛОНОСЦІ

У попередніх розділах описувалася загублена оаза високої духовної культури. Тепер варто розглянути іншу цікаву можливість, а саме, що цей центр направляв великих реформаторів, аби піднести людство на вищий щабель свідомості.

В Індії таких божественних посланців, що з'являлися певної епохи, називають аватарами. Ці надлюдські істоти переродилися, жертвуючи собою задля спасіння людства. Оскільки всіх месій тут розглянути годі, коротко проаналізуємо лише місії Крішни, Гаутами Будди й Ісуса Христа. А також простежимо їхні зв'язки з обителлю магів.

Є й інші посланці —пророки. І їхні дії скеровують безпосередньо махатми і в певні історичні відтинки стосуються окремих частин світу. Ми вибрали двох пророків —Мойсея й Магомета, аби проілюструвати постійну допомогу оази космічної культури. Спасителі й пророки — невід'ємна частка ідеології минулих віків. Заснування нового світу соціалізму і роль Леніна буде розглянуто окремо.

Усі соціальні чи релігійні рухи, ідеал яких —спільне благо й мир на землі, завжди підтримувались Ієрархією Світла.

Може здатися дивним, що цілковито різні ідеології походять з одного і того самого джерела, але це так. Річ у тому, що кожна доктрина призначена для певної епохи. Коли вчення

спотворюється, воно щезає, аби поступитися місцем динамічнішій і сучаснішій ідеології. Ця істина повинна виховувати в нас терпимість, бо правда має багато облич.

Ми розпочнемо це обговорення з життя Крішни —однієї з найдавніших відомих аватар. Його вчення і нині надихає мільйони індусів і керує їхнім життям. Крішна народився від цнотливої дівчини Девакі в пастушій хижці в прекрасній гімалайській долині біля підніжжя гори Меру, що є іншою назвою Калапи, або Шамбали.

Він любив усіх, навіть хижих звірів, і часто бавився з тигренятами. Коли ж підріс, мудреці почали навчати його, аби пробудити мудрість, яка дрімала в ньому. І от Крішна отримав посвячення біля ніг великого вчителя Гімалаїв і наказ знищити зло на світі. Він вирушив на береги Гангу й Джамни вчити людей, граючи на флейті, щоб пробудити їх від заціпеніння у фізичному світі майї, або ілюзії. Те, чому вчив Крішна, відбито в його діалогах з воїном Арджуною у "Бгагавадгіті": "Душа ніколи не народжувалась, Душа ніколи не перестає існувати". Крішна вважає, що людина розвивається через перероджeння:

"Багато хто відновився в моєму народженні Арджуно! І в твоєму також! Але я знаю свої попередні життя, а ти ні". Тисячі років тому ці слова сказав Крішна в долині Гангу, аби просвітити народи Індії. Проте, як і дерева, релігії теж усихають і в'януть, коли їх переповнюють забобони. Це передбачив Крішна:

"Людство помиляється через нестямні, затемнені знання".

Крішна напрочуд добре висловив закон аватари:

"Щоразу, коли закон порушується і зростає беззаконня, Я народжуюсь у новому тілі, Щоб захистити праведних, щоб знищити злих, Щоб відновити закон, я час від часу народжуюсь".

Як і в Крішни, народження Гаутами Будди теж пов'язане з ашрамами архатів у Гімалаях. Коли в підніжжі засніжених гір місті Капілавасту в царя Шудгодани і цариці Майї народився син, до палацу прийшли семеро мудреців, аби привітати дитину Сіддгартху. Індійські тексти мовлять, що ці мудреці прибули з країни в Гімалаях. Шістнадцяти років Сіддгартха Гаутама одружився, і в нього народився син. А ще через тринадцять років Сіддгартха залишив сім'ю й палац і став бродячим ченцем, бо не міг довше жити в розкошах, коли довкола розкинувся океан нещастя.

Велика місія Сіддгартхи Гаутами полягала в тому, щоб боротися проти несправедливої кастової системи в Індії і водночас дати світові космічну філософію, першу в історії. Як і всі інші аватари. він був революціонером, бо кинув виклик панівній владі й поставив під сумнів її застарілі поняття.

"Добро породжує добро, а зло породжує зло",-казав царевич, зрікшися трону, щоб шукати осяяння і обдарувати людство духовним світлом.

Коли Сіддгартха Гаутама, сидячи під дикою смоквою, отримав космічне просвітлення і став Буддою, або Просвітленим, він повністю ототожнив себе з безкінечним і вічним Всесвітом. А щоб учні його в майбутньому могли піти його шляхом, він склав для них вісім правил життя, так звану восьмеричну путь: правильна віра, правильне рішення, правильна мова, правильна поведінка, правильне заняття, правильне зусилля правильне споглядання і правильне зосередження. Звільнена від бажань людина може уникнути колеса перероджень і досягти нірвани, обителі миру —вчив Будда.

Є легенда, що допускає подорож Гаутами Будди до Шамбали. В ній мовиться, що він залишив рівнини Індії і два тижні їхав верхи до Гімалаїв. Там він знайшов стежку, якою їхав сім днів, поки досяг мисливської хижі, де старий мисливець мовби чекав на нього. Наступного ранку, коли сонце осяяло сніги Гімалаїв, Гаутама випив меду і до полудня продовжував подорож у супроводі старого, поки обоє опинилися біля річки. Мисливець напнув тятиву лука й послав через річку стрілу, обоє мовчки чекали Потім Вчитель зняв із себе коштовності й віддав старому. Той зробив порух, ніби хотів кинути їх у річку. Раптом від протилежного берега підплив на човні високий чоловік в одязі, обшитому хутром, і попросив Гаутаму їхати з ним. На тому березі вони сіли на коней і почали підніматися на засніжений хребет.

Удосвіта вони спустилися до обителі махатм.

Як і Крішна, Гаутама Будда каже про свої перероджения: "Я постійно прибираю різних форм і вдаюся до численних методів, аби порятувати нещасних". Буддійські тексти твердять, що час від часу Будда, учитель богів і людей, народжується, втілений у мудрості й доброті. Сам Будда передбачив пришестя майбутнього Будди на ім'я Майтрея.

Поява Ісуса —інший вияв закону божественного перевтілення, щоб духовно пробудити людство. У час його народження троє, а то й більше магів прийшли зі Сходу привітати його. їх вела провідна зірка, що рухалася в небі. Поява Ісуса вочевидь очікувалася мудрецями. Чи

існував зв'язок між тими магами і Шамбалою? Це може підтвердити такий факт. Відомо, що маги дали своїх мітраїчних і маздеїчних богів жерцям давньої тібетської релігії Бон; ті, в свою чергу, заявили, що отримали свою віру від святих Шамбали (див. "Байкал", 1969, No 3).

У чому полягала місія Ісуса? Встановити космополітичний лад у світі, базований на братерській любові й терпимості, коли "нема ні елліна, ні іудея, ні обрізання, ні необрізання, ні варвара, ні скіфа, ні раба, ні вільного" ("Послання Павла до колосян", 3, 11). Його динамічне вчення дало надію знедоленим величезної Римської імперії, що простяглася від Середнього Сходу до Англії. Мільйони рабів і плебеїв відгукнулися на той заклик і заснували широкий рух, що розхитав могутність Римської імперії. Та це вчення не знайшло відгуку серед патриціїв, що мали свою філософську й наукову культуру, запозичену в греків.

Християнство сприяло відміні рабства.

Філон Александрійський у трактаті "Чому кожен добрий —вільний?" стверджує, що ессени, які сповідували містерії, були натхненниками боротьби за визволення перших християн: "Ессени бачили в рабстві наругу над законом природи, яка створила всіх людей вільними". На початковій стадії християнство виступало революційною силою. Християни мали таємну мережу центрів, які допомагали один одному. їхнє вчення про рівність всіх перед богом і братерство людей підривало аристократичну й націоналістичну структуру Римської імперії.

Та коли безпринципний Константин підняв меча й зробив християнство державним культом, аби вдовольнити римський плебс, учення Христа про милосердя й мир було втрачено назавжди.

Християнська церква сама стала панівним класом. Вогнища інквізиції і кров Тридцятилітньої війни, що й досі даються взнаки в Північній Ірландії, показали, як мало лишилося від цього вчення братерської любові й терпимості. Євреїв, у яких західні нації запозичили

частину своєї релігії, грабували королі й піддавала тортурам інквізиція, вони зазнавали тисяч актів історичної невдячності.

Було б хибно вважати, що зусилля великих магів були марними. Аватари сходять, щоб допомогти людству, а не зробити себе об'єктом обожнювання. Вони прагнуть, аби маси користувалися їхнім світлом і не створювалися застиглі системи, що душать живу думку.

Чи був Ісус замолоду в Індії? Теологи таку можливість відкидають. А тим часом католицькі місіонери Франціско де Азведо й Іпполіто Дезідері надіслали з Тібету (відповідно 1631 і 1715 років) значимі повідомлення, які й нині зберігаються в бібліотеці Ватікану.

Навіть сьогодні туристам, що відвідують Шрінагар у Кашмірі, показують так звану "Гробницю Ісуса" в цій нехристиянській частині світу. Біля цієї гробниці Ісси нібито мають місце чудесні зцілення, а дивні пахощі сповнюють повітря біля споруди гробниці.

1887 року Микола Нотович, російський журналіст, відвідав Ладакх, тібетську провінцію Індії, і зупинився в монастирі Мульбек. Його настоятель, людина освічена, показав йому напрочуд давню книгу, яку вважав описом життя молодого Ісуса, званого в тексті Ісса. Журналіста неабияк зацікавила ця давня тібетська книга, і при допомозі перекладача з монастиря Хіміс переклав її французькою мовою. Повернувшись у Європу, він

опублікував її в Парижі, а згодом і в Лондоні під назвою "Невідоме життя Христа".

Знаменно, що паризький кардинал Ротеллі шалено протидіяв цій публікації. У Римі інший кардинал пропонував Нотовичу суму, яка з лихвою перекривала його витрати на подорож до Індії, аби той не публікував книги. Київський архієпископ настійливо радив йому не друкувати книги. Останнє попередження було куди серйознішим, ніж

попередні, бо пізніше, коли повернувся в Росію, М. Нотович зазнав переслідувань з боку Синоду православної церкви і за його рекомендацією був висланий царською жандармерією до Сибіру.

Те, що відомий письменник поставив на карту не лише свою кар'єру, а й життя, вочевидь свідчить про переконаність цієї людини, яка видала в Європі тібетську книгу.

Переклад Нотовича чітко окреслює, які області Індії відвідав Ісус: "Відтак він полишив Непал і Гімалайські гори, спустився в долину Раджпутани і продовжив путь на захід, проповідуючи різним народам про вищу досконалість людини". Ця хроніка свідчить, що Ісус побував не лише в Індії, а й у Гімалаях, обителі магів.

Певність, що Ісус подорожував по Індії, висловлює і така поважна особа, як британський резидент у Кашмірі (1911 р.) сер Френсіс Янгхазбенд. Ось що він пише в книзі "Кашмір": "У Кашмірі близько 1900 років тому жив святий на ім'я Йус Асаф, що проповідував притчами і при цьому вживав багато тих притч, якими користувався і Христос — скажімо, притчу про сіяча. Його гробниця знаходиться в Шрінагарі і, за переказом, засновник секти квадіані Йус Асаф і Ісус —одна й та сама особа".

Перший прем'єр-міністр Індії Джавахарлал Неру в книзі "Погляд на світову історію" й собі згадує цей переказ: "Повсюди в Центральній Азі^в Кашмірі, Ладакху, Тібеті і навіть далі на північ існує тверде переконання в тому, що Ісус, або Ісса "подорожував у цих краях".

У книзі М. Реріха "Ворота в майбутнє" (Рига, 1936) наводяться цікаві подробиці про навчання Ісуса замолоду: "Ми чули й іншу легенду, як Христос ще молодим прибув до Індії з караваном купців і як він вивчав вищу мудрість у Гімалаях.

Кілька версій цієї легенди ми чули в Ладакху, Сінцзяні й Монголії, проте всі вони сходяться в одному: Христос певний час перебував у Індії та Азії".

1967 року тібетські емігранти опублікували в Індії "Тібетсько-шаншунський словник", де вміщено тексти із старовинних книг релігії Бон. Один із параграфів надзвичайно цікавий: "Чудотворець Ессес прийшов тоді до країни Шаншун-Мар (Північний Тібет)". В іншому уривку описується, як цей учитель Ессес (або Еша) проповідував у Персії в першому столітті нашої ери.

Ессес відноситься до найвищих божеств релігії Бон.

Священна танка (прапор) послідовників релігії Бон зображає Аді-Будду (або його еквівалент Бон) у центрі, з майбутнім месією ліворуч і Ессес праворуч. Ось що каже радянський учений Броніслав Кузнєцов ("Байкал", 1969, No 3): "Я вважаю, є підстави допускати, що Ессес —це Ісус. Проте, погодьтеся, що повірити в його подорож до Тібету можна лише тоді, коли ми знайдемо досить переконливі свідчення цього". Це дослідження робить значний внесок у гіпотезу про подорож Ісуса до Азії, хоч і належить воно більше науковцю, аніж теологу чи теософу.

Таємне вчення Сходу стверджує, ніби саме в братстві ессенів постало християнство і ніби сам Ісус був ессеном, як і Іоан Хреститель. Питання про те, чи були ессени або терапевти (єврейські ченці) зв'язані з першими християнами, було вирішено церковним істориком III століття єпископом Євсебієм, який заявив, що "стародавні терапевти були християнами, а їхні писання були нашими Євангеліями і посланнями".

Датування життя Ісуса може виявитися хибним. Євангелія ж бо були написані через століття, а то й два після смерті Ісуса Христа, а це — надто довгий відтинок для історичного повідомлення. Дивно, що Йосиф Флавій, історик 1 століття з Палестини, взагалі не згадує Ісуса й християн, хоч і досить детально описує різні тодішні секти в Палестині.

Римський патрицій Пліній Старший, автор "Природничої історії", описуючи Гудею близько 70-го року нової ери, згадує невеликі поселення ессенів на узбережжі Мертвого моря, але обходить цілковитою мовчанкою християн, хоч їх натоді мало бути куди більше, ніж ессенів. Філон Александрійський вважав, що ессенів у всій Палестині налічувалося ледве чотири тисячі. Філон, сучасник Ісуса й хороший вчений, також не згадує християнського руху в своїх творах. Талмуд теж не згадує Ісуса до третього століття, а навіть коли це робить, посилається лише на зовнішні, не равинські джерела.

А тепер спробуємо стисло проаналізувати діяння пророків.

Головною місією пророка Мойсея було створити віру в універсальне божество, не втілене ні в людській, ні в тваринній, ні в астрономічній подобі, як це було з камінними богами колишніх часів. Це прагнення абстракції в епоху ідолопоклонництва було для релігії рішучим кроком вперед.

Упродовж історії концепцію Мойсея про єдиного бога сприйняли інші народи; вона сприяла загальному поступу цивілізації.

Десять заповідей являють собою чудовий етичний кодекс для цивілізованого суспільства. Це ще один внесок Мойсея не лише на благо Ізраїлю, а й усього людства. Слід додати, що віра в прихід месії — складова частина іудейської релігії.

Коли мандрівний купець Магомет побачив у печері архангела Гавриїла (на горі Хіра), а потім і на скелі, коли перебував у цілковитому розпачі, почалась історія ісламу. Ця багата людина жила просто, майже по-спартанськи. Наділений блискучим практичним розумом, він був здатний і до абстрактних роздумів.

На нього зійшло одкровення, що божественна воля обумовлює все творення, тому люди повинні підкорятися їй. Як і Мойсей, він повалив

ідолів і проголосив єдиного бога —аллаха, а себе —його пророком. Магомет дав волю своїм рабам, став жити серед бідних та упосліджених і своїми закликами об'єднав усю Аравію.

Переможеним пропонувався вибір: коран з його братством, рівністю і милосердям або шабля пророка. Саме в такий спосіб мусульмани, "носії божественної волі", підкорили землі від Аравії до Іспанії. Араби почасти врятували спадок класичної епохи; вони переклали своєю мовою багато грецьких і латинських трактатів, а тоді передали Західній Європі. Свого часу імперія маврів була єдиною цивілізованою державою світу з чудовими університетами, де безліч студентів вивчали медицину, астрономію, математику й інші науки. Єдиним світлом, що сяяло в мороці середньовіччя, було світло, що променіло в землях ісламу.

Як і іудаїзм, іслам вчить, що Мунтазар, або Махді, майбутній месія, прийде відкрити еру божественної справедливості. Список пророків насправді значно довший. Слід згадати б Зороастра, Лао Цзи, Конфуція, Махавіру, Гуру Нанака й інших. Досить сказати, що всі вчення, які грунтуються на братерстві людей, прямо чи опосередковано походять з обителі Великих магів.

Істотно, що попри велику різницю в деталях, усі ці доктрини призначалися для певної частини світу і адресувалися цілком певній епосі. Вони не мають абсолютної вартості, бо ж істина відносна. Релігійні установки спричинилися до незліченних війн і жорстоких переслідувань людей. Цього б не сталось, якби народи зрозуміли, що релігії творилися для поступу людства. Релігії творилися для народу, а не навпаки.

Політичні системи виникають для людства, і люди не повинні ставати їхньою жертвою.

Коли Солона запитали, чи дав він грекам найкращі закони, він відповів: "Найкращі з тих, які вони здатні прийняти".

Ієрархія Шамбали приносить людству закони і вчення, які можуть прислужитися людині на певному відтинку часу. В наступних розділах буде розглянуто періодичні появи посланців Шамбали, а також спроби мудреців запобігти насильству й кровопролиттю упродовж історії.

8. АПОЛЛОНІЙ У ТІБЕТІ

Християнська церква зробила все можливе, аби представити

Аполлонія Тіанського як міф чи, принаймні, породження сатани.

Чудеса Аполлонія бентежили перших отців церкви, в чому переконують слова Юстіна Мартира: "Чим пояснити, що талісмани Аполлонія могли протидіяти силі хвиль, послаблювати вітри й зупиняти напади хижих звірів; тоді як чудеса Господа нашого збереглися лише в переказах, чудеса Аполлонія куди численніші й успішно проявляються у фактах настільки конкретних, що збивають з пантелику віруючих".

Історичні свідоцтва підтверджують реальність Аполлонія.

Історія Риму свідчить, що імператор Каракалла збудував храм на його честь, а Алек-сандр Север установив статую Аполлонія у власному храмі.' Капітолійський музей у Римі й до сьогодні має бюст Аполлонія Тіанського.

Імператриця Юлія Домна, друга дружина Септимія Севера, настільки захопилася життям Аполлонія, що в двохсотому році нової ери доручила Флавію Філострату створити його життєпис.

Хоч аполлоній і був сучасником Ісуса, завдання Філострата було простішим, аніж у чотирьох євангелістів, бо імператриця передала йому дев'яносто сім листів Аполлонія, книги Морагена й щоденник Даміса. Виходить, книга Флавія Філострата базувалася на поважних документах, хоч він і пише про начебто казкові події.

Аполлоній Тіанський народився в Каппадокії (сьогодні —Центральна Туреччина) в 4 р. до н. е., саме того року, коли, як вважають, народився Ісус. Він був високим, гарним і вкрай розумним. Коли йому сповнилося чотирнадцять років, вчителі відмовилися вчити його, бо він знав більше, ніж вони.

Шістнадцяти років він пішов служити в храм Ескулапа й прийняв піфагорійські обітниці. Провадячи аскетичне життя, він невдовзі надзвичайно розвинув свої здібності ясновидця і цілителя. І водночас сміливо відстоював ідеї соціальної справедливості, викриваючи визискувачів. Філострат описує випадок із спекуляцією зерном, через що воно стало недоступним для бідняків. Молодий Аполлоній гнівно звертається до торговців зерном: "Земля —мати для всіх, вона справедлива, а ви несправедливі, бо зазіхаєте на те, що вона мати лише вам! Якщо не покаєтеся, я не дам вам життя на ній!" Погроза подіяла й зупинила безсоромних спекулянтів.

Злам у житті молодого неопіфагорійця настав тоді, коли жрець храму Аполлона Дафнійського, виконуючи волю богів, передав йому кілька металевих пластинок з вирізьбленими діаграмами. То була карта подорожі Піфагора через пустелі, ріки й гори, із слонами та іншими символами, які вказували на шлях філософа саме до Індії. аполлоній вирішив пройти тим самим маршрутом і почав готуватися до тривалої мандрівки.

У Вавілоні його чудернацька поведінка так привабила царя, що той запропонував Аполлонію побути довше в його країні. У Ніневії аполлоній зустрів ассірійця Даміса, який став його провідником, відданим товаришем і учнем. Саме Дамісу ми завдячуємо відомостями про їхні мандри в Індії та Тібеті.

Після тривалої і виснажливої подорожі аполлоній і Даміс перетнули Інд і продовжили шлях до Гангу. Десь у долині Гангу вони звернули на північ до Гімалаїв і вісімнадцять днів пішки піднімалися в гори. Цей шлях

мав привести їх у Північний Непал або Тібет. аполлоній мав карту, тож достеменно знав, де шукати обитель мудреців.

Попри цю впевненість Аполлонія, з ними почало діятися щось дивне, особливо коли вони наблизилися до мети своєї подорожі. У них склалося враження, ніби шлях, яким вони йшли, розтавав за ними. Вони опинилися в місці, яке здавалося нереальним —пейзаж постійно мінявся і переміщувався, і подорожні не могли запам'ятати жодної певної мітки. Про таке саме розповідали й через століття інші дослідники, яких провідники відмовлялися вести у "місцевість, заборонену богами". Це підтверджують дивовижні пригоди, згадувані Філостратом.

Зненацька перед Аполлонієм і Дамісом постав темношкірий юнак і звернувся до філософа по-грецькому, так, ніби вже чекав його: "Ваші супутники мусять лишитися тут, а ви рушайте за мною. Так звеліли вчителі". Слово "вчителі" пролунало у вухах Аполлонія піфагорійським дзвіночком, він радо полишив носіїв і поклажу, взявши з собою лише відданого Даміса.

Коли Аполлонія представили правителю мудреців на ім'я Іарх чи Хіарх (святий правитель), він був вражений тим, що зміст листа, якого він збирався передати правителю, уже відомий тому.

Знав той подробиці про його сім'ю і про всі пригоди тривалої подорожі, починаючи з Каппадокії.

Аполлоній перебував у трансгімалайському районі кілька місяців. За цей час вони з Дамісом бачили неймовірні речі: як із криниць, скажімо, били стовпи блакитного світла. Ці "пантарбе", або "світні камені", світили так яскраво, що ніч перетворювалася на день. Такі ж чудесні лампи бачив у Тібеті отець Хак у XIX столітті.

За Дамісом, жителі цього міста використовували енергію сонця. Мудреці володіли левітацією, здіймалися на три фути над землею. і

навіть ширяли в повітрі. Аполлоній бачив церемонію, на якій мудреці вдаряли об землю своїми посохами й зносилися в повітря. Про такі самі феномени сповіщає у XX столітті дослідниця Девід-Ніл, що посилює цінність Філостратової розповіді.

Наукові й інтелектуальні досягнення в цьому незнаному місці так вразили Аполлонія, що він лише згідливе кивнув головою, коли Хіарх мовив йому: "Ти прийшов до людей, які знають усе".

Даміс зазначає, що їхні гімалайські господарі "жили на землі і водночас не на ній". Чи не означає цей загадковий вислів, що мудреці були здатні жити в двох світах —матеріальному й духовному? Або чи не мають вони зв'язку з іншими планетами? Їхня соціальна система, очевидно, була общинною, бо, як сказав Аполлоній, "вони не мали нічого і водночас володіли всіма багатствами світу". Що ж до їхньої ідеології, то правитель Хіарх сповідував космічну філософію, за якою "Всесвіт —жива істота".

Коли настав час прощатися, Аполлоній мовив мудрецям гір:

"Я прибув до вас сушею, а ви відкрили мені своєю мудрістю шлях не лише морем, а й небом. Все, чого ви мене навчили. я передам грекам, і якщо я не даремно пив з чаші Тантала, то розмовлятиму з вами так, ніби ви поруч". Чи не виразне це свідчення, що йдеться про телепатичний зв'язок?

Аполлоній Тіанський отримав доручення від духовних вчителів світу. По-перше, він мусив закопати якісь талісмани чи магніти в місцях, які повинні були мати в майбутньому важливе історичне значення. Чи не були то осколки загадкового Чінтамані з башти Шамбали? По-друге, філософ мусив розхитати тиранію Риму і ослабити режим, що грунтувався на рабстві. Обоє спустилися на рівнини Індії і пустилися в довгу зворотну путь. Нарешті вони досягли Смирни, де, згідно з вказівкою Хіарха, Аполлоній знайшов статую свого останнього

перероджения як Паламеда. Даміс підкреслює, що Аполлоній без найменших зусиль знайшов місце, вказане мудрим правителем.

Коли пророк прибув у Італію, римські власті влаштували йому допит. На запитання "Що ви думаєте про Нерона, Аполлонію?" грецький мудрець відповів: "Ви вважаєте, що він прославив себе співом, а я гадаю, він би більше прославився, якби мовчав".

Сказати таке в той час, коли римський уряд проводив чистку філософів, було вкрай ризиковано. Невдовзі Аполлоній Тіанський постав перед римським трибуналом, де сталася незвичайна подія.

Коли прозекутор (обвинувач) розгорнув згорток із звинуваченнями проти Аполлонія, літери й слова почали розпливатись і зникати на очах враженого прозекутора! Замість обвинувачувального акту в руках трибуналу лишився чистий сувій, і судді хоч-не-хоч мусили відпустити Аполлонія.

Однак за Веспасіана мудрість Аполлонія було оцінено так високо, що він став радником римського імператора. Коли трон посів син Веспасіана Тіт, Аполлоній порадив йому правити помірковане. Новий імператор відповів: "Від себе і від своєї країни я висловлюю тобі подяку і запам'ятаю твої поради".

У листі до організаторів Олімпійських ігор, на які його запросили почесним гостем, Аполлоній натякає на мету своєї місії: "Ви запрошуєте мене на ігри Олімпії й послали до мене навіть послів. Я б охоче подивився ваші фізичні змагання, якби

це не відволікало мене від куди більшої арени моральної боротьби".

Імператор Тіт правив усього два роки; після нього на трон зійшов його брат Доміціан, людина надто жорстока й розбещена, аби дослухатися до порад пророка. Східна зовнішність Аполлонія, його

борода й довге волосся дратували Доміціана, і вісімдесятип'ятирічного мудреця було звинувачено в святотатстві й конспірації, тобто в "антиримській" діяльності. Високий величний філософ, який знав Доміціана ще дитиною, не приховував презирства до нього. Патриції тривожилися, бо пам'ятали загадкові події під час суду над Аполлонієм за Нерона. Щоб уберегтися від публічного провалу, Доміціан і трибунал запропонували мудрецю зняти деякі звинувачення, якщо той визнає себе винним.

Аполлоній, що стояв перед імператором загорнувшись у плащ, мовив: "Ти можеш ув'язнити моє тіло, але не душу. Утім, навіть тіло ти ув'язнити неспроможний". І зненацька мов розчинився в спалахові світла на очах тисяч ошелешених римських громадян, що заповнили глядацькі галереї. Після цього римський уряд розважливо вирішив дати мудрецеві спокій, аби не викликати невдоволення серед його численних прихильників.

Виступаючи з промовою в Ефесі 96 року н. е., Аполлоній Тіанський, якому натоді вже виповнилося сто років, раптом умовк, втупився моторошним поглядом у землю, потім ступив три кроки вперед і згукнув: "Бийте тирана, бийте!" Жителі Ефеса були вражені і збентежені —більшість їх слухала його виступ.

Аполлоній знову вигукнув: "Дякувати Афіні, тирана щойно вбитої" За тих часів пошта й новини з Риму йшли не один день. Та коли врешті прибув поштовий гонець, то привіз звістку, що в Римі вбито імператора Доміціана. Більше того, це сталося якраз тоді, коли Аполлоній виступав зі своєю знаменною промовою. Дата смерті філософа і місце його поховання невідомі. Чи міг Аполлоній прожити понад сто років, що їх він, як відомо, досяг?

Чи не повернувся він, бува, в трансгімалайську обитель учителів?

Місію Аполлонія можна вважати успішною, оскільки він започаткував епоху п'яти добрих імператорів, щасливу еру Нерви, Траяна, Андріана, Антонія Пія і Марка Аврелія. Останні двоє були великими ідеалістами й мислителями. Марк Аврелій був філософом і послідовником Платона; другий вважав, що поки царі не стануть філософами, людство не знатиме золотого віку.

Те, що мудрий Аполлоній Тіанський відкрив шлях п'яти добрим імператорам Риму, свідчить про хибність думки, ніби маги нічого не робили для людства. Очевидно, все лихо в тому, що саме людство постійно опирається спробам своїх стражів привнести в людські стосунки закони доктрини Серця.

9. ЦАРСТВО ПРЕСВІТЕРА ІОАННА

На деяких середньовічних картах позначено загадкову країну в Азії, що має назву "Царство пресвітера Іоанна". Географічне воно займає місце від Туркестану до Тібету й від Гімалаїв до пустелі Гобі. Ця країна являє собою цікаву аналогію володінням Хіарха, святого правителя, що його описав Філострат у біографії Аполлонія Тіанського.

1145 року історик Отто з Фрейзінга написав про пресвітера Іоанна, царя-жерця, який "жив за Вірменією і Персією на Далекому Сході". Автор вважав, що мова йде про нащадка стародавніх магів, яких згадує Євангеліє, У хроніці Альберіка де Труа-Фонтена мовиться, що 1165 року надійшов лист від цього східного володаря до Мануеля 1 Комніна, візантійського імператора. Фрідріх. 1 Барбаросса, імператор священної Римської імперії, та інші королі й собі отримували послання від пресвітера Іоанна. Багато чого з цієї дипломатичної переписки зберігається в архівах Ватікану; більшість текстів ще ніколи не публікувалися.

27 вересня 1177 року папа Александр III послав з Венеції листа "видатному й великому царю Індій". Як слушно підкреслює Католицька

енциклопедія, "судячи з подробиць у листі, видно, що адресат не був міфічним персонажем". Надсилаючи своє апостольське благословення "знаменитому і високому царю індійців", папа пише, що "чув про нього від багатьох і читав доповідні, зокрема магістра Філіппа, нашого друга й лікаря, що розмовляв з великими і достойними мужами Вашого царства".

Доктор Філіпп повіз того листа в Азію. На жаль, невідомо, чим скінчилася місія цього папського легата. Можливо, він загинув під час своєї подорожі або ж залишився у царстві пресвітера Іоанна.

У цій далекій країні було багато див. Загадковий цар правив своїм царством за допомогою смарагдового скіпетра. Перед його палацом стояло магічне дзеркало, в якому цар міг бачити все, що відбувалося не лише в його володіннях, а й у сусідніх країнах. Літаючі дракони швидко переносили людей на великі відстані. "Еліксир правди" очищав кожного, хто його пив, і сприяв розкриттю його справжньої суті. Через що "нечистий дух" не міг привласнити чуже добро і царство не потребувало Певно, найбільш вражає у цій країні фонтан вічної молодості. Коли гідні чоловіки й жінки хотіли стати молодими, то витримували піст, а тоді випивали три ковтки води з того фонтану. Після цього зникали недуги й відступала старість, і вони знову ставали тридцятилітніми. Казали, що сам пресвітер Іоанн продовжив у такий спосіб своє життя до 562 років.

"Орлині камені" не лише відновлювали гостроту зору, а й робили невидимими тих, хто носив їх у перснях. Інші магічні камені могли нагрівати чи охолоджувати будь-що й освітлювати околиці на вісім кілометрів або ж огортати місцевість цілковитою темрявою. Вхід до святилища з магічним каменем охороняли двоє старих, що пропускали лише достойних. Велика тринадцятиповерхова башта зводилася над містом пресвітера Іоанна. Це царство не знало бідних, в ньому панувала справедливість, а про злочини й пороки не чули.

Розповіді про могутнього азіатського володаря, безумовно, християнина, викликали сенсацію в Європі. То була важка пора

хрестових походів, коли будь-який союз зі Сходом був украй бажаним. Цим і пояснюється зацікавлення держав і церкви царем-священиком Індії.

Хоч у розповідях про пресвітера Іоанна чимало вигадок, реальність осіб, які вели листування,-королів, пап і самого загадкового пресвітера Іоанна,-не викликає сумнівів.

Знаменно, що царство пресвітера Іоанна має багато спільного з царством Хіарха, що його описав Філострат за тисячоліття до того. Географічні характеристики обох країн вказують на Тібет.

Мудреці обох царств уміли контролювати бачення, створювати штучне світло й літати в повітрі.

Один з уривків найбільш відомого листа пресвітера Іоанна мовить про піщане море в його царстві, що може бути пустелею Гобі. Якщо це так, то я цілком згоден з висновками американського вченого Менлі Холла: "Місцезнаходженням імперії пресвітера Іоанна є район пустелі Гобі, де серед гір стоїть його зачарований палац. Якщо ви попросите східних посвятників описати північний рай, званий Дежунгом, або Шамбалою, загадковим містом адептів, вони скажуть вам, що він у серці пустелі Гобі. В предковічних пісках Шамо, стародавньої матері, стоїть храм невидимого уряду світу".

Вивчаючи історію XII століття, коли ширилася слава про пресвітера Іоанна, помічаєш цікаві збіги. Орден храмовників було засновано 1118 року. 1184 року трубадур і рицар-тамплієр Вольфрам фон Ешенбах склав поему "Тітурель", в якій звів усі легенди про святий Грааль. Він вважав, що існує зв'язок святого Граалю з Азією і описує його, як камінь ("і камінь цей зветься Граалем"). Чи не мав він на увазі Шамбалу і камінь Чінтамані?

Співець Ешенбах стверджує, що Тітурель прожив п'ятсот років.

Разюча паралель із життям пресвітера Іоанна, що тривало п'ятсот шістдесят два роки, чи не так? Справді, Ешенбах пов'язує легенду про святий Грааль з розповідями про пресвітера Іоанна.

Його Парсіфаль приносить священну чашу чи камінь в Азію. "Отже, бачимо, що таємні ордени Європи брали участь в увічненні цікавої легенди про азіатського Вчителя вчителів",-пише Менлі Холл.

Вкрай промовисте й те, що Вольфрам фон Ешенбах був рицарем ордену тамплієрів, завдяки чому зміг познайомитися з таємними

вченнями тамплієрів; про них мова у наступному розділі.

10. БРАТСТВА РЕФОРМАЦІЇ СВІТУ

У своїй науковій праці про тібетську йогу доктор В. 1.

Еванс-Вентц так визначає методи передачі давніх таємних доктрин: "Інколи вони цілковито телепатичні, інколи вкрай засимволізовані, часто лише усні й ніколи не користуються лише писемними документами". Тібетська школа міларепа користувалася "переда-чею через нашіптування" при поширенні своїх йогічних методів тренування розуму для очищення душі.

У III ст. до н. е. індійський імператор Ашока заснував одне з найтаємніших товариств у світі, щоб зберегти й розвинути давню науку. Воно називалося Братством дев'яти; ця група, як вважають, діє в Індії і сьогодні. У XIX столітті романіст Луї Жаколіо, що тривалий час жив у Калькутті, почув від одного пандіта, що посвячені Індії вивчали розумові й фізичні сили впродовж двадцяти тисяч років. Тож не дивно, сказав цей індус, що їхні досягнення в цій галузі видаються єпропейцям дивовижними. Зауважимо, що пам'ять про Ашоку увічнено премією Калінги, яку щороку присуджує ЮНЕСКО за популяризацію науки.

Калінга —царство, що його захопив імператор Ашока після кривавої війни; після неї він поклявся ніколи вже не воювати, а віддати всі сили духовному й культурному розвиткові людей.

Хто такі адепти? А. П. Сіннетт, британський журналіст в Індії, що удостоївся честі побувати в гімалайському братстві високих йогів, означує його як таємну общину в Тібеті.

Санскритська "Веданта-сара" визначає його головну мету так:

"розвіювання густого мороку невідання, у який поринуло людство". Великі мудреці Азії не лише мудрі, а й украй могутні, бо "сила за тим, хто знає", стверджує Агручада Парікчай.

За давнини люди науки трудилися таємно, з покоління в покоління передаючи знання найдостойнішим учням через посвячення. Так зберігалась і розвивалася мудрість, замість того щоб руйнуватися чи збочуватися невіглаством.

"Чому ж адепти, якщо вони такі мудрі, не залишили жодного сліду в історії?"-спитали якось у гімалайського махатми. "А чому ви вважаєте, що вони не залишили слідів? —спитав він у відповідь.-Як може ваш світ зібрати докази діяльності цих людей, якщо вони ретельно приховують її, щоб жоден цікавий не міг за ними простежити?" Не важко переконатися, що з найдавніших часів правлячі кола ревниво оберігали свій авторитет і наполягали на тому, щоб народ поклонявся лише ідолам своєї епохи; виготовлені вони з каменю, золота, паперу чи повітря. Община Піфагора з Кротони вивчала астрономію, математику й філософію. Піфагору ми завдячуємо сімома нотами музичної гами. Проте цю общину мирних учених-вегетаріанців брутально розігнали, а багато кого з піфагорійців убили лише за їхній незвичний триб життя та ідеї.

Кумранський монастир ессенів, де було написано "Битву Дітей Світла проти Дітей Темряви" і скопійовано рукописи, відомі сьогодні як

"Сувої Мертвого моря", піддали гонінням римські загарбники Ізраїлю. Як видно з цих двох прикладів, підстав для засекречування шкіл містерій було більш ніж достатньо. Цих філантропічних ідеалістів звинуватили в конспірації, оскільки все, чого більшість неспроможна осягнути, як правило, викликає підозру й вороже ставлення, а отже, й переслідування.

Історія знає багато організацій і окремих осіб, що передавали спеціальні послання Ієрархії Світла на користь людства. Їх усі годі перерахувати. У нашому дослідженні ми вибрали кілька таких товариств, щоб висвітлити головну ідею зовнішнього кола Білого братства.

Історія свідчить, що такі організації раптово з'являлись і так само раптово зникали, сповнивши свою місію. Це стосується як західних орденів посвячених, так і братств Сходу. Найбільш освічені лами Тібету і раджа-йоги Індії завжди були відданими служителями небесних учителів.

Східні братства суфіїв, друзів і дервішів заснували адепти. Керівники їхніх внутрішніх груп продовжують спілкуватися з великими магами.

Орден тамплієрів було засновано в Палестині 1118 року французькими рицарями Гуго де Пейном, Жофруа де Сен-Омером та іншими. Святий Бернар де Клерво визначив його закони й регламент. Його дядько Андре де Монтбар згодом став великим магістром. Одягнуті в білі плащі з червоними хрестами, рицарі-тамплієри провадили аскетичне життя. Все своє майно й статки вони віддавали ордену, завдяки чому він надзвичайно розбагатів, хоча самі його члени були бідні. Орден мав, тисячі прилучених служителів з неаристократичних верств. Ієрархію ордену складали рицарі, сержанти, капелани й слуги. Рицарі, що складали меншість, походили з аристократії.

Цілком імовірно, що рицарі-тамплієри, багато з яких вивчили арабську мову за час тривалого перебування на Середньому Сході, могли сприйняти дещо із східної практики і навіть бути посвяченими в таємні вчення гностиків.

За своє двовікове існування орден тамплієрів став найбільшою банківською організацією світу. Прочани, що йшли до Святої землі, могли з будь-якого значного європейського міста просто й безпечно перерахувати гроші в Єрусалим каналами ордену. Більшість рицарів та їх служителів аж ніяк не були святими, проте є чимало свідчень того, що керівники ордену були мудрими й добрими людьми і володіли певною часткою таємних знань Сходу.

З точки зору розпорядників цивілізації, злиття європейської і арабської культур було вкрай бажане, оскільки європейцям тоді бракувало тих давніх наукових знань, що їх засвоїли араби. Арабський вплив неабияк збагатив Європу.

Запровадження арабських цифр сприяло розвиткові математики, яка доти користувалася малопридатними для цього римськими цифрами.

Запозичення арабської медицини, хімії і технології також сприяло європейському поступу.

Є думка, що тамплієри запозичили доктрини християн-йоганнітів, які твердили, що саме Єгипет є джерелом мудрості Ісуса. Йоганніти вважалися хранителями кількох надзвичайно давніх документів, а головною метою їх було об'єднати людство в одній універсальній релігії миру.

Від початку свого існування орден тамплієрів мав дві доктрини: одну для вузького, внутрішнього кола своїх високородних керівників, про

яких мало що відомо, а іншу —римсько-католицьку —для зовнішнього кола.

Прагнучи заволодіти багатствами ордену тамплієрів і звести нанівець його вплив, король Франції Філіпп Красивий і папа Клемент V наказали ІЗ жовтня 1307 року схопити всіх рицарів-тамплієрів. Великого магістра ордену та його рицарів, людей високої культури, звинуватили в жахливих злочинах —людожерстві й ідолопоклонстві. Тисячі тамплієрів було закатовано у Франції. Проте в Іспанії, Португалії та Англії ліквідація ордену пройшла без такої жорстокості, як у Франції.

Після п'яти з половиною років ув'язнення і нелюдських тортур великого магістра ордену тамплієрів Жака де Моле було спалено 18 березня 1314 року на острові Сіте в Парижі поблизу Понт-Нефу. Його останніми словами, як пише хроніст, були:

"Франція згадає нашу останню мить. Ми вмираємо безневинно.

Декрет, що згубив нас,-несправедливий. Та на небесах є праведний суд, що ніколи не залишить без уваги благання невинного. І на цей суд я через сорок днів закличу тебе, первосвященику Риму! О Філіппе, мій королю, я даремно прощаю тебе, бо і ти засуджений Божим судом. Через рік я чекаю тебе".

Папа Клемент V помер від невідомої хвороби через тридцять один день. Філіпп Красивий помер у невимовних стражданнях наприкінці 1314 року. Більшість тих, хто переслідував орден, померли передчасною і насильницькою смертю. Цікаво навести думку Британської енциклопедії про процес над рицарями-тамплієрами: "Насправді більшість істориків вважають тамплієрів невинними в тих звинуваченнях, які було проти них висунуто".

Чи справді керівники ордену мали доступ до таємних знань?

У Франції провели солідні дослідження, які встановили інтригуючу символіку в церквах та соборах, збудованих орденом

тамплієрів.

Мої власні дослідження і відкриття зв'язку між тамплієрами і гральними картами таро, де зашифровано унікальні пророкування на багато віків, підтверджують здогад, що внутрішнє коло ордену володіло езотеричним вченням (Е. Томас. По той бік бар'єру часу.--Лондон, 1973).

Знаменно, що один із засновників ордену тамплієрів, святий Бернард де Клерво, був близьким другом святому Малаччі де Армага, якому ми зобов'язані знаменитими передбаченнями пап, де вказуються особистості пап на прийшлі віки. Ці передбачення є, безперечно, проявом таємної науки чи мистецтва, якими володіють лише найбільш посвячені люди. Я цілком пристаю на думку Менлі Холла: "Орден храму походив із таємних шкіл і був прямим джерелом пізніших езотеричних братств".

Через три століття після знищення ордену тамплієрів у Європі виникло інше братство, що закликало до реформації світу.

Ось як абат Монтфакон де Віллар характеризує його вчення: "Вони вважають, що стародавні філософи Єгипту, Халдеї, маги Персії та гімнософісти Індії вчили того самого, чого вчать і вони".

У мої наміри не входить детально подавати історію цього таємного товариства, яке називалося братством розенкрейцерів; я лише відзначу його високу мету і зв'язки з ієрархією махатм.

1614 року в Німеччині з'явилися перші маніфести розенкрейцерів —"Світова реформа", "Слава і сповідь братства Трояндового хреста". "Сповідь" зверталася безпосередньо до "освіченої Європи"; та була

перша подібна декларація в історії, що йшла не від короля чи церкви, а від конклаву анонімних осіб.

Автори цих маніфестів самі заявляють, що мусять приховувати імена, бо власті переслідують їх.

Вивчення "Сповіді" розенкрейцерів виявляє її революційну суть. В епоху феодалізму розенкрейцери пропонують своє вчення "як принцам, так і селянам". У п'ятому розділі вони заявляють, що будуть "реформувати уряди Європи" і що "владарювання облудної теології буде скасовано". Стосовно ж власних філософських цілей, то вони обіцяють, що "суперечності науки й теології буде узгоджено" і що "двері мудрості знову відкриті світові".

Знаменно, що після цих розенкрейцерських маніфестів 1614 року в розвитку науки розпочалися підйоми й стрибки, які досягли кульмінації в нинішню космічну еру. Те ж можна сказати й про заклик розенкрейцерів до демократії, коли на одну дошку ставились князі й селяни, проголошувалася необхідність освіти, внутрішньої культури, бо освіта звільняє від невігластва й забобонів.

З моменту утворення братство набуло міжнародного характеру, поширивши свій вплив за межі Німеччини. 1622 року в Парижі з'явилась афіша, яка здивувала і простого перехожого, і священика, і аристократа: "Ми, спрямовані нашою колегією, її главою і братами-розенкрейцерами, засновуємо нашу видиму й невидиму обитель у цьому місті найвищою ласкою, до якої спрямовані серця праведників. Ми вчимо без книг і нот, розмовляємо мовою країни, де перебуваємо, аби вберегти людей, подібних до нас, від смертельної помилки".

Історики не змогли з'ясувати, чи існували розенкрейцери в XVII столітті, коли вперше з'явилися їхні маніфести. Причина проста — адепти самі таємно добирали кандидатів у це товариство. Тому годі вступити в братство, якщо вас туди не запросили. Можна допустити, що

добра половина європейських учених отримала такі запрошення, проте вони не признавалися, що причетні до нього. Якщо такий висновок хибний, то як тоді пояснити, що наука ракетою злетіла вгору, щойно були опубліковані маніфести на початку XVII століття? Програма світової реформації виявилась успішною. Справді, адепти Трояндового хреста знали все наперед! Ось чому й заявляли в "Сповіді": "Нас, відповідальних за ці зміни, ніхто не знатиме".

Світову реформацію започаткували вчителі Сходу. Зв'язки ордену розенкрейцерів з Азією проглядаються в латинському памфлеті, опублікованому 1618 року Генріхом Неухузіусом, через чотири роки після маніфестів розенкрейцерів. У цьому памфлеті автор недвозначно вказує, що після завершення своєї роботи адепти повернуться в Індію.

1775 року в рукописі Сімсона, члена російської ложі обряду Сен-Мартена, стверджується, що "справжнє масонство прийшло в Росію з Тібету". То була приголомшуюча заява, бо для людей XVIII століття Тібет був таким само далеким, як і Місяць сьогодні. Цей документ свідчить про зв'язки європейських масонських лож із тібетською твердинею мудреців.

1710 року Зігмунд Ріхтер (Сінцерус Ренатус) опублікував закони братства під назвою "Досконале й істинне виготовлення філософського каменю золотим братством Троянди й Хреста". Серед законів є і клятва не розголошувати таємниць містерій.

Прийнятий у братство розенкрейцерів отримував порцію філософського каменю, достатню, щоб забезпечити довгу молодість і життя протягом принаймні шістдесяти років після того, як його прийняли в братство. Після омолодження брат мусив змінити ім'я і місце проживання, щоб не привертати до себе зайвої уваги.

Ніхто з членів братства не мав права виготовляти алхімічним методом перлів чи коштовних каменів надмірної величини, аби не

зажити лихої слави. Член братства розенкрейцерів давай обітницю не одружуватися без особливого на те дозволу. Він завжди виконував розпорядження магістра ордену, а посвячення в члени братства мусило відбуватися лише в Домі розенкрейцерів.

Ці правила свідчать про невідомі науці методи омолодження і штучного виробництва коштовних каменів. Філософський камінь розенкрейцерів нагадує камінь Чінтамані, а методи омолодження нагадують подібну практику в царстві пресвітера Іоанна, згадуване в попередньому розділі.

Франкмасони, хоч вони й мали менш екзотичні цілі, ніж орден розенкрейцерів, пов'язувалися з цим орденом задовго до заснування Великої ложі Англії, яке мало місце 1717 року. Вірш Генрі Адамсона з поеми "Музи надгробного плачу", що побачила світ у Перті (Шотландія) 1638 року, підтверджує це: "Оскільки ми —брати-розенкрейцери, То маємо слово "масон" і маємо бачення друге".

Ці рядки доводять і те, що розенкрейцери активно діяли в, Шотландії через чверть століття після публікації в Німеччині "Слави братства".

Про зв'язок франкмасонів з тамплієрами здогадувалися масонські історики. Справді, не хто інший, як Альберт Пік, що отримав вищий ступінь масонства, вважав, що ініціали останнього магістра ордену тамплієрів містять пароль трьох основних ступенів.

Всесвітню боротьбу розенкрейцерів і масонів за демократію та інтернаціоналізм чітко виклав шотландець Ендрю Майкл, кавалер Рамсей, коли виступав перед Великою ложею Франції у 1737 році: "Світ —це не що інше, як величезна республіка, де кожна нація —родина, а кожен індивід —дитина". Наприкінці він проголосив, що єдина мета ордену масонів —"створити за віки духовну імперію, де без скасування обов'язків, існуючих у різних державах, створився б новий народ, який

склали б різні національності, зцементовані воєдино доброчесністю І наукою".

Безперечно, людство сьогодні мислить більш інтернаціональне, ніж двісті років тому, хоча старі чудовиська націоналізму й сектантства ще живуть. У цьому розумінні програму франкмасонства виконано успішно.

Ми коротко виклали деякі дані про діяльність зовнішнього кола Стражів людства. В своїх гуманітарних задумах духовні вчителі Землі не цурались і церковних каналів. Численні великі душі надихалися магами Сходу як у католицькій, так і в протестантській церквах. А в православних монастирях, як-от Афонський, серед ченців теж було чимало посвячених.

Серед учених минулого, що здійснювали місію. Шамбали, слід згадати Парацельса (1493--1541). Він запровадив нові методи в медицині й першим у Європі застосував для лікування ртуть і опій. Він визнавав телепатію, вдавався до психічного впливу й провадив досліди з штучного вирощування людини, так званого "гомункулуса". Парацельс мандрував по Азії в 1513--1524 роках; вважається, що саме тоді він і відвідав тібетський ламаїстський монастир братства магів.

Іншим історичним персонажем, що, як вважають, інсценував

свої смерть і похорон, а сам подався до Центральної Азії в XIV столітті, був Нікола Фламель. Він умів добувати золото алхімічним способом. Однак жив з професії нотаріуса, а свої значні статки, нажиті алхімією, витрачав на будівництво лікарень і гуртожитків для бідняків у Парижі та інших містах Франції. Надгробок Ніколи Фламеля і його дружини Пернель існував у паризькій церкві Невинних ще в XVI столітті. Разом із секретом отримання золота Фламель і його дружина відкрили й еліксир молодості, навчилися подовжувати собі життя. Більш ніж вірогідно, що в могилах Фламелів поховані інші люди, померлі на час їхньої гаданої смерті.

У XVIII столітті абат Вілен писав, що Фламель відвідав французького посла в Туреччині Дезалью —майже через чотири століття після його нібито смерті! І це не єдине таке повідомлення. У своїй "Історії французів різних станів" Аман Алексіс Монтей мовить про якогось службовця Марселя, що теж зустрічав Фламеля і розмовляв з ним через кілька століть після його гаданої кончини в XIV столітті.

Поль Люка, якого Людовік XIV послав збирати старожитності в Греції, Єгипті й на Середньому Сході, видав 1714 року книгу "Мандрівка пана Поля Люка з веління короля", в якій розповів про чотирьох дервішів, що зустрілися йому в Бруссе (Туреччина).

Один із них розмовляв багатьма мовами, серед них і французькою.

Цей дервіш заявив, що прийшов з віддаленої обителі мудреців.

Здавалося, йому років тридцять, але час, що його він мав би затратити на свої тривалі мандрівки, мусив складати щонайменше століття. На згадку про ім'я Фламеля, дервіш запитав: "Ви справді вірите, що Фламель помер? Ні, ні, друже, не обманюйте себе, Фламель усе ще живий; ні він, ні його дружина ще не зустріли смерті. Уже років три як я залишив його в Індії. Він —один з моїх найкращих друзів". Цей дервіш, видимо, був посланцем азіатського Олімпу й виконував якесь їхнє доручення.

Ось що почув Микола Реріх від учених лам в серці Азії: "Хто співпрацює з Шамбалою, не живе самотиною, він мандрує повсюди".

Серед співтрудівників ієрархії Світла не можна не згадати Олени Блаватської, що багато років навчалася в махатм у віддаленому Тібеті, а тоді, як їхній посланець, вирушила до Європи й Америки.

За старовинним звичаєм архатів, заведеним Цзонкабою, великим реформатором буддизму і послом Шамбали, посланці вирушають

наприкінці кожного століття, аби просвітити чи застерегти людство. Майже достеменно, що Блаватська виконувала подібну місію, коли 1875 року за вказівкою махатм заснувала теософське товариство. Метою його була робота для всесвітнього братства людей, що само по собі було революційною програмою за вікторіанської епохи націоналізму й колоніалізму. Вивчення давньої мудрості Сходу було іншим, не менш важливим завданням цього братства. Довге перебування Блаватської в Індії та її ненависть до расової і класової дискримінації, викликало підозру до неї британського уряду в Індії. Хоча через чверть століття після заснування теософського товариства вчителі Тібету урвали безпосередній зв'язок із ним, воно й далі виконує важливе завдання, привертаючи західні уми до духовної спадщини Азії.

Наприкінці минулого століття князь М. Т. Лоріс-Меліков, виконуючи наказ архатів, запропонував цареві Олександру II проект ліберальних реформ, щоб усунути деспотичний режим мирним шляхом. Те робилося від імені філантропічного братства, зв'язаного з радою адептів. Цар надто повільно розглядав проект, а невдовзі загинув від бомби революціонерів. Коли його спроба лібералізації Росії зазнала невдачі, Лоріс-Меліков виїхав до Франції, де й помер 1888 року. Знаменно, що Олена Блаватська знала князя замолоду і, можливо, знала й про його зв'язки з братами Світла.

Можна виснувати, що програма піднесення духовності й інтелектуальності людства діє упродовж століть. Певного часу всі братства виконували завдання ієрархії; інтим часом окремі особи несли нові революційні ідеї, щоб покращити соціальні умови чи розвинути науку й філософію. Основний лейтмотив цього великого задуму —"Світло здолає темряву".

11. МІСІЯ СЕН-ЖЕРМЕНА

На Брестському пам'ятнику в північно-західній частині площі Згоди в Парижі, на боці, зверненому до саду Тюїльрі, відмічено місце, де стояла гільйотина, що стинала голови "ворогам Республіки" під час Терору. За

хвилину до своєї страти мадам Ролан кинула тут осатанілому натовпу безсмертні слова:

"Свободо! Скільки злочинів коїться в ім'я твоє!" Запобігти цьому спалахові насильства й жорстокості, не порушуючи природного ходу соціального розвитку, намагався великий адепт, що несподівано з'явився на французькій сцені 1743 року; він прибув із Азії, де, як прочанин, провів певний час у віддалених гірських монастирях, а згодом був гостем щаха Персії.

Цього посланця звали граф Сен-Жермен. Середнього зросту, але міцної статури, він розмовляв з аристократами, не зважаючи на їхні ранги й титули. Зате з простолюдом був душевним і добрим. Граф не раз сидів за столом з королями та принцами, проте ні їжі, ні вина не торкався; вдома обід йому замінювала миска рідкої каші, схожої на звичайну тібетську страву з ячменю.

Оскільки метою його місії було зблизитися з королями та аристократією, аби схилити панівні кола до поміркованості й реформ (що раніше намагався зробити Аполлоній Тіанський), Сен-Жермен і діяв, щоб привернути їхню увагу до себе —одяг його прикрашали великі діаманти.

Добірне братство, до якого він належав, чудово бачило загрозливу ситуацію у Франції XVIII століття, що до неї призвели честолюбні війни Людовіка XIV і його непомірна пристрасть до зведення розкішних палаців.

Граф Сен-Жермен з'явився у Франції за Людовіка XV, людини культурної, але досить себелюбної. Графа привіз із Пруссії 1743 року маршал де Бельіль, а представила його Людовіку XV королівська фаворитка маркіза де Помпадур, жінка освічена й витончена. І недарма пересторога щодо майбутнього Франції призначалася саме цьому правителю, котрий якось недбало кинув:

"Після нас хоч потоп". Саме цей кривавий потоп і прагнув відвернути посланець Шамбали.

Цей різновид посланців можна розпізнати за деякими властивими їм рисами. Перш за все вони пацифісти й апостоли вчення Серця; по-друге, вони, як правило, пов'язані з Азією. І, по-третє, володіють невідомими силами, які можна віднести до окультних. Сен-Жерменові якраз і були властиві всі ці риси посланця міста Безсмертних.

Про наукові досягнення графа, який умів вирощувати штучні перли, отримувати великі діаманти з дрібних і виготовляти не відомі доти фарби, розповідала одна з моїх попередніх книг —"Ми —не перші" (український переклад див. "Всесвіт" No 11--12, 1988). Сен-Жермен вільно володів багатьма мовами-французькою, німецькою, італійською, англійською, російською, португальською, іспанською, грецькою, латиною, санскритом, арабською і китайською. Цей лінгвістичний рекорд, такий незвичний для XVIII століття, не знайшов задовільного пояснення. Чи не вдалося графові справді подовжити життя на сотні років, як у це вірили його прихильники?

Мадам де Хуссе, фрейліна маркізи де Помпадур, так описує його здібності: "Досконале знання мов, як давніх, так і сучасних, дивовижна пам'ять; ерудиція, спалахи якої вловлюєш під час його примхливої розмови; він об'їздив увесь світ, і король охоче слухав розповіді про його мандри в Азію та Африку.

Як і розповіді про придворне життя в Росії, Туреччині та Австрії. Здавалося, для нього більше важать таємниці кожного царського двора, аніж бути довіреною особою короля".

Саме виняткова компетенція в дипломатії і його миротворчі зусилля викликали підозру до нього шефів таємної поліції у Франції, англії та деяких інших країнах. У Франції Шуазель запідозрив його в шпигунстві на користь Пруссії, з якою Франція тоді була в стані війни. В Англії Пітт

вважав його російським шпигуном. Всі ці підозри, як видно, не мали під собою грунту,

але те, що Сен-Жермен близький до Людовіка XV та до інших європейських монархів, викликало заздрощі державних міністрів.

1746 року його навіть затримали в Лондоні, чому передували досить інтригуючі події. Імпозантна зовнішність Сен-Жермена спричинилася до того, що одна англійська леді стала виявляти до графа посилену цікавість. Це викликало спалах ревнощів у її молодого залицяльника, який і підкинув до кишені Сен-Жермена компрометуючого листа. Власті, яких було повідомлено про той лист, негайно заарештували графа. Та невдовзі було доведено, що це брудна фальшивка, і прямо з в'язниці Сен-Жермена було запрошено на прийом до лорда Холдернесса. 1760 року цей самий лорд писав Мітчеллу, британському послу в Пруссії: "Перевірка його (Сен-Жермена) ніяких результатів не дала".

Того року Франція провадила з Пруссією програшну війну.

Король і мадам Помпадур прагнули миру, як, утім, і весь народ Франції. При сприянні військового міністра маршала Белыіля, особистого друга Сен-Жермена, було запропоновано послати графа в Голландію; там він мав укласти сепаратну угоду з Пруссією, причому в цій справі йому мав посприяти герцог Луї де Брунсвік, на прихильне ставлення якого Сен-Жермен міг розраховувати. Це сприяло б тому, що Австрія, союзниця Франції, капітулювала б і настав би кінець війні.

Коли герцог Шуазель, міністр закордонних справ, дізнався про плановані без його відома мирні переговори, то заявив Людовіку XV рішучий протест, і король мусив облишити свій задум. Він спішно послав спеціального гінця до Сен-Жермена, аби попередити свого друга: Шуазель вимагає видачі його, щоб запроторити в Бастілію.

Сен-Жермен не став гаятися —він перетнув Ла-Манш і зник в Англії. Його друг, граф де ла Вату, за тих ускладнень писав йому в листі з Амстердама 1760 року: "Я знаю, що ви —один із найвидатніших людей Землі, і засмучений, що ці нікчеми турбують вас і снують інтриги проти ваших миротворчих зусиль". Це лише один випадок із життя Сен-Жермена, якого розуміли далеко не всі його сучасники.

1762 року він несподівано з'являється у Санкт-Петербурзі, де якраз померла імператриця Єлизавета й коронувався цар Петро III. Дружина царя, уроджена принцеса Ангальт-Цербська, доводилася донькою одному з друзів Сен-Жермена. Сімнадцять років Катерина терпіла пияцтво й дебоші свого чоловіка. Такі звички робили з нього людину, найменше здатну правити величезною імперією, як Росія, чому брати Орлови й здійснили державний переворот на користь Катерини. Ось так вона стала імператрицею Катериною II і правила Росією двадцять дев'ять років як один із її найвидатніших монархів. Вона розширила кордони імперії, була покровителькою мистецтва й науки, сприяла поширенню в країні європейських звичаїв.

За російсько-турецької війни, коли російський флот стояв в італійському порту Ліворно, Сен-Жермен з'явився на борту фрегата у формі російського генерала. Граф Григорій Орлов представив Сен-Жермена герцогу д'Анспагу 1771 року такими словами: "Ось людина, що відіграла таку видатну роль у нашій революції".

Сфера впливу графа Сен-Жермена не обмежувалася Францією та Росією. Не менш важливою для нього була і Пруссія. Його друг, послідовник і учень принц Карл фон Гессе-Кассель, допомагав адептові заснувати так зване Масонство високого ступеня. То був сплав доктрин і законів розенкрейцерів та тамплієрів з умоглядним масонством; лібералізм цього братства вплинув на інтелігенцію Європи. Справді, і в Росії на початку XIX століття був літературний період, відомий, як "масонський". Однак поразка повстання декабристів 1825 року поклала край цьому потягові до демократії.

Закони Масонства високого ступеня, розроблені Сен-Жерменом і принцем Карлом, згодом поширилися в Америці, де шотландський закон виступив за відокремлення церкви від держави.

Американську демократію було започатковано в паризьких салонах, де Жан-Жак Руссо опублікував свою "Суспільну угоду".

Не зайве нагадати, що Сен-Жермен, Лафайєт і Франклін входили до масонської ложі "Дев'ять сестер" у Франції; до неї незадовго до кончини вступив і Вольтер. Руссо, пророк тогочасної демократії, об'єднався з Сен-Жерменом у "Ложі суспільної угоди" в Парижі.

Можна ще згадати слова графа, які відбивають осуд ним класового гноблення в Європі: "У вас злидні й соціальна несправедливість". Проте він покладав надії на реформи й поступове перетворення соціальних систем, а не на насильницьке повстання. На жаль, французька аристократія не прислухалася до його застережень, і революційна буря змела п.

Яскраву картину діяльності Сен-Жермена в ці знаменні роки ми знаходимо в "Спогадах про Марію Антуанетту" графині д'Адемар, авторство яких приписують барону Етьєну Леону де Ламот-Лангону (1786--1864). Хоча ці мемуари насправді писані не рукою придворної дами Марії-Антуанетти, текст мусить бути вкрай близький історичній правді, тим більше що Ламот-Лангон, судячи з усього, знав графиню д'Адемар, яка прожила довге життя і померла 1822 року. Окрім того, на час підготовки тексту до друку його французький автор мусив ознайомитися з численними документами про Сен-Жермена, які натоді були в Парижі. Пізніше, коли Наполеон III виявив жваве зацікавлення до діяльності графа у Франції, ці документи зібрали в бібліотеці поліційної префектури _ тут в окремій залі зберігалися лише ті папери й листи, які стосувалися Сен-Жермена. На жаль, усе те згоріло під час Паризької комуни 1871 року. Невідомо, наскільки и,і тисячі документів були доступні барону Ламот-Лангону, коли він писав свої "Спогади" у Франції 1830-х років, але є підстави гадати, що він таки користувався ними. На

початку нашого століття один із нащадків мадам д'Адемар заявив, що в родинному архіві збереглися деякі папери щодо Сен-Жермена.

Як випливає зі "Спогадів", граф Сен-Жермен робив спробу попередити Людовіка XVI напередодні Французької революції.

Проте аудієнції в короля не отримав, а потрапив лише в апартаменти королеви. Граф відверто розмовляв з Марією-Антуанеттою в присутності мадам д'Адемар, провіщуючи падіння монархії у Франції, якщо не встановити соціальної справедливості. Слід зазначити, що Людовік XVI досить прихильно ставився до ліберальних ідей франкмасонів, проте аристократія і багата буржуазія так тиснули на нього, що його слабка воля не могла їм протистояти.

Застереження, вручене королеві Сен-Жерменом, пізніше скопіювали мадам д'Адемар:

"Невдовзі настане пора, коли необачна Франція Буде ввергнута в лихоліття, якого могла б уникнути:

І стане немовби пеклом, змальованим Данте. Повір, моя королево, що день цей близький, Ми побачимо, як упадуть скіпетри і кадильниці, Захитаються башти й гербові щити, навіть білий прапор, Потоки крові потечуть у кожному місті. Я чую ридання і бачу вигнанців". Коли цей вірш утрапив до рук Морепа, всесильного міністра внутрішніх справ, він знесамовитів і наказав заарештувати графа Сен-Жермена, ув'язнити його в Бастілії. Графиня д'Адемар спробувала заступитися за графа, але Морепа їй заявив: "Я знаю негідника краще, ніж ви! Його буде викрито —у наших поліцейських властей вірний нюх". Цієї хвилини двері кабінету відчинилися, і мадам д'Адемар від несподіванки зойкнула. А обличчя міністра пересмикнулося: перед ними стояв Сен-Жермен. Він кинув міністрові такі пророчі слова:

"Король покликав мене, аби я дав йому добру пораду. Та ви завадили мені зустрітися з ним, бо дбаєте лише про свій авторитет. Ви руйнуєте монархію, а в мене для Франції обмежений час. І коли він спливе, я муситиму зникнути —мене побачать тут лише через три покоління. І мене не будуть звинувачувати, коли анархія з усіма її жахіттями спустошить Францію. Самі ви не побачите цього лихоліття, але того, що ви мостили до нього дорогу, вистачить, щоб покрити ганьбою ваше ім'я".

Мовивши це, Сен-Жермен ступив до дверей, відчинив їх і вийшов. Міністр Морепа здійняв тривогу й звелів своїм костоломам схопити графа. Але той безслідно зник.

Пророцтво адепта збулося: Морепа не дожив до Революції, померши 1781 року.

Поза сумнівом, граф Сен-Жермен був посланцем Шамбали й

захисником доктрини Серця. Про його зв'язки з Азією стали здогадуватися після його слів, що їх наводить Франц Греффер у своїх "Малих віденських мемуарах": "Я зникну з Європи й повернуся до Гімалаїв. Щоб відпочити, бо мушу відпочити. Рівно через вісімдесят п'ять років люди знову побачать мене". Отож бачимо, що адепт збирався повернутися до Європи в рік Архатів, тобто 1875 року.

Чи мав Сен-Жермен доручення від своїх високих керівників у Азії? Відповідь на це запитання дають слова самого графа: "Мої руки зв'язав сильніший за мене". Чи не був тим "кимось" легендарний учитель Північної Шамбали?

Ходили чутки, нібито Сен-Жермен мав таємний притулок поблизу Екса (Прованс, Франції), де він сидів на підвищенні в позі Будди, поринувши в глибокі роздуми.

Німецький принц Карл фон Гессе-Кассель, який допомагав графові в його масонській та розенкрейцерській діяльності, так пише про свого навчителя в "Спогадах мого часу": "Сен-Жермен, певно, був одним із найвидатніших філософів, яких будь-коли знав світ. Друг людства, що завжди роздавав свої гроші нужденним, друг тварин. Його серце завжди прагнуло давати щастя іншим".

Саме на цього дворянина з Німеччини посилається махатма Кут Хумі в листі до Сіннетта, датованому 5 серпня 1881 року, як на "вірного друга й покровителя, прихильного німецького принца, з дому якого і при якому він (Сен-Жермен) востаннє вирушив Додому". Зі слів махатми ясно, що Дім, куди вирушив адепт, десь за засніженими Гімалаями.

Махатма Мор'я так описує труднощі місії свого "брата" у Франції: "Якось один знатний француз сказав Сен-Жермену: "Я не можу второпати всіх тих нісенітниць, що їх ви верзете". На що Сен-Жермен відповів: "Не важко було б уторопати мої "нісенітниці", якби ви приділяли їм таку саму увагу, яку вділяєте своїм власним нісенітницям, якби ви читали мої доповіді з такою самою увагою, з якою студіюєте списки придворних танцівниць. Та все лихо в тому, що правила менуету для вас важливіші, аніж безпека Землі".

Хоч цей посол і не зміг відвернути кровопролиття Французької революції, він зробив усе, аби попередити правлячі кола про майбутні наслідки їхньої егоїстичної політики.

Противники монархії мусили б спершу вивчити факти й цифри, а тоді виносити вердикт, хто жорстокіший —король чи третій стан. 14 липня 1789 року Бастілію взяли штурмом революційні маси. Замість сподіваних там сотень в'язнів у кайданах виявили лише чотирьох фальшивомонетників, двох божевільних і одного дворянина. Та й то цього аристократа запроторили туди на прохання родини, бо мав надто небезпечні нахили; жив він у Бастілії, як і личить його титулові,-зі своїми власними слугами.

Ці неполітичні в'язні, звільнені з Бастілії історичного дня, який сьогодні відзначають як національне свято, крапля порівняно з тим безмежним морем десятків тисяч жертв, відправлених на гільйотину під час Терору. Саме цій трагедії і намагався запобігти посланець магів Азії.

12. ІСТОРИЧНІ ВТРУЧАННЯ

Раніше вже мовилося, що серед таємних заповідей Цзонкаби, представника Шамбали в Тібеті XIV століття, була й така, що зобов'язувала архатів надсилати людству послання в останню чверть кожного століття. Поява аватар, або божественних перевтілень, має місце через тривалі проміжки часу, оскільки пов'язана з прецесією рівнодень.

Хоча більшість місій архатів не мали успіху, здебільшого через спротив мас, але деякі з них усе ж досягли мети.

Незалежно від того, дали ці місії якісь наслідки чи ні, ця традиція звертатися до людей через кожні сто років незмінне виконувалась упродовж світової історії. Ось що пише махатма Мор'я про ієрархію Світла: "Міжнародний уряд ніколи не приховував свого існування. Він заявляв про себе не маніфестами, а діями, які ще не зафіксувала світова історія.

Уряд не приховує і існування своїх посланців у різних країнах.

Природно, що ці посланці, оберігаючи честь міжнародного уряду, ніколи не діяли таємно. Навпаки, вони відкрито спілкувалися з різними урядами й були відомі багатьом. Література зберігає їхні імена й оточує фантастичним ореолом".

Справедливість цих слів підтверджує діяльність Аполлонія Тіанського й графа Сен-Жермена. В минулі віки траплялися дивні випадки, які можна пояснити, як акти дружніх втручань у критичні

моменти. Один такий епізод мав місце, коли зароджувалася велика сучасна нація —Сполучені Штати Америки.

А саме, коли розроблявся проект прапора для Американських Колоній 1775 року і коли підписувалася Декларація про незалежність 1776 року —вони не обійшлися без підтримки цих загадкових сил.

Після майже тисячолітньої епохи феодалізму настала важлива мить становлення демократії. Створення майбутнього оплоту нового ладу — Сполучених Штатів —мало бути ефективним з огляду на виняткове значення цієї події для світової історії.

Тож немає нічого дивного, що в ці знаменні роки ставалися незвичайні події, які засвідчували втручання зовнішніх сил.

1775 року, коли батьки грядущої республіки обговорювали новий прапор, на політичній сцені з'явився дивний чоловік, що відразу завоював авторитет і подружився з Бенджаміном Франкліном та Джорджем Вашінгтоном. Цьому джентльмену, якого мемуаристи називають просто Професором, можна було дати сімдесят років, хоча він мав пряму й міцну поставу, високий зріст і вкрай благородну зовнішність, що викликала повагу.

Харчувався цей чоловік незвично: не споживав ні м'яса, ні домашньої птиці, ні риби, не пив ні вина, ні пива, а дотримувався так званої дієти здоров'я: хліб, горіхи, фрукти й мед. Як і Сен-Жермен, Професор часто розповідав про історичні події з такими подробицями, наче був їх учасником.

Освіченість і вишукані манери Професора справляли враження на всіх. Він багато писав і читав, проте книги й рукописи нікому не показував. Він зберігав їх у важкій дубовій скрині, ключа від якої нікому не давав. Чи не тримав він, як свого часу Нострадамус, у цьому сховку старі окультні рукописи?

Коли 1775 року в одному з приватних будинків на попередній нараді почалось обговорення американського прапора, сталася подія, яку так описує один із сучасників: "Франклін сказав, що замість вчинити так, як пропонує генерал Вашінгтон, він хоче попросити його й інших присутніх вислухати свого нового і високошановного друга Професора, який люб'язно погодився повторити для всіх цього вечора те, що говорив удень щодо нового прапора для Колоній".

Цей текст свідчить про важливу роль у цій справі незнайомця. На вказаному засіданні Професор закінчив свою промову значущим висновком: "Незабаром ми станемо самовизначеною незалежною нацією".

Можна допустити, що генерал Вашінгтон, франкмасон, і Бенджамін Франклін, масон і розенкрейцер, упізнали в Професорові спеціального посланця Ради Мудреців, що бореться за прогрес людства з самого світанку цивілізації.

4 липня 1776 року сталася пам'ятна подія. У старому Державному домі в Філадельфії спалахнули дебати між засновниками нової республіки. Вони стосувались остаточного рішення, яке слід було прийняти, а саме: чи остаточно розривати зв'язки колоній з Англією, чи зберегти їх на певних умовах?

У цей критичний момент підвівся високий Професор і виголосив полум'яну промову. Більшість учасників асамблеї його не знала, проте всі слухали з величезною увагою і навіть деяким благоговінням. Коли промовець скінчив свій виступ вигуком: "Бог дарує Америці свободу!", те було сприйнято захоплено, і один за другим посипалися підписи під Декларацією незалежності. То була мить, коли вершилась історія.

Коли загальне збудження спало й делегати захотіли взнати, хто ж такий цей Професор і подякувати йому, виявилося, що він зник. Ніхто

більше його ніколи не бачив. Очевидно, посланець виконав місію Високого братства, і його присутність була вже не потрібна.

Чи надсилалися посланці тієї ж Всепланетної влади в наше важливе століття? Відповідь напрошується ствердна. Знову слід згадати Миколу Реріха і його місії до двох велетнів політичної арени —Сполучених Штатів і Радянського Союзу. Достовірних свідчень про ці місії вкрай обмаль.

Микола Реріх, художник, що народився в Росії, але мав скандінавських предків, виїхав з Росії до Фінляндії напередодні революції. Довгі роки він провів у Європі та Америці, потім оселився в долині Кулу в Гімалаях, де й помер 1947 року. Його картини прикрашають художні галереї Сполучених Штатів, Радянського Союзу, Франції та інших країн.

Як представник Ради архатів, Реріх відвідав обидві наддержави, СРСР і США, в 1926 і 1935 роках відповідно.

Хронологічно його місія до Росії була першою.

Експедиція Реріха до Центральної Азії вирушила з Кашміру в серпні 1925 року. У вересні експедиція перетнула важкодоступний хребет Каракорум на висоті 5575 м, де її учасники потерпали від нестачі кисню і снігової сліпоти. За хребтом простягалася піщана пустеля Такла-Макан. У Хотані група провела чотири місяці--до кінця січня 1926 року, після чого рушила до Урумчі в Монголії і нарешті досягла озера Зайсан на китайсько-радянському кордоні в травні 1926 року.

При сприянні радянського консула в Монголії Реріх отримав візу на подорож до СРСР, хоч і мав статус емігранта. 29 травня 1926 року Микола Реріх, його дружина Олена й син Юрій перетнули радянський кордон, а І3 червня 1926 року прибули в Москву.

Народний комісар закордонних справ Г. В. Чичерін і народний комісар освіти А. В. Луначарський виявили бажання зустрітися з Реріхом, що його в Росії пам'ятали як видатного художника.

Радянська республіка переживала тоді критичний період.

Ленін помер двома роками раніше, і між Троцьким та Сталіним розгорілася боротьба за владу. Вони стояли на діаметральне протилежних позиціях. "Запалимо на всій землі пожежу революції!" — закликав Троцький. "Побудуємо соціалізм спершу в одній країні —Росії!" —твердив Сталін. І переміг.

Саме в цей напружений момент у Москві й з'явився Реріх із спеціальним дорученням махатм. Він вручив народним комісарам Чичеріну і Луначарському свою картину "Майтрея —переможець", що відтоді експонується в Музеї мистецтв імені Горького. Він привіз і шкатулку і Землею Гімалаїв з написом: "На могилу брата нашого махатми Леніна". Слово махатма означає "велика душа".

Коли архати когось називають "великою душею", то підкреслюють цим його значення для історії. Це значення легше визначити нині, аніж 1926 року, бо соціалізм досяг відтоді значного розвитку.

Крім того, Реріх привіз у новостворену радянську республіку послання від махатм Гімалаїв, яке зберігається сьогодні в державних архівах СРСР. Зміст послання вкрай цікавий: "На Гімалаях ми знаємо, що Ви звершуєте. Ви скасували церкву, що стала розсадником брехні й марновірства. Ви знищили міщанство, що стало провідником забобонів. Ви зруйнували тюрму школи. Ви знищили сім'ю лицемірства. Ви спалили військо рабів.

Ви розчавили павуків наживи. Ви закрили ворота нічних кубел. Ви врятували землю від зрадників грошових. Ви визнали, що релігія є вчення всеосяжної матерії. Ви визнали нікчемність приватної власності.

Ви вгадали еволюцію общини. Ви вказали на значення пізнання. Ви схилилися перед красою. Ви принесли дітям усю міць космосу. Ви відкрили вікна палаців".

У заключній частині послання мовиться: "Ми зупинили повстання в Індії, бо воно було передчасним, але ми визнали й своєчасність Вашого руху. Привіт Вам, шукачі спільного блага!" Чи слід дивуватися, що наймудріші люди планети висловили свою симпатію системі, яка, закривши борделі, знищивши спекуляцію, засудивши колоніалізм, встановивши загальну освіту й відмінивши приватну власність, здавалася тоді взірцем соціального ладу?

Те, що вітали мудреці Сходу, було лише ідеальною доктриною, яку проголосив Ленін. Проте доктрина —одне, а практика —інше. Як небо й земля відрізняється християнське вчення, проповідуване в катакомбах Стародавнього Риму, від здійсненого Торквемадою в Іспанії. Коли вчення стає часткою офіційної ідеології, влада може використати його для свого зміцнення. Ми знаходимо багато спільного між Торквемадою і Сталіним —хоч їхні доктрини й різні, методи були ті самі. В листі до Олени Реріх 1950 року махатма Мор'я засуджує жорстокості, що творились у сибірських концентраційних таборах і водночас висловлює сподівання побачити лібералізацію і гуманізацію радянської соціальної системи. Згідно з тібетською наукою про цикли, глибокі зміни в соціалістичному світі очікуються в Рік вогненної змії (1977) і по цьому.

Доречно навести тут слова графа Лоріс-Мелікова, якого ми згадували в попередньому розділі. Він вважав, що російський уряд, на жаль, не змінився з минулого століття:

"Бідолашна Батьківщино! Чи настане так довгоочікуваний час, коли Росія, як і інші країни, висловлюватиме свої погляди й переконання публічно й вільно, говорити про свої думки без ризику бути внесеним у список затятих революціонерів або руйначів основ держави?" (Лоріс-Меліков. Конституція. —Лондон, 1893).

Багато хто на Заході, здається, не усвідомлює того, що сьогодні в світі існують не комуністичні держави, а лише соціалістичні республіки. При соціалізмі кожен отримує за своїми заслугами, а при комунізмі кожен отримуватиме за своїми потребами. Однак люди муситимуть працювати безкоштовно. Хороші християнські й буддійські монастирі можуть бути прототипом такого суспільства. Проте комунізм залишатиметься утопією, поки людська природа радикально не зміниться від егоїзму до альтруїзму. Ніяка таємна поліція неспроможна створити комуністичного суспільства і замінити "я" на "ми" —це мусить здійснити сама людина.

Безумовно, що трудящі Заходу неабияк виграли від появи Леніна, навіть живучи при капіталізмі. Страх перед III Інтернаціоналом після Жовтневої революції змусив більшість капіталістичних урядів ввести різні соціальні привілеї для трудящих класів, починаючи з грошової допомоги по безробіттю і безплатного медичного обслуговування пенсіонерів до безплатного молока для школярів.

Святенники не можуть збагнути, чому ті сам мудреці, що вітали народження Ісуса, надіслали привітання Радянській республіці. З цього приводу слід зазначити, що великі мудреці Сходу цілковито безпристрасні й надають видиму чи невидиму підтримку тій системі, що здатна певного часу піднести моральний і інтелектуальний рівень людства. Вони добре усвідомлюють, що новий дім не можна звести на ветхих підвалинах.

Слід наголосити ще раз, що потрібно брати до уваги лише хороші положення теорії, а не її саму загалом. Може бути хороша форма демократії, як і прийнятна модель соціалізму. Історія знає прийнятні форми монархії. Системи й доктрини мають існувати для народу, і народ не повинен приноситись їм у жертву. Цей відступ необхідний, аби краще збагнути послання махатм.

У вересні 1926 року Реріхи повернулись у Монголію. Шлях, яким пройшла експедиція, пролягав від Улан-Батора через Гобі до хребта

Нань-Шань, а потім через Тібет до Індії. Туди експедиція потрапила лише в травні 1928 року через постійну протидію китайських властей. На висоті 4575 м над рівнем моря члени експедиції прожили в наметах п'ять місяців при температурі іноді —-40°С. На цьому етапі подорожі загинуло п'ять учасників експедиції —тібетців і монголів, а також дев'яносто в'ючних тварин.

Таке ж життєво важливе значення мала місія Реріха до Сполучених Штатів, про яку зараз розповімо. Пакт Миру Реріха й Прапор Миру —біле полотнище з трьома червоними крапками в червоному кругзі —Реріх задумав ще перед першою світовою війною. Цю емблему було справедливо названо Червоним Хрестом Культури, оскільки вона мала захищати пам'ятники культури під час війни.

Лише 1930 року Пакт було прийнято всесвітньою організацією —-Лігою Націй. 1933 року у Вашінгтоні відбулася III Міжнародна конвенція Пакту, в якій взяло участь тридцять п'ять країн. Ще через два роки Пакт Миру Реріха підписали в Білому домі представники двадцяти латиноамериканських республік. На церемонії підписання президент Франклін Делано Рузвельт зазначив, що цей "договір має куди більше духовне значення, аніж сам його текст".

Державний секретар Корделл Хелл і міністр сільського господарства Генрі Уоллес відіграли значну спонсорську роль у розробці цього гуманітарного проекту. В цей час Генрі Уоллес, який згодом став віце-президентом Сполучених Штатів, виявив неабиякий інтерес до інтелектуальної спадщини Азії і містичних учень Учителів Мудрості. Схоже, що певні вказівки йому дав сам Микола Реріх і що були зроблені кроки, аби безпосередньо зв'язати його з великими архатами.

Однак реакційні сили Америки, що пізніше породили маккартизм, використали цю обставину, щоб перешкодити Уоллесу стати президентом США. 1947 року було перехоплено й опубліковано в американській пресі деякі його листи. Вони зародили сумнів в умах

вразливих американських виборців і зруйнували його шанси на президентство.

Якби Генрі Уоллеса обрали президентом США сьогоднішня американська політика примирення з Китаєм та СРСР започаткувалася б на чверть століття раніше! А це зберегло б життя тисячам американців у Кореї та В'єтнамі. Однак Америка, на свою біду, обрала холодну війну й даллесівську дипломатію "балансування на грані війни". Спроби сил Світла встановити мирне співіснування виявилися марними. Прикро згадувати, до якого абсурду призвів маккартизм.

1947 р. політичні супротивники Гаррі Уолеса опублікували частину його листів до Реріха. Він звертається до Реріха в цій переписці "Гуру", тобто "Вчитель". Безглуздо шукати тут якісь докази небезпечної "комуністичної тенденції":

"Пошуки чи то втраченого пароля масонства, чи то Святої Чаші, чи то потенційних можливостей прийдешніх віків —це мета величезного значення. Це —кармічний обов'язок. Безумовно, кожен з нас — потенційний Галахад. Так що кожен із нас мусить боротися за Чашу з полум'ям над нею".

Так натхненно писав Генрі Уоллес в одному зі своїх листів.

Я здогадуюся, що сказав би розенкрейцер Бенджамін Франклін або франкмасон Джордж Вашінгтон щодо переслідувань посвяченого віце-президента, який шукав Святий Грааль подібно до сера Галахада? В одному з листів Уоллес писав: "Ми повинні бути відкритими для осяйної слави Великого". Державний діяч, що так поважав магів Сходу, міг би повести Америку до сходження, але натомість його вороги спрямували її до десятиліть сорому. Інша думка цього послідовника Гуру свідчить, як глибоко він розумів соціальні недуги Америки: "Коли я бачу жахливий егоїзм організованого бізнесу, організованої фабричної праці й організованого сільського господарства, а також забобони

неорганізованих споживачів, я ладен заявити, що для Америки було б краще поринути в безодню очищувального вогню". Чи зуміє Америка очиститися таким вогнем і чи навчиться чогось після цього?

Вплив ідей Миколи Реріха про загальний мир на Генрі Уоллеса й Корделла Хелла (державного секретаря при Рузвельті) мала украй сприятливу і довготривалу дію. Справді, Корделл Хелл вважається батьком ООН. Діяльність Миколи Реріха, натхнену охоронцями Планети, можна підсумувати так: його Пакт Миру, підписаний Всеамериканським Союзом, і його непрямий вплив на створення ООН —це важливий внесок.

Цей розділ буде неповним без згадки про ще один епізод — втручання посланця магів, причому не на національному, а на інтернаціональному рівні. Згідно з дещо скороченим звітом, підготовленим Лейком Саксессом, у програмі, яка передавалася компанією Ей-бі-сі різдвяного вечора 1950 року, незадовго перед цим на спеціальній сесії Політичного комітету ООН стався дивний випадок.

На закритому засіданні Ради Безпеки більшість держав представляли глави їхніх делегацій. Це стосується і Сполучених, Штатів, які представляв Остін; поруч із ним сидів і Даллес.

Великобританію представляв Джебб, заступник Юнгера, Радянський Союз —Вишинський. Ця несподівана сесія мала настільки закритий характер, що крісла далі шостого ряду в залі засідань 12-го комітету були порожні.

Сюди не допустили навіть фоторепортерів. Деякі члени Секретаріату сиділи в скляних кабінах перекладачів, куди можна попасти лише по сходах із сусідньої зали. Всі двері в залу з дев'яти годин ранку до сьомої дванадцяти вечора було зачинено.

Ніхто не міг пройти в двері 12-го комітету без пред'явлення посвідчення. Перед зачиненими дверима зали стояли охоронці. За їхніми

словами, нікого зі сторонніх вони не бачили. Та коли головуючий оголосив засідання відкритим (спочатку англійською, потім французькою мовою), з одного із крісел За овальним столом запала тиша, а секретар сера Бенегала Рау, головуючого, легенько підштовхнув його ліктем, подумавши, що всі дивляться на нього. Обернувшися туди, куди всі здивовано дивилися, Рау побачив за своєю спиною незнайомця. Першою думкою головуючого було гукнути охорону —-це ж бо закрита сесія комітету, склад учасників суворо обумовлений заздалегідь.

Рау звернувся до цього чоловіка: "Сер! З якої ви делегації?" Чоловік був худий, у сандалях, бородатий, у східному одязі, якого Лейк Саксесс ніколи доти не бачив. Незнайомець ворухнув губами, і в залі запала тиша. Лагідним, проникливим голосом, що, здавалося, заповнив приміщення, хоча чоловік і говорив без мікрофона, він сказав:

"Я маю багато чого сказати вам. Я відкрию те, що трималося в таємниці від сотворіння світу. Ви повинні взнати правду".

Запала така тиша, що чулося астматичне дихання повнотілого чоловіка в іншому кінці цього приміщення без вікон. "Хто ви?" — перепитав Рау. "Є зло, яке я бачу під сонцем, і воно притаманне людям, їхні язики кажуть неправду. Отрута гадюки на їхніх вустах. І вони не знають путі Миру. Хто творить зло, ненавидить Світло. Вони очищають зовнішню сторону чаші і блюда, а всередині їх повно здирства і зловживань. Такі дерева слід вирубати під корінь.

Вишинський, непроникний і похмурий, щось процідив крізь зуби; незабаром надійшов переклад: "Радянська делегація не бажає слухати маячню цього палія війни. Це вторгнення —безумовно, старанно підготовлена, але незграбна спроба змови, мета якої представити Радянський Союз агресором у війні, в якій не бере участі! Чи ж дивно, що комунізм у Кореї протистоїть цим імперіалістам?" Він зірвав з носа окуляри і тицьнув ними в бік делегації Сполучених Штатів. Мова незнайомця стала різкішою: "Безглузді й пусті закиди я відмітаю, бо

знаю, що вони лише різновид політичної боротьби. Коли хтось бореться за владу, він не переможе, якщо боротиметься незаконними методами".

"Пробачте,-урвав його головуючий. —Ви нічого не сказали щодо теми нашого засідання. Яка ваша думка щодо Кореї?

Де ми помиляємося в цьому питанні?" "Якщо господар знає, коли прийде злодій, він приготується й не допустить, щоб його дім обікрали. Та якщо він проспить, то його недруг прийде й витопче його пшеницю",- була відповідь.

Джебб, глава делегації Великобританії, сказав: "Гадаю, всі ми найбільш боїмось, аби хтось із нас не став наступною жертвою".

Продовжуючи стояти, незнайомець проказав: "Якщо сильна, озброєна людина охоронятиме свій дім, добро його не постраждає".

Остін змахнув прапорцем, що позначав його місце, просячи слова:

"У Сполучених Штатах ми маємо ворогів у власному домі. Це агенти іншого уряду, які прикидаються лояльними до нас".

Чоловік чемно підняв руку, щоб скоротити зауваження:

"Ніхто не може служити двом хазяям одразу, бо він буде або зневажати одного й любити іншого, або, навпаки, служитиме одному і мати за ніщо іншого. Всяке поділене царство приречене

на загибель". Остін докинув: "Вони кажуть, що лише намагаються змінити наш уряд мирним шляхом... Покращити нашу економічну систему..." Відвідувач урвав його дещо нетерпляче: "Здоровому лікар не потрібен, він потрібен лише хворому!" (Цікаво, що лист махатми Кум Хумі, написаний у лютому 1882 року, містить саме цю маловідому фразу).

Непроханий промовець обернувся до Остіна й Даллеса:

"Серед вас немає нікого справедливого. Я знаю ці слова —вони не гарячі й не холодні. Бо ви кажете: "Я багатий, моє майно зростає, мені нічого не потрібно". А того не знаєте, які ви нещасні!" Рау підвівся зі свого крісла і промовив: "Ми зібралися тут, аби розвіяти нашу тривогу, а ви визначили кожному з нас його долю. То як же бути далі? Облишити наші спроби в пошуках миру?" На що чоловік відповів:

"Дійте достойно й послідовно. Будьте розважливі й ретельні. Уникайте зла і творіть добро. Шукайте миру, прагніть його. І плекайте вашу віру. Віра злагіднює царства, додає справедливості, сповнює обов'язки й закриває пащеки левам!" "Вам усе видається вкрай простим",-сказав Рау.

"Багато хто із справедливих воліли б почути те, що ви слухаєте, але не чуєте",-відповів незнайомець. Рау посміхнувся:

"Для нас незвично чути мудрість, яка увійшла до нас іззовні!" "Тож не відмовляйтеся приймати сторонніх, бо можете прогледіти візит ангела!" —мовив чоловік.

Сер Бенегал Рау повернувся до зали: "Продовжувати засідання зайве. Ми почули відповіді на всі наші запитання. Що ж до Вас, сер, то ми вам вдячні... Якби Ви лише могли написати про все, про що тут говорили, якби Ви відтворили цю мудрість у книзі, яку кожен міг би прочитати"... Очі відвідувача гнівно спалахнули: "Така книга є! Це ваша свята Біблія!" Його гнів пригас, погляд знову став спокійним і сумовитим. Він рушив до дверей, які розчахнулись перед ним. І ніхто за дверима не помітив, як він вийшов.

З цього історичного епізоду видно, що посланці мудреців Сходу невпинно борються за Мир, Світло й Культуру. Важко уявити ті гігантські проблеми, з якими стикаються адепти Сходу. Щоб краще

зрозуміти їхні завдання і істинний стан речей у світі сьогодні, пропонуємо вашій увазі "Діалоги в храмі". Вони базуються на особистому досвіді автора й мають проілюструвати основну тезу цієї книги — існування оази вищої культури космічного походження на нашій планеті, яка прагне піднести людство на вищий щабель мислення.

13. ДІАЛОГИ В ХРАМІ

Льодовики блищали у вранішньому сонці, як діамантові.

Хмари на схилах гір і туман в ущелинах повільно розвіювались.

Арка з рододендронів розкішне облямовувала цю панораму могутніх Гімалаїв.

У мене на колінах лежала книга з тібетського буддизму, та я не розкривав її, зачарований неповторним краєвидом. Нарешті я почав читати розділ з ламаїстської йоги, питаючи себе, чи пощастить насправді зустріти освіченого ламу в цій частині Північної Індії. Коли я напередодні гуляв гірською стежиною, мою увагу привернула вивіска "Тібетська школа". Я подумав, що міг би зустрітися з її директором і розпитати про пандітів —біженців з Тібету, що живуть у районі Дарджілінга.

Директор про них нічого не знав, проте один з учителів, що знав англійську, люб'язно допоміг мені: "У маленькому монастирі по той бік долини живе вчений лама з Лхаси. Ви дістанетеся туди за чотири години, якщо пощастить сісти в автомобіль, що йде до села неподалік храму. І не забудьте попередити дарджілінзьку поліцію про свою подорож".

У бінокль я розрізнив крихітну цятку побіля снігового громаддя гір на півночі. То був ламаїстський монастир. Маючи в своєму розпорядженні тиждень, я вирішив наступного дня навідатися туди. Я здогадався прихопити з собою дві речі:

записку на хінді від учителя з детальним описом шляху до монастиря і іменем лами, а також мішок рису з лавки в Дарджілінгу, який я купив по ціні чорного ринку, вважаючи, що він може стати в пригоді бідним ламам. Я пам'ятав і примовку горців: "Чим вище в гори, тим холодніше" й одягнув теплу куртку.

Невдовзі по тому, як розвидніло і гімалайські сніги зарожевіли й зазолотились, я вже стояв на дорозі, що вела в Сіккім. Десь за півгодини мені пощастило зупинити автомобіль, де виявилося вільне місце, і домовитися з власником щодо платні. Водій запевнив мене, що проїздитиме через село, яке мені потрібно. Вибоїста гірська дорога робила подорож досить виснажливою, і я радів, коли нарешті добувся мети. Старий фордик зник удалині, а я залишився один серед засніжених гір і долин, огорнутих туманом. Я потупцяв до найбільшого дому в селі й попрохав пустити на ночівлю. Господар запропонував свою власну кімнату й навіть дав овечу шкуру, якщо раптом температура в домі понизиться до точки замерзання.

Маленький, огорнутий хмарами храм, що його я бачив у бінокль, баштою височів на стрімкій кручі. Я гадав, що доберуся туди за годину, та мої надії не справдились. Вузька стежина спіраллю здіймалася все вище й губилася серед каміння та снігу.

Коли я опинився перед монастирськими воротьми в куртці з піднятим від вітру коміром і гукнув, двоє молодих тібетських ченців, побачивши мене, певно, вирішили, що це якийсь злий дух.

Проте я впевнено підійшов і поклав їм до ніг мішок з рисом, виказуючи свої дружні наміри. А тоді простягнув одному з них записку з іменем пандіта; лама відразу ж метнувся в храм.

Невдовзі він повернувся і відчинив мені Після сліпучого сонця, посиленого блиском снігів я спершу нічого не бачив у темному храмі. Та поступово звик до сутіні й розрізнив двох ченців перед статуєю Будди.

Старший, з поораним зморшками монгольським обличчям, читав уголос текст під ритмічне дзенькання маленького дзвіночка. Другий лама був високим чоловіком середнього віку з голеною головою. Його обличчя, ніби вирізьбленої із слонової кістки, було типово тибетським, із пронизливими маленькими очима; його ріт і підборіддя свідчили про вольову вдачу. Я стояв і чекав, поки старий лама скінчить читати.

Високий пандіт-лама привітав мене складеними долонями й запитав чистою англійською: "Що привело вас в Обитель Снігів до нашого бідного храму, сер?" "Насамперед,-мовив я,-це одне з найчарівніших місць у світі. Крім того, я шукаю вченого ламу, який би пояснив мені суть тібетської дгарми (вчення Будди)".

Лама пронизав мене своїм інквізиторським поглядом:

"Звідки ви взяли, що я вчений лама?" "Мені сказали, що ви отримали вчений ступінь у Лхасі й знаєте тібетську йогу... Та ще й отримали англійську освіту в Сіккімі".

"Чутки про людину можуть виявитися неправдивими",-докинув лама.

"Воно так, проте є дещо невловиме, що усуває помилки. Це інтуїція",-несміливо заперечив я. Моя відповідь, очевидно, задовольнила тібетця, бо крига відчуження зламалася. Він зичливо спитав мене:

"Що ж ви хочете взнати про наш буддизм?" "Я завжди вірив, що великі архати, бодісатви, спасителі людства, яких в Індії звуть махатмами,-це реальні істоти. Чи не відомо вам чогось про їхнє місцеперебування?" —боязко поцікавився я.

"Буддизм ґрунтується на вірі у вищих людей, які, подолавши шлях з восьми поворотів, досягли нірвани. І ми віримо, що на півночі є царство, де живуть такі великі душі. Ми називаємо його Шамбалою",-відповів лама.

"Чи правда, що ці світлі душі створили невидиме братство, яке присвятило себе духовному поступові людства?" "У нас в Тібеті справді є таке братство, проте немає підстав вважати, що воно охоплює своїм впливом лише Азію",-відповів лама.

"Я вважаю, що тренування і випробування для допуску в це

братство мусять бути тривалими і вкрай складними. Я усвідомлюю свою непідготовленість до цього і знаю, що мені потрібно пережити багато перевтілень, аби досягти прийнятих вами високих стандартів, проте завжди сподівався на це і хочу запитати вас —чи можу я, попри свій низький рівень, якось допомогти вашим архатам і прислужитися вашій роботі в просвітленні людства?" "Шлях служіння важкий і вимагає неабиякої самопожертви.

Але забувши про себе, можна піднестися над землею і розчинитись у безконечності. Якщо ви не заперечуєте, ми можемо виконати йогічну психологічну вправу, аби ви зрозуміли наш спосіб мислення",-запропонував лама.

"О так, це мене надзвичайно цікавить!" —вигукнув я.

Лама пояснив мені, як прийняти йогічну позу перед Буддою і поринути в медитацію, а сам сів поруч.

"Уявіть, що ваші недоліки в правій руці, а ваші чесноти —в лівій. Тепер покладіть ваші невидимі гріхи на кам'яну долівку, так само покладіть і ваші чесноти. Ваше обличчя вкриває маска —наша особистість, що включає в себе ваш вік, стать, національність, фах тощо. Деякі маски потворні, глиняні, інші гарні, мармурові. Деякі золоті, інші залізні... Та якою б не була ваша маска, покладіть її ненадовго на долівку перед собою",-казав мені лама.

Відчуття порожнечі, втрата орієнтації охопили мене, коли я позбувся свого імені, віку, статі, національності, фаху —всіх моїх особистих характеристик. Здалося, що я навіть почув, як стукнула об підлогу та моя маска.

"Тепер ви і розумово, і духовно оголені, ви —просто центр свідомості без нічого. Ви лише язичок полум'я в океані вогню. Духовно ми з вами далеко за межами Землі й змішуємо наші вогні з вогнями далеких зірок Великої Пустоти",-шепотів лама.

Дивне й збудливе розширення свідомості охопило мене природно і без будь-яких моїх зусиль. Розумовий вплив лами мусив бути напрочуд сильним, щоб зробити ці відчуття такими яскравими.

"Ми вже піднялися до межі відсутності часу, де все існує одночасно, де нема ні минулого, ні сучасного, ні майбутнього",-мовив лама.

Я відчув цілковиту порожнечу, ніби час зупинився назавжди.

Більше не було ні До, ні Після, ні Низу, ні Верху, ні Тут, ні Там. То було відчуття цілковитого злиття з простором, позбавленим часу.

"Тепер ми спускаємося з нашої високої межі... нижче...

нижче... Підніміть вашу стару маску, візьміть з підлоги ваші гріхи й чесноти. Верніться в свою шкаралупу, в якій перебуватимете до остаточного вивільнення",-підсумував лама.

"Це ви й називаєте нірваною?" —спитав я після глибокої мовчанки.

"Ви відчули лише проблиск Великої Пустоти, почули лише відлуння Великого Мовчання. Тепер ви здатні збагнути нашу свідомість, яка дозволяє нам виснувати, що ми —лише гості планети Земля".

"Я хотів би якось допомогти вашій великій праці",-сказав я.

"Похвально, що ви бажаєте працювати на бодісатв, проте мушу пояснити вам наші завдання, і тоді ви, цілком можливо, й зміните свій намір",-застеріг лама.

Він підвівся зі своєї циновки, гукнув двох молодих лам із сусідньої келії й вказав їм на масивну книжкову шафу з відділеннями, де стояло багато довгастих книг. Юнаки відсунули шафу, і на кам'яній підлозі я побачив люк з кільцем. Люк підняли, і стало видно кам'яні сходи, що вели вниз. Старий лама взяв довгу запалену свічку і кивнув мені, щоб я йшов за ним.

Через кілька східців я зрозумів, що сходи ведуть до високої печери з сталактитами і сталагмітами; вона нагадала мені середньовічну церкву з нішами й високим вікном, крізь яке сіється денне світло. Насправді то було не вікно, а щілина в південній частині печери, яку штучно розширили, щоб мати більше світла. Хоча загалом у печері було сухо, краплини скапували зі сталактитів, живлячи крихітні струмочки, які відразу щезали в щілинах підлоги.

Закапелки печери скидалися на церковні ніші. В найбільшій, на північному боці, стояла велика бронзова статуя. Лама запалив ряд червоних свічок і курильних паличок перед нею. І відразу з напівтемряви з'явилась у всій своїй красі Тара, богиня планети Венерн. На ній була тіара, великі сережки, браслети, око на лобі й очі на долонях рук і ступнях ніг, що символізує її всюдисущість. Тара —це мадонна Тібету, Непалу й більшої частини Азії, де її знають і під ім'ям Гуань Інь, богині милосердя, її права рука була простягнута в порухові співчуття й допомоги, лівий великий і середній пальці творили кільце —знак, що вказує на божественне вчення в його вищій логіці.

Коли кам'яна плита за нами опустилась, мені спало на думку, що я опинився в іншому світі, зовсім відмінному від того, який знав досі. Лама

підвів мене до богині. Я помітив перед нею заглиблення, видовбане водою, що капала з сталактитів упродовж тисячоліть. Цей овальний резервуар був повний по вінця, а надлишок води стікав у щілину. Краплі, що зривалися зі стелі печери, зроджували концетричні кола на дзеркальній поверхні води.

"Це —сльози Тари, що оплакує падіння людини з її колишнього божественного становища,-пояснив лама і продовжив:

-Чи чули ви про озеро Лхама Ламцо в Тібеті, де з'являються видіння, коли ламаїстські священики ворожать про місце народження майбутнього Далай-лами?" "Пригадую, я щось читав про це..." "Водойма, на яку ви дивитеся, схожа на священне озеро тим, що і в ній з'являються украй значущі зображення".

Я зацікавлено дивився на воду, що віддзеркалювала світло свічок, постать Тари в темній ніші; проте нічого іншого я не бачив.

"Дивіться глибше... Ще глибше... ОМ МАНІ ПАДМЕ ХУМ!" — речитативом згукнув лама, і голос його відлунив під стелею печери. Свічки освітлювали Тару калейдоскопічним ореолом барв, дим від курильних паличок линув угору, і все те відбивалось у водоймі, час від часу сколиснуте впалою краплею. Зненацька зображення зникло, а воду вкрив ніби туман. Я побачив нові зображення, настільки чіткі, наче на екрані кольорового телевізора. Лама стояв поруч і собі дивився на воду.

Перше зображало нашу планету в космосі з її океанами, континентами й скупченнями хмар, як на знімках НАСА. За хвилину-другу вигляд земної кулі почав невпізнанне змінюватись.

Важкі сірі, чорні, руді й червоні хмари окрили найбільш заселені частини Землі. Час від часу їх прорізали вогненно-червоні спалахи, ніби вибухи. Вряди-годи блакитні, рожеві й золотаві промені й зірки

виростали з темряви, освітлюючи її. Але всю планету огортала величезна аура жахаючої темної забарви.

"Ви спостерігаєте ментальні й емоціональні вібрації, які випромінює людство. Як бачите, їхня якість низька —зверніть увагу на сірий туман егоїзму. Блакитні іскри —то духовні устремління меншості, але їх поглинають потоки пристрастей, ненависті й жадоби, що творять цю гігантську ауру довкола планети впродовж тисячоліть. Це нагадує іонізовані шари навколо Землі, що відбивають радіохвилі",-пояснив лама.

То було приголомшливе видовище —переді мною розгортався весь обшир ментального панцира, що оточує Землю.

"Наша планета тяжко хвора, бо люди хибно мислять",-прошепотів я.

Час від часу темні пасма тяглися далеко в Космос, наче щупальці восьминога. Той чорний восьминіг, що витав у міжпланетному просторі, мав страшний вигляд, і від відчуття, що я живу на його спині, мене пересмикнуло. І цієї миті блакитні, рожеві й сніжно-білі промені блискавками пронизали темне чудовисько.

"Це позитивні ментальні випромінювання людей?" —спитав я у свого гіда.

"Так, і ви бачите, що темна аура Землі може очиститися, якщо людина прагнутиме випромінювати свої думки й емоції на цій довжині хвиль. Це люди повинні робити систематично і синхронно, аби планета випромінювала лише позитивні духовні вібрації",--

коментував лама. Потім продовжив: "Тара довго плакала, мати-природа може якось струснути ці негативні думки, що створюють навколо Землі жахливий панцир. Людство мусить очистити й дезинфікувати свій планетний дім. Архати роблять усе можливе, аби

нейтралізувати зло, проте сьогодні важливіше зупинити нові негативні випромінювання, і лише сама людина здатна це зробити".

Поки тібетський лама розмірковував уголос, я дивився на водойму перед Тарою і на дивовижні зображення, які з'являлися там. Помалу вони стали розтавати, і невдовзі я вже бачив тільки гладку поверхню, порушувану краплями, що падали згори.

"Годі й казати, як мене вразило побачене. проте зараз я ще більше хочу допомогти, попри навіть те, що це робота титанів, а ним я не є",- мовив я щиросерде, не приховуючи розпачу.

"Це добре, що ви хочете допомагати бодісатвам. Кожен може допомогти в міру своїх здібностей".

"А чим я можу допомогти?" —запитав я. Лама трохи помовчав. Він заплющив очі, чи щоб обдумати відповідь, чи щоб прийняти нечутне послання від високих істот, що складають тібетський пантеон.

"У Рік архатів, у Рік попередження будьте готові допомогти їм",- нарешті проказав лама, розплющивши очі.

"Те станеться через 10 років, у Рік вогненного дракона (1976)?"-- спитав я.

"Так. Але я мушу розповісти вам одну легенду —стару, як Гімалаї. Навіть якщо ви ризикуєте підхопити нежить у цій печері, я розповім її вам саме перед нашою богинею Тарою, оскільки скоро розпочнеться її епоха". І лама почав оповідь.

"За нашим усним ученням, яке проповідує монастир Таші Лхунпо, мільйони років тому кілька надістот з іншого високорозвинутого світу зійшли на Землю, щоб прискорити еволюцію планети і її майбутнього людства. Вони були "народжені духом", тобто штучно створені з

первісної матерії. І могли ставати важкими, як ядро Землі, або легкими й вогнистими, як сонячне світло. Зовнішністю ці велетні нагадували богів. Серед цих посланців, чи ангелів, був Мара, якого ви називаєте Люцифером, або Сатаною. Він мав розвинути предметне мислення й індивідуальність людини. За віки він досяг цієї мети, та коли пізніше з'явилися бодісатви й Тара, аби виховати серце людини, він не захотів віддати їм людину. То було повстання Мари проти Вчителів Космічних Циклів.

Відтоді його вже не називають Носієм Світла, або Люцифером, він став Володарем Пітьми.

Відтоді на бодісатв упало подвійне завдання: боротися проти намагань Мари прив'язати людину до землі й зробити її себелюбною, безпринципною і агресивною, і водночас працювати над духовним зростанням людства, як велить закон циклів. Ось чому в цей світ було послано Будду й архатів.

Відмова Хазяїна Землі співпрацювати з Богом Сонця і Духами Планет викликала космічну кризу. Людство зараз мусить вирішити, куди рухатися —до Світла чи Темряви, і цим пожне плоди своєї карми. Усі народи мусять зробити вибір між старими шляхами боротьби й новим ладом всесвітнього братерства.

Найвищі істоти Сонця і інших світів кажуть Сатані: нехай твоя лампада світить, але не заважай іншим, славетнішим світилам у зоряному просторі! Розвали стіну навколо Землі, бо лдство духовно вже задихається під цим панцирем. Космічний годинник указує, що скоро настане Духовний вік. Ти не зможеш зупинити його, хоч і прагнеш це зробити, бо джан чохани незабаром принесуть із космосу тіло, яке досі ще ніхто не бачив —простий вихор сил. Коли він спалахне, його полум'я спопелить усю твою працю.

Вік по віку, тисячоліття по тисячоліттю ми надсилали людству послання, призначені окремим народам. Усі вони закликали до єдності і загального братерства. На жаль, небагато з них розбудили людство. Ось чому в цей критичний час так необхідно передати послання з останнім попередженням. Це наш Всепланетний ультиматум: людство повинно прийняти Владарювання Серця, інакше воно самознищиться. Порушуючи кармічний закон універсальності життя своєю руйнівною поведінкою, людина буде осуджена й покарана природою. Цілі міста зануряться в океани, величезні континенти розколють вулканічні катаклізми. Після Року архатів усім людям Землі буде поставлено Всепланетний ультиматум. Він повинен передатися з добротою і співчуттям, хоч і твердо, бо це —останнє попередження, його передають лише з добрими намірами. Людина після цього муситиме зробити остаточний вибір —Світло чи Пітьму, Мир чи Війну, Серце чи Кулак, Мудрість чи Невігласство.

Тепер вам зрозуміло, що людство —поле битви небесних сил. Це — вкрай давнє вчення, воно входить у всі релігії.

Війна Світів зараз у розпалі, і будемо сподіватися, що людина не стане до сил Темряви, бо інакше сили карми зітруть її з Землі".

"Стародавні легенди засвідчують подібну планетарну кризу в останні дні Атлантиди",-докинув я, вражений словами лами.

"Це так, проте наша сучасна криза більш гостра через чисельність населення і більшим ступенем духовного занепаду людини".

"То як же нам тоді бути?" —вихопилось у мене.

"В останню чверть століття пролунає заклик заснувати Доктрину Серця, бо лише вона спроможна врятувати планету",-відповів лама.

"Чи захоче хто її почути..." —урвав я його. "Це неістотно. Наш Всепланетний ультиматум треба донести всім людям Землі! На нинішньому перехресті доріг людство мусить або вибрати шлях, що веде в безодню моральної деградації, або інший, що зносить до зірок. Це визначальна пора для долі землян. Якщо попередженням знехтують і людство далі йтиме за Володарем Пітьми, тоді космічна ієрархія прийме виклик і знищить зло на цій планеті".

"Ви гадаєте, що я зумію донести ці легенди і пророцтва до широкого загалу й зберегти репутацію людини в своїй свідомості?" —спитав я.

"У цьому столітті народи світу пережили дві світові війни й можуть ввергнутися в третю наприкінці століття. То вони при здоровому глузді? Ви зробите це, до вашого голосу приєднаються інші, бо цього разу ставки величезні. Йдеться не про долю людства, яке відновилося б через кілька мільйонів років, а про існування цілої планети, для створення і розвитку якої потрібна манвантара часу (надзвичайно довгий космічний цикл; згідно з даними науки, вік Землі складає п'ять мільярдів ро-ків)" —відповів тібебець.

"Всяке моралізування чи заклик до реформ зустрічає грубий опір мас",-зауважив я.

"Народи Землі повинні зрозуміти, що час розп'ять і пророків, які виступали перед екзальтованими натовпами, минувся. Зараз архати розмовлятимуть блискавками, громами й падаючими зірками! Настає епоха Шамбали!" Він трохи помовчав, а тоді продовжив: "Зважте, я не пророкую, а розкриваю вам стратегічні дії небесних армій, які розпочинають битву з незліченними силами Пітьми. Готується Війна Світів, вищі космічні понадлюдські системи борються з силами зла на Землі, що отруюють космос і вшкоджують всю Сонячну систему. Вірить людина чи ні в цю космічну битву, вона відповідає за свої вчинки й пожне врожай своєї карми. Однак є засіб, що дозволить почути могутніх володарів карми і нас, їхніх слуг. Охоронці культурного спадку загиблих цивілізацій, ми відкриємо таємні сховища в Єгипті й продемонструємо

існування високої науки і технології у далекому минулому. На своїх телевізійних екранах люди побачать здобутки минулих часів. Мораль цього відкриття стане зрозумілою: те, що сталося з тією цивілізацією, може статись і з вашою. І ви можете стати безживною цивілізацією, легендою, в яку ніхто не віритиме через десять тисяч років. То буде найважливіше послання —не беріть за приклад Атлантиду!" Уперше за час нашої бесіди я відчув хвилювання в голосі лами. "Таке відкриття, безумовно, буде революційним",-зазначив я.

"Воно стане сенсацією і приверне увагу народів. І ось так вони почують Всепланетний ультиматум".

"І якої ж ви очікуєте поведінки людства?" —поцікавився я.

"Вчення Тари, Доктрина Серця повинні скласти основу нової соціології. Можуть виникати суперечки між системами, але без війни. Ми мусимо зрозуміти, що всі ми —члени однієї великої всепланетної родини",-лагідно промовив лама.

"Чи можемо ми вирішити наші проблеми без тих апокаліптичних потрясінь, які ви згадували?" —запитав я.

"Можемо й повинні, та от чи захочемо? Чи захоче більшість людей зректися шляху жадоби, егоїзму, обмеженого націоналізму і культу хтивості заради культу духовності? Людям не обов'язково всім поголовно ставати ченцями й аскетами, але вони, безперечно, можуть жити й думати як істоти, гідні цього найменування (людина розумна). Чому люди стають братовбивцями й руйнують матір-природу? Карма, або космічне правосуддя, невідворотне й жахливе. То навіщо його провокувати?" —вигукнув лама.

"А кому адресуватиметься це попередження —Всепланетний ультиматум —лише урядам чи націям?" —поспитав я.

"І тим, і тим. Уряд не може існувати без підтримки народу, а народ може виражати свою волю лише через своїх представників".

"Чи пов'язується цей ультиматум з епохою Шамбали, про яку мовлять ваші давні тексти?" —спитав я.

"Чи відкриє двері в кращу еру, в цикл Тари. Прийміть її емблему, Знак Серця, нехай вона об'єднує людство, оскільки кожна добра релігія та ідеологія базується на гуманізмі",-відповів лама. Він підвів мене ще ближче до Тари, освітленої свічками. Без попередження поклав мою ліву руку на її праву, простягнуту в порухові співчуття людству.

"Знак Серця —то емблема майбутньої епохи,-мовив лама,-епохи Майтреї. Так каже калачакра, наука про цикли".

Коли я зняв свою руку з руки Тари, то виявив дивовижу: на долоні моєї лівої руки виразно відбилося зображення серця. То не був відбиток символа, вирізаного на руці Тари у вигляді ока, а якийсь феномен, пов'язаний з кровообігом, бо щоразу, коли я натискав на пляму-серце, вона блідла. Ламу неабияк втішило те, що сталося.

"Це добре, ви отримали знак Тари. Хоча він і зникне з руки через кілька днів, та все ж залишиться невидимим на вашій руці",-сказав він.

Я так розхвилювався, що не міг вимовити бодай слова. Лише думав про велике знання, яке мені відкрилося в святилищі Тари.

Ми піднялися сходами до люка, і головний лама постукав у нього.

Невдовзі ми знову були в головному храмі.

"Продовжимо завтра",-підсумував лама. Після легкої вечері, поданої ламою, якого я раніше не бачив, я залишив монастир у супроводі молодого лами з ліхтарем. Він попередив мене, що трохи доведеться

йти в темряві. І справді, через півгодини стало темно, і олійний ліхтар неабияк прислужився нам.

Наступного ранку я знову залишив ущелину й подерся до монастиря. Там головний лама привітав мене і пригостив дарджілінзьким чаєм, що було вкрай доречно після моєї прогулянки на морозі. Потім він показав мені кілька тібетських книг, пояснюючи, про що вони. На стінах храму висіло багато прапорів, яких я в сутінках раніше не помітив. Лама взяв довгу свічку й запросив мене оглянути ці прапори-танки.

"Це —танка Майтреї, прийдешнього Будди. Бачите, він посміхається. Це означає, що його місія сприятлива, а поява несподівана".

"Прихильники багатьох релігій вірять у месію, або аватару,-зауважив я. —Та чи принесе майбутній Майтрея мир людству?" "Ваше запитання нагадало мені урок, який мені дали в юності троє великих архатів. Вони сказали: "Ваш світ котиться до нещастя. Людство може врятувати Землю лише на шляху до духовного відродження". І коли я нахабно спитав: "Але чи зможе майбутній Майтрея, новий Будда, врятувати його?" —один з учителів відповів: "Майтрея лише вкаже шлях, а людство саме муситиме пройти його".

"Я бачу, як нерозважливо чинить людина, йдучи проти космічного закону вічного сходження",-мовив я.

"Коли зло досягне критичної позначки й шкала цінностей різко впаде під тягарем ненависті, неуцтва й аморальності, Шамбала звелить джан чоханам (космічним надістотам) наблизити астрономічне тіло, що перебуває за Юпітером. Його випромінювання змінить усе живе на цій планеті",-запевнив лама. "І коли очікується ця велика космічна подія?" "Нове світило стане видимим наприкінці століття, проте наближатися воно буде ще багато років",-була відповідь.

Ми стояли перед танкою Майтреї, і я вирішив запитати ще про одне: "А коли настане пришестя Майтреї?" "В останню чверть XX століття людство повинно бути готовим до пришестя архатів.

Можливо, в цей критичний період світової історії з'явиться і сам Майтрея. Правління Серця поширяться серед усіх народів.

Тож коли сфінкс у Гізі виступить із попередженням, готуйтеся до великих подій".

"Отже, Всепланетний ультиматум адресуватиметься всім народам. Індивідуально чи колективно, через Організацію Об'єднаних Націй, усі вони мають отримати це історичне послання",-підсумував я розмову.

"Він дасть усім на цій планеті шанс проявити свою волю у виборі Світла чи Темряви, Братерства чи Егоїзму",-відповів лама.

Я міг висловити свою повагу до цих одкровень одним:

з'єднати долоні рук і вклонитися за східним звичаєм. Лама взяв мою ліву руку, подивився на червоний знак серця на долоні й згідливе кивнув головою.

"Чи можу я сподіватися на ще одну зустріч з вами?" —поспитав я.

"Коли ураган минеться, приходьте в Таші Лхунпо, і ми продовжимо наш діалог",-відповів лама.

Украй схвильований, глянувши востаннє на мовчазного Будду, танки Майтреї і Вчителя Шамбали, я залишив монастир.

Надворі в сліпучому сонці сяяли в усій своїй чистоті сніги й льодовики Гімалаїв. Та я знав: гори випромінюють невидиме світло,

світло знання, яке прийшло з іншого світу і стражів якого знає лише купка людей.

Ці величні істоти, архати, володіють не лише винятковою мудрістю і владою, що має космічне, позаземне походження, а й могутніми силами життя й смерті, що я вирішив —мій обов'язок повідомити про Всепланетний ультиматум, нехай навіть це і викличе насмішки та недовіру читачів.

14. ЗА СВЯЩЕННИМ ПИСАННЯМ

Пророки й провидці, що спілкувалися з надлюдськими істотами й отримали одкровення про майбутні часи, аби описати свій досвід і полегшити розуміння неможливого, вдавалися до символів та алегорій.

Щоб обгрунтувати попередній розділ, де йшлося про особисті враження, годилося б навести уривки з Писань і виявити подібність між пророцтвами. Проте насамперед слід відповісти на запитання: чи можливо взагалі дізнатися про майбутнє? В наше ейнштейнівське століття вже ніхто не сумнівається, що коли сучасність реальна, то вона й мусить походити з реальності, бо ж реальне не може випливати з нереального. А це означає, що минуле таке ж реальне, як і майбутнє. Якщо сьогодення відчутне, то таким повинно бути й майбутнє, хоча наша оцінка того, що має статися, і може виявитися неточною. В нашому календарі 365 днів, і частини цих днів чи місяців ще не було, проте й вони присутні в календарі. Точнісінько так усі роки, що залишились до 2000 року, входять у XX століття. Якщо вірно запрограмований комп'ютер дає точні прогнози, то немає підстав вважати, що людський мозок не здатен на те саме. Засвідчують це достовірні випадки пророцтв, що справдилися —наприклад, Нострадамусових.

Ясно, що в царині пророцтв, як і в будь-якій іншій царині діяльності, одні особи більш компетентні, ніж інші.

Не треба бути пророком, аби бачити, що сьогодні перед людством лише два шляхи: єднання світу й мир чи продовження

конфліктів, війн і духовне виродження. Цікаво б знати, що ж говорили провидці про наше сьогодення. Як у попередньому розділі, де йшлося про легенди Азії, і в цьому розділі перевагу буде надано Тібету та Індії.

Проте і Біблія має численні рядки, що описують астрономічні явища в "новітні часи". Пророк Ісайя, наприклад, мовить про "нові небеса й нову землю (66,22)". У Новому завіті святий Лука пише про "знаки на Сонці, Місяці й зорях" (21,11)".

Армагеддон "Апокаліпсису" має синонім в азіатських текстах, де його називають "Битвою Шамбали".

Згідно з тібетськими текстами, коли зло з його ненавистю, війною і моральним занепадом охопить усе людство, Шамбала єдина збереже вчення Будди. Вчені лами вірять, що епоха ця вже настала і що остання битва між силами Світла і силами Пітьми вже точиться. Вони кажуть, що коли ворог з'явиться біля царства Шамбали, її володар збере свої легіони священних істот і атакує орди зла. "Шамбала Смонлам" так описує цю битву:

"Безстрашний серед своєї армії богів, Зі своїми дванадцятьма легіонами, Ти скачеш на коні, Встромляєш спис у груди Хануманди — Ватажка злих сил, що піднялися Проти Шамбали, І так буде знищене зло".

Тібетські тексти стверджують, що ця ера покари триватиме триста років і очистить світ від зла. У цей період навіть Трансгімалайське плато покриє вода, можливо, хвилі потопу.

Супроводжуваний вулканічними виверженнями й ураганами, цей катаклізм буде таким нищівним, що мало хто вціліє. Але істинне вчення збережеться і народиться новий світ, де просвітлені сяятимуть, як "зорі в небі".

Тхубтен Джігме Норбу, верховний лама, видатний знавець давніх буддійських текстів Тібету, написав в Індії такі рядки:

"Майбутнє для нас значною мірою невідоме, проте, очевидно, воно не буде для світу легким, якщо вірити легенді про Шамбалу і зважати на дедалі зростаючі руйнівні дії людини".

Огляд тібетського фольклору був би неповним без згадки епосу про Гесер-хана, що не входить до списку основних буддійських творів. Цей великий епос, відомий від Тібету до Монголії та Ладакху, оповідає про Гесера з Ліна, майбутнього визволителя Азії. Епос походить, очевидно, з північно-східного Тібету. Питання, чи пов'язаний він із давнім тібетським культом Бонпо, сходознавцями не вирішено. Та як би там не було, епос істотно вплинув на буддистів Азії.

Найвища вершина снігового хребта Амне-Мачін, східного відгалуження Куньлуня, у племені голек називається Іесер-пхо-бран, тобто Палац Гесера. Вважається, що резиденція цього легендарного царя розташована десь між Дже-кундо й Канцзе. Александра Девід-Ніл, яка одвідала князівство Лін півстоліття тому, написала книгу "Надлюдське життя Гесера з Ліна". Можна вважати, що цій легенді щонайменше тисяча років, хоча деякі вчені й наполягають, що їй передувала якась більш рання версія.

У минулі віки зображення Гесер-хана наносилися на танки, що відтворюють образ великого буддійського реформатора XIV століття Цзонкаби, засновника монастиря Таші Лхунпо поблизу Шігадзе. Це — центр тібетського езотеризму, де культивується і вивчається наука Шамбали —калачакра.

П'ятдесят років тому тібетські лами-містики запевняли, що Гесер та його помічники справді живуть у Тібеті, що народилися вони в Шамбалі. Тож пророцтва володаря Шамбали напрочуд схожі на пророцтва Гесера з Ліна, як це засвідчує уривок з "Велінь Гесер-хана":

"Коли на п'ятому році з'являться вісники Північної Шамбали, не забудьте зустріти їх".

У цьому тексті немає згадки про тварин чи елементи, невіддільні від тібетської календарної системи, отож годі з'ясувати, що означає тут "п'ятий рік". Проте згадка, що мають з'явитися посланці Шамбали, сама по собі знаменна.

Лами, що знають калачакру, підкреслюють критичний характер нашого століття, їх передбачення щодо історичних подій на диво точні. Скажімо, коли вибухнула перша світова війна, лхаський оракул заявив, що Німеччина —це "слон, якого неодмінно повалять".

У XIX столітті цей оракул попередив, що в другій половині Року дерев'яного дракона (1904) на Лхасу нападуть зовнішні вороги. Британський експедиційний корпус виступив проти Тібету 1903 року, а 1904 року Лхасу було окуповано. Підполковник Л. А.

Уедделл, що брав участь у цій кампанії як головний хірург британської армії, пізніше написав таке в книзі "Лхаса і її таємниці (1905)":

"Вражає, як змогли астрологи Тібету завбачити спустошливу бурю, що готувалась проти їхньої країни, задовго до її початку, і як вони точно визначили рік, коли вона розпочнеться"^ Полковник Янгхазбенд і сер Чарлз Белл і собі пишуть, що особисто читали це давнє пророцтво в Лхасі. Не менш вражає надруковане провіщення Китайської революції 1911 року, що з'явилося в Тібеті задовго до падіння Піднебесної.

Близько 1920 року монастир Тенджілінг обнародував дивне пророцтво про те, що тринадцятий далай-лама, який правив тоді, буде останнім. Перед своєю смертю в 1933 році далай-лама Тхубтен Г'яцо зробив схожу заяву про те, що в Тібеті настає кінець ламаїзму, і застеріг про необхідність готуватися до великих змін у найближчому майбутньому. Зі встановленням соціалістичного ладу в Китаї і вигнанням чотирнадцятого далай-лами в Індію, вікова буддійська традиція в Тібеті майже зникла. Найкращі пророки —ті, хто провіщує неможливе.

Тринадцятий далай-лама, певно, саме і був таким провидцем.

Під час своєї центрально-азіатської експедиції наприкінці 20-х років і Микола Реріх чув пророцтва про "останнього далай-ламу" й про те, що місто Лхаса "порине в морок і знелюдніє".

В одній із давніх тібетських книг є цікавий розділ з описом навіть зовнішності правителів, за яких Тібет занепаде.

Проте цей текст і стверджує, що згодом Країна Снігів відновить свою незалежність.

Писемні й усні традиції Тібету щодо епохи Майтреї підсумував Микола Реріх: "Передбачено, що появу Майтреї слід очікувати після війн. Але остання війна вестиметься за Істинне Вчення. Кожен, хто підніметься проти Шамбали, буде подоланий у всіх його діях, і хвилі знесуть їхні житла".

Реріх. цитує і почуте від одного освіченого і лами: "Зірки вказують на нову еру. Зараз космічний вогонь наближається до Землі. Людство буде піддане випробуванням, аби побачити, чи достатньо розвинувся його дух".

З одного тібетського джерела випливає, що ми вступаємо в нову епоху величезного значення, критерієм якого буде духовне зростання. Період, в якому ми зараз живемо, має матеріалістичний характер, тож перехід від суто матеріалістичної цивілізації до культури духа буде болісним.

Священні писання Індії теж указують на кінець темної ери Калі-юги і початок Сатья-юни —ери Світла. "Вішну-пурана" так описує кінець нашого циклу: "В еру Калі-юги триватиме занепад, поки рід людський не наблизиться до критичної межі свого самознищення. Коли настане кінець Калі-юги, на Землю спуститься Калькі на білому коні — божественна сутність, що має духовний вигляд і вісім надлюдських якостей. Він відновить на Землі справедливість. Коли Сонце, Місяць, Тіш'я і Юпітер стануть в одному Домі (мається на увазі Дім Зодіака), почнеться епоха Кріта —або Сатья-юги".

На думку сходознавців, Тіш'я —це одна із зірок у сузір'ї Рака. Початок нової ери, отже, наступить, коли ця зірка зійдеться з Сонцем, Місяцем і Юпітером. Тіш'я —це й ім'я одного з минулих Будд, які були на Землі до Сіддгартхи Гаутами.

Це може бути випадковістю, проте слід у зв'язку зі сказаним зазначити, що Ті-ша в давній китайсько-тібетській астрології —назва однієї з сімдесяти двох "шкідливих" зірок, які мають значущу назву "Мучителі Землі". Таке тлумачення санскритологи можуть поставити під сумнів, проте одне безперечно: Тіш'я —це або зірка, або комета.

Індійські мудреці благають, аби з'явився Калькі, якому

судиться знищити руйначів. "Вішну-пурана" заявляє, що він "відновить на Землі справедливість, і дух тих, що живуть наприкінці Калі-юги, пробудиться, стане чистим, як кристал, і започаткує нову расу, що виконуватиме закони Кріта-юги, або Чистоти".

В Індії Калькі зображають як вершника на білому коні з кометоподібним мечем у руці. Білий кінь зображено з піднятою правою ногою —коли він ударить нею об землю, вона задвигтить, усі злочинці на Землі загинуть і зло буде знищено.

"Калькі-пурана" так описує прихід Калькі: "Я народжуся в обителі Шамбали. Я поверну на Землю двох правителів: Мору й Девапі. Я встановлю Сатья-югу і, коли знищу змія Калі, повернуся в свою обитель".

Видатний філолог Макс Мюллер ім'я Мору ототожнює з індійською династією Маур'я. Махатма Мор' я, якому присвячено цю книгу, теж належить до цієї царської династії. Нащадок Сонячної династії відновить її. Девапі, або Девакі, мати Крішни й прототип діви Марії, уособлює жіночий принцип і добре передвістя долі жінок.

Чи має кометоподібний меч Калькі або зірка Тіш'я якусь причетність до того небесного тіла, що повинне спалахнути в Сонячній системі? Сучасна астрономія нічого не знає про таку невидиму зірку, якщо тільки це не так звана "чорна дірка", що не випромінює і не відбиває світла, але має напрочуд могутнє поле тяжіння, попри малий розмір свого ядра. Вчені ще надто мало знають про такі гіпотетичні зірки.

Шановний махатма Мор'я писав у листі до Сіннетта (1882) про "Раджу-сонце" за Юпітером. Це може пролити світло на загадку "астрономічного тіла", про яке йшлося в попередньому розділі. Жоден астроном не може сказати чогось певного про це небесне тіло, бо воно ще не втрапило в об'єктиви їхніх телескопів. Тим часом наведемо уривок з листа махатми:

"За Юпітером знаходиться цар-зірка (Раджа-сонце), яку не побачить око жодного смертного в цьому циклі. Якби її можна було побачити в надпотужний десятитисячократний телескоп, то й у цьому випадку вона була б крихітною цяткою, яку забивав би блиск будь-якої планети; проте це світило тисячократ більше за Юпітер. Сильні збурення в атмосфері

Юпітера й навіть його Червона Пляма, що так інтригує вчених сьогодні, пояснюються: 1) рухом і 2) впливом цієї Раджа-зірки. Хоча сьогодні ця зірка й настільки далеко в космосі, що ми її не бачимо, металічна субстанція, з якої вона складається, розширюється і поступово перетворюється в газоподібні потоки".

У 30-х роках махатма Мор'я знову натякає на це астрономічне тіло: "Я вже давно говорив, що наближається нове світило, але воно ще невидиме для спостерігачів".

Одна з легенд, що їх зібрала на Сході Олена Реріх, яскраво описує війну на небесах, про яку мовлять численні священні тексти:

Вогненний звертається до Володаря Пітьми:

"Ти отруїв повітря.

Ти осквернив води.

Ти спустошив Землю.

Вогневі ти не дав ради, І тобі вогонь не кориться.

Він тебе спопелить, Як світло розганяє темряву.

З космосу я закличу Новий Вогонь, Що висушить твоє творіння.

Володарю Пітьми, бережися вогню!" Хотілося б знати, чи не є той новий вогонь новою зіркою, що має з'явитись у небі в цьому столітті, як про те мовлять дані, наведені в "Діалогах у храмі"? Вражає, що різні джерела одностайно підкреслюють виняткову важливість нинішніх років, коли людство мусить обрати правильний шлях. Ці передбачення слід розглядати лише як застереження, спрямовані на те, аби людина

мудро розв'язала планетарну кризу і не вважала її фатальною. Хіба вільна воля людини не її привілей? Треба лише діяти вірно й розважливо.

15. НА ПОРОЗІ КОСМІЧНОЇ ЕРИ

Постає природне запитання: "Що можемо ми зробити, аби упередити або полегшити покару світовою кармою"? Судячи з того, що я дізнався за час свого перебування на Далекому Сході про планетарну кризу, найголовніша мета —це нейтралізувати жахливу ауру Землі, що її створили накопичення ниць інстинктів людства. Вони супроводжують усі злочини, скоєні упродовж історії. Одночасні медитації про Мир і Братерство бодай на кілька хвилин у певні дні можуть творити чудеса, якщо проводитимуться на всій земній кулі. Це завдання вже частково виконують езотеричні й релігійні організації, проте кожен, хто бажає миру й злагоди на Землі, може приєднатися до цих благородних зусиль. Духовна праця заради очистки земної аури взагалі не вимагає приналежності до якоїсь релігії. Більшість жителів Заходу вірять, що релігія —це служіння Богу в церквах під орудою священиків. Це хибне уявлення. У буддистів немає ніякого бога. У конфуціанців нема священиків, а стародавні перси поклонялися священному вогню на відкритому повітрі без храмів.

Повітря й космос —велетенська бібліотека, в книгах якої закарбоване все, що людина будь-коли сказала чи навіть прошепотіла. Зойки поранених, стогони катованих виповнюють космос. Земля, повітря, океан, уся планета взагалі —вічні свідки вчинків людства.

Заразні епідемії можуть бути фізичними (такими, що руйнують тіло) і моральними, які вбивають душу. Ми успішно боремося з багатьма недугами, та вкрай мало робимо, щоб знищити лиха, які нівечать людську душу. Справді, такі болячки, як наркоманія чи статеві збочення, поширені сьогодні більше, ніж будь-коли. А націю, хвору фізично чи духовно, закон еволюції неодмінно прирікає на зникнення.

Оскільки загрозлива темна аура, що отруює планету, на якій ми живемо, нависла над усім людством, ми повинні якось уберегти себе від гніву розбурханих елементів. Це підказує нам здоровий глузд.

Муні Садту, йог польського походження, що пройшов навчання в Індії, відбиваючи погляди вчених раджа-йогів, вважає, що ми зараз опинилися на перехресті доріг. Одна з них веде до духовного сходження і нової ери культури, інша —до деградації і занепаду і це може навіть призвести до розпаду всієї планети, оскільки порушується її еволюція.

Можна запропонувати інше, конкретніше вирішення проблеми.

Потрібно настільки змінити наші соціальні структури, щоб унеможливити почуття національної зверхності чи замкнутості, які призводять до конфліктів і воєн; тоді аура планети перестала б погіршуватися так катастрофічно швидко. Слід зазначити, що за таємною наукою Сходу духовне отруєння світу безконечно небезпечніше, ніж радіоактивне чи хімічне забруднення.

Ця програма могла б започаткувати перегляд усіх політичних і економічних структур для встановлення Всепланетної держави, де міжнаціональні конфлікти стали б лише жахливим спогадом про минуле. Лише Всесвітній уряд здатен усунути причини збройних конфліктів і діяти, як безпристрасний суддя, маючи метою лише благо людства.

Я висловлюю тут власні міркування про об'єднання світу і загальне роззброєння. У чомусь я можу помилятися, проте як досягнути цієї мети, не так і важливо.

До створення Всесвітнього уряду важливу роль може відігравати ЮНЕСКО. Ця організація могла б дослідити національні, расові, економічні, релігійні й ідеологічні причини, що викликають війни, і скласти програму викорінення їх. Без Усепланетного уряду і сильних

інтернаціональних поліцейських сил годі досягти загального роззброєння.

Слід чітко усвідомити: як звичайну, так і ядерну зброю виготовлено, аби колись пустити її в дію, а це —жахлива перспектива. І навіть у найкращому випадку, коли до неї не вдадуться, все одно вона забирає колосальні людські ресурси й кошти, які можна було б пустити на загоювання виразок сучасного

суспільства.

Схоже, існує лише один шлях до створення Всесвітнього уряду — об'єднати всі планетні природні ресурси, засоби виробництва, творчі досягнення і наукові знання. "Одна планета —одна сім'я народів", "Всепланетний уряд для космічного віку" —такими мають стати гасла цього уряду.

Справедливий розподіл земних багатств слід доручити всесвітній владі, створеній не з демагогів, а з учених різних галузей науки й філософів, бо наука по своїй суті інтернаціональна, тоді як політика націоналістична, а релігія —сектантська. Атож, несправедливо вимагати від працелюбних народів зректися своїх прибутків на користь менш діяльних, проте найбільш розвинуті країни могли б, як це вони почасти й роблять сьогодні, допомогти країнам, що розвиваються, підвищити їхній виробничий рівень і добробут.

Загальне роззброєння —не утопія, державні діячі вже сьогодні працюють над обмеженням озброєнь. Що ж до Всепланетного уряду, то ядро його можна створити на базі ООН.

Найбільш прийнятною організацією, яка визначала б причини виникнення війн, може бути ЮНЕСКО. Людству слід гоїти свої болячки, а не дурманити себе наркотиками. Лише об'єднання істориків,

антропологів і соціологів здатне забезпечити універсальне лікування, звичайно, якщо самі ці лікарі візьмуть за основу собі Доктрину Серця.

Існує величезне поле діяльності, щоб усунути нездорову ситуацію на нашій Землі, і кожен може взяти участь в цій благородній праці. Чи є щось важливіше за об'єднання нашої планети? Цілком ймовірно, що більшість людей замкнуться в своєму самовдоволенні й нехтуватимуть пересторогою. Саме їм призначаються слова з "Одкровення"; "Змести тих, хто нищить Землю".

Як тільки людина збагне, що психічне забруднення Землі —злочин, і прагнутиме жити в злагоді з матір'ю-природою, вона увійде в космічну еру й стане до лав інших зоряних цивілізацій, що їх на нашій планеті представляє Шамбала.

Геоцентрична й антропоцентрична психологія землянина, що тішиться ілюзією своєї винятковості, видається сміхотворною на тлі сяючих в небі численних світів. Коли народи збагнуть свій реальний зв'язок із безконечним космосом, тоді з'явиться і почуття відповідальності перед матір'ю-природою. І для людини настане пора гармонійного життя в світі, до якого належить.

Лише тоді чорні хмари, що загрожують усьому живому на Землі, розвіються.

ВИСНОВКИ

Думка про існування стародавньої общини Стражів Людства десь у Тібеті, як уявна Шангрі-Ла, безумовно, надто неймовірна для раціонально мислячого західного читача. Проте вивчення історичних даних у країнах, розташованих далеко одна від одної, засвідчує суттєву подібність повідомлень і хронік, що розповідають про такий центр і про мудреців, які упродовж довгих століть розвивають своєрідну культуру й науку в захисній ізоляції засніжених гірських хребтів Азії.

Земля Безсмертних, куди колись вирушив великий Лао-Цзи, могла бути тією самою колонією видатних філософів. Історичні аннали Китаю згадують про делегації, відправлені правителями Піднебесної до Духів Гір. Відомо кілька китайських імператорів, що справді зустрічалися з цими вищими істотами й отримували від них поради тоді, коли державні справи вимагали важливих рішень.

Існування Калапи, або гори Меру на півночі Індії, не викликає сумнівів у брахманів. Жоден освічений індус не сумнівається, що в Гімалаях живуть мудреці-ріші.

Реальність царства Північної Шамбали підтверджується вченими ламами Тібету й Монголії. Ця країна згадується в щоденниках перших єзуїтських місіонерів у Тібеті, таких як Каселла й Кабрал. Сучасні дослідники, як-от Пржевальський, Оссендовський, Девід-Ніл і Реріх писали про стійку традицію щодо Шамбали, з якою вони стикалися в Азії. Всі ці повідомлення вказують, що в серці Азії приховується добре організована община мудреців.

Заслуговує на увагу, що місцем призначення Аполлонія Тіанського був Тібет, де він зустрів людей, які "знали все".

Загадкові листи пресвітера Іоанна папам і королям Європи й собі мають зворотну адресу —"Центральна Азія".

Новий завіт розповідає про магів, що прийшли у Віфлеєм з країни на Сході. Ці астрологи й провидці мусили бути вчителями таємної науки, яка дозволила їм визначити місце народження Ісуса і точний час цієї події. Куди вони пішли, коли виконали свою місію?

Очевидно й те, що більшість носіїв Світла пов'язувалася з Шамбалою, царством магів, традиції яких століттями зберігалися в давніх містеріях, священних писаннях і таємних братствах Сходу й Заходу.

Інтригуючі послання до народів свідчать про обізнаність їхніх авторів з історичним процесом. Цей інтерес до людства спонукає Братство мудреців втручатися щоразу, коли ситуація стає критичною.

Постає природне запитання: чому з одного й того ж джерела виходять посланці до людства з цілковито різними дорученнями?

Але треба мати на увазі, що ці "астронавти духу" мають справу з людським океаном загалом. Вони знають, яка саме інтелектуальна спонука потрібна в певний час і в певному місці. Ідеї та ідеології служать, аби допомогти людині в її еволюційному поступі. Коли ці доктрини досягають своєї мети, вони відкидаються, як порожня шкаралупа.

У наші важливі часи архати пропонують авангардові людства співпрацю з ними в геркулесових зусиллях об'єднати людство, яке переживає розбрат.

ДОДАТОК

Витяги з письмових і усних вчень калачакри про Шамбалу для цієї книги підготував Хамтул Джаянг Тхондуп, заступник секретаря Ради в справах релігії і культів його святійшества далай-лами. З тібетської на англійську переклали Шерпа Тулку і Олександр Берзін з Бібліотеки тібетських книг і рукописів у Дгарамшалі, Індія.

Країна Шамбала і її правителі

Як випливає з опису Шамбали, її вигляд залежить від духовного стану спостерігача. Скажімо, одна й та сама річки для богів наповнена нектаром, а для людей —водою, для зголоднілих демонів —гноєм і кров'ю, а для деяких істот —це місце, де вони живуть. Через це Шамбалу нелегко точно визначити. Проте зі вчення калачакри випливає саме такий опис її.

У центрі абсолютної порожнечі містяться атоми п'яти елементів: землі, води, вогню повітря і ефіру з їх можливостями (це загадкове твердження свідчить, що Шамбала має суперструктуру тонкої матерії).

Щодо її місцезнаходження. Центральний континент півдня складається з шести районів (з півночі на південь): 1) Країна снігів, 2) Шамбала, 3) Китай, 4) Хотан, 5) Тібет і 6) Індія.

(Шамбала на півночі межує з Сибіром __ країною снігів, на півдні —з Тібетом та Індією, на сході з Китаєм і на заході —з Хотаном. Це значить, що вона розташована десь у пустелі Гобі.) Зовні Шамбала округла, її оточують засніжені гори.

Всередині вона має вигляд квітки лотоса з дев'ятьма пелюстками.

В центрі зводиться висока засніжена гора, як маточка квітки. В північній частині розташований палац, резиденція Святих правителів, або Держателів станів (Держатель станів —той, хто об'єднує всі верстви народу. Це один із титулів правителя Шамбали в тібетських текстах).

Цей палац більший за палац Індри, має квадратну форму і четверо дверей. Зовні його стіни прикрашають вирізьблені з коралу зображення танцюючих богинь. Будівля дев'ятиповерхова, на ній майорить прапор з емблемою колеса дгарми, справа і зліва від якого стоять олень і олениця. Три кільця окреслюють палац,

підсилюючи його красу. Черепична покрівля палацу із золота, орнаментована перлами й діамантами. Верхів'я стін іззовні прикрашені орнаментом із срібла й карнизом з бірюзи.

Вікна палацу лазуритові, двері й перемички прикрашають смарагди й сапфіри. Навіси дверей золоті, на стінах корогви, стеля в коштовному камінні й кристалах, що виробляють тепло, тоді як на підлозі інші кристали виробляють холод (певно, йдеться про технічне

кондиціювання повітря). Колони й балки мармурові, прикрашені коралами, перлами тощо. В палаці багато всіляких див, як-от вази, що невтомно дають скарби, "корова, що виконує бажання", урожай, який збирається без посіву, і дерево бажань.

У трьох зонах навколо палацу знаходяться вісім богів, десять охоронців сторін світу, дев'ять великих руйначів, вісім великих планет, двадцять дев'ять сузір'їв тощо. Все це окреслене численними символами.

Посеред цього велетенського палацу на восьми левах стоїть золотий трон. З нього правлять двадцять п'ять богів-царів, що уособлюють силу Всезагальної єдності. Повсюди атрибути богів, магів та людей, а також всілякі скарби. Тут і різні предмети повсякденного вжитку. При потребі їх можна легко створити (об'єкти, існуючі в паралельному світі, матеріалізуються за допомогою супернауки).

Нині з золотого трону на левах править двадцять перший володар Шамбали Магагпа. Він правитиме сорок дев'ять років до.

Року вогненного дракона (1976). Ще через п'ятдесят один рік, за Вогненної вівці 17-го циклу (2027), на трон зійде на наступні сто років двадцять другий Держатель станів Мі-ї Сенг-ге.

Що ж до походження назви, Шамбала, то є давня легенда, що нібито колись цим районом ним стала називатися ця місцевість.

Слово "Шамбала" по-тібетськи означає "Володар джерела щастя".

Минуле і майбутнє людства

Невдовзі після творення світу в його верхній і нижній сферах поступово з'явилися різні істоти. Тоді ж шляхом перетворень з'явилися люди. Все, що бажали, вони мали. Вони не залежали від світла Сонця чи

Місяця, бо мали власні джерела світла. Вони жили надзвичайно довго і не знали, що таке недуга, війна чи голод. Вони були щасливими, як боги. Той час був Досконалим віком.

Люди користувалися природним паливом і плодами, які не треба було вирощувати. Та з часом вчинки й думки людей погіршали. Вони почали тягтися один до одного, посміхатися, обніматися, відчуваючи від цього чуттєве задоволення. У них почали розвиватися чоловічі й жіночі статеві органи. З сім'я започаткувалося народження людини з лона матері. Потім людська вдача ще більш зіпсувалася. Виникла різниця між "моїм" і "твоїм", спалахнула боротьба за життєві блага. Життєві умови погіршились, і настав Вік сутичок.

Коли вік людини складав 60 000 років (а всі священні писання свідчать про мафусаїловий вік наших предків), з'явився Будда Кракучханда, син царя Варади. Коли його вчення зійшло зі сцени, прийшов Будда Канакамуні, син царя Чандри. Тоді вік людини вже складав 40 000 років. Коли він зменшився до 20 000 років, з'явився Будда Каш'япа, син царя Кркі. Після того, як людина стала жити не більше ста років, з'явився Будда Шак'ямуні, четвертий із Будд, син царя Шуддгодани. Він здійснив дванадцять вчинків Будди: 1) зішестя з небес Тушіти; 2) зачаття; 3) народження; 4) навчання і оволодіння мистецтвами; 5) одруження; 6) зречення; 7) пошуки просвітлення; 8) аскетизм; 9) підкорення злих сил; 10) просвітлення; II) поворот колеса дгарми; 12) парінірвана. Цими дванадцятьма вчинками він приніс безмежну користь людям.

Але небуддисти прийняли релігію ла-ло й знищили безліч буддистських монастирів. Цим пояснюється те, що віра ла-ло триває 1800 років. Багато хто з послідовників ла-ло, як і інші небуддисти, не вірять в медитацію та філософські ідеї, а мислять як малоосвічені люди й навіть практикують поклоніння злу. Вірування ла-ло з'явилося в багатьох різновидах. У майбутньому вони об'єднаються, ця віра стане могутньою і правитиме половиною світу.

Двадцять п'ятий Держатель станів, Драг-по К'ор-лохан, зійде на золотий трон з левами в Рік вогненної вівці 22-го циклу (XXV століття) й поширюватиме Вчення дгарми. Він буде відомий, як втілення Манджушрі. Правителя Шамбали взагалі можна порівняти з архангелом Михаїлом з Біблії, тоді як Битва Шамбали в махаяні є аналогом Армагеддону.

Ватажок безбожних сил цар Ла-ло збере свої легіони на заході Індії, в місці Трі-лі. Його міністри дійдуть висновку, що в світі немає сильнішого за їхнього царя, і тому виголосять чимало хвальковитих заяв. Потім міністри проведуть повітряні спостереження. Коли вони побачать вражаючі ознаки великого благополуччя і щастя в країні Шамбалі на півночі, то через чорні заздрощі звелять своїм легіонам напасти на неї. Це трапиться у Рік водяної вівці 22-го циклу (2425 рік).

Правитель Шамбали задіє сили дванадцяти великих божеств — небесні кораблі, що літають швидше звуку, екіпажі, що рухаються за допомогою вогню і пари, озброєні колісниці, а також різні види атомної зброї. (Знаменно, що це писалося за багато століть до відкриття парових двигунів, авіації, ядерної фізики і астронавтики.) І злі сили змете міць оцих дванадцяти божеств.

Після цього дгарма перейде під пряме керівництво Будди.

Правитель Шамбали перемінить свою резиденцію, і Досконалий вік відновиться.

Примечания

1 Ця назва невідома азійським переказам. Певно, доктор Оссендовський використав назву, придуману Сент-Івом д'Олвейдром у його творі "Агарттха". (Прим. авт.) 2 За підрахунками вчених, за останні 6000 років людство пережило 145 000 великих і малих війн, у полум'ї яких згоріло 3,5 мільярди чоловік.

3 Жовточіапкові лами дають обітницю не вступати в шлюб, на відміну від червоношапкових, які можуть одружуватись. Проте і серед других е пустельники й святі.

4 Віра в невидимі сили Всесвіту, сприятливі або несприятливі, творчі або руйнівні, що контролюють життя і смерть, але вплив яких можна подолати магічними ритуалами.

5 Манджушрі, або Вень Шу, жив у Футайшані (Китай), де й сьогодні є присвячений йому монастир.